

Glasnik

Hrvatskoga uljudbenog pokreta

Online tjednik za javna pitanja

Broj 61

Izlazi subotom

Zagreb, 6. lipnja 2009.

Sadržaj:

Moj hrvatski dom	2
Urednikovo slovo	3
Za predsjednika	4
Dan branitelja grada Zagreba	5
Hrvatska knjižara	8
Prosvjetljivanje pameti	11
Okupljanje	12
S Pantovčaka	13
Obljetnice	15
Priopćenje	16
Odličje	20
To su im uzori	21
Nevinost	22
Povijest i čovjek	23
Huda Jama	24
Manifest	25
Svijet	27
Jugoistok Europe	30
Bosno moja	32
fra Martinova propovijed hrvatskom narodu	36
Zgodopis	37
Osvrti	42
Živjeti NDH	47
Hrvatski jezik	49
Čitajte s nama	50
Roman u nastancima	53
Bog nas je stvorio	57
Ustaški hitrozov	61
Kolači	62
Čitatelji	63

Ivan Pandža, predsjednik Zajednice udruga hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata Grada Zagreba

HRVATSKI BRANITELJI - JUNACI I/ILI OČAJNICI

dr. Mile Budak:

KRESOJEVIĆA SOJ

ZDENKO RAJGL - IN MEMORIAM

NAZOROVA 57

DRUGO OKUPLJANJE DOMOLJUBNIH I DRŽAVOTVORNIH HRVATA

Zagreb, 19. rujna 2009. u 10 sati

(ispred kuće Josipa Manolića)

JEDAN NAROD IMA

Mile Prpa, Zagreb

Jedan narod ima
mrtve gradove.

Jedan narod ima
razorene crkve.

Jedan narod ima
spaljena sela.

Jedan narod ima
silovane djevojčice.

Jedan narod ima
zemlju posutu kosti-
ma.

Svi to gledaju
i ne zavide
što sve taj narod ima.

Jer ne znaju
da taj narod ima se-
be.

Jer ne znaju
da s tim narodom je
- razapet i Bog.

ZDENKO RAJGL - IN MEMORIAM

(umro 17. travnja 2009. u 54. godini života)

Bio mi je prijatelj. Veliki prijatelj.

U zadnje vrijeme nismo se viđali. Bolest me je zadržala uz obiteljski prag. Uz laganu tramvajsku šetnju od Poljanica do Trga bana Josipa Jelačića. I natrag.

Njemu, starom veseljaku i dobričini, bilo je to od već ograničavajuće. I prekruto.

Zar napustiti društvo zbog neke tamo – glupe bolesti? Ma kakvi.

Onda je i on obolio. Moždani udar. Samo sam čuo. Nisam ga viđao. Ne računah s najgorim. Ta, tad bih ga sigurno pohodio.

Sretah na Danu branitelja Grada Zagreba Ivana Friščića. Ni njega odavno nisam vidio.

K a ž e m m u :
"Zarobio te Đapić."

Smije se.

Dodajem: "Zdenko se razbolio."

"Umro je. Prije mjesec dana sahranili smo ga."

"Ozbiljno?"

"Znate Vi njega. Nije vjerovao da je teško bolestan. Nije se dao iz društva."

Eh, kako rješenja izgledaju jednostavna kad više nisu moguća.

"Supruga mu je umrla prije godinu dana."

Razumijem. Sad razumijem.

Upoznao sam ga kod Milice. Navraćao je sa svojim braniteljskim društvom: Zvonimir Tumbri, Ivan Friščić, Branko Polak, ... u njen nadasve intimni i ugodni restorančić u Trnju. Raspredali smo o tome što učiniti na područnom razvitku Hrvatske. Osobito u onom dijelu, gdje se još uvijek kočoperila, sada već blagopočivša, Republika Srpska Krajina.

Gornji Lapac nazvat ćemo HOS!

Onda na čelo Hrvatske dođoše neki kojima je bliži bio Gornji Lapac.

Mi se pak uvukosmo u se ... za utjehu družeći se po gostionicama.

Što kriti, često i do ranih jutarnjih sati.

Nemoguće! Nikad toga više ne će biti. Nikad više ne će sresti Zdenka Rajgla. Nikad nam više ne će pričavati svoje ratne događaje. Ono kad je kao Thompson tjerao bandu preko mnogih hrvatskih izvora I rijeka. Uspješno. Kao Ante Gotovina.

Nikad više: "Sjedi Dragune, kud ćeš. Ante još jednu rundu."

Kod nas u Dubravi. U "Ragus", kod Ante Ćibarića.

Ne bih ipak sa sigurnošću to rekao. Zato:

"Zdenko, kad si već požurio, rezerviraj stol za ..., za onu večer kad ćemo se opet sresti."

Gore. Kod Njega.

T. Dragun

General Ante Gotovina

za Predsjednika RH

HRVATSKI BRANITELJI - JUNACI i/ili OČAJNICI

prof. Marijan Krmpotić, Zagreb

U političkom životu Republike Hrvatske od 2000. glavnu riječ vode oni komunistički kadrovi koji su svojedobno balkanskim inicijativama žestoko zatirali i svaku pomisao na njezinu samostalnost. Hineći da su prihvatili zapadnu demokraciju anacionalnih liberala, na izborima 2000 g. pobjedili su uz podršku svojih tutora međunarodnih činbenika. U njih koji hoće rušiti obstojnost RH predaha nema! Zar do „iztrage naše“? Odmah po dolasku na vlast t.zv. detuđmanizacijom uzeše razhrvaćivati našu Hrvatsku. Strukture poražene u vojnoj agresiji zaposjednuvši medije – to najmoćnije oružje psihološkog rata – političko ratovanje nastavile dalje agresijom laži. Putem medija izkrivljuju istinu i potiru obstojnost nacionalne Hrvatske Države. Mržnja na sve hrvatsko kulja im iz govora i pera njihovih političara i novinara zla. Promicanjem laži remete i obezvrjeđuju nacionalne i kršćanske vrijednosti - i moralne i etičke. A u poremećenu sustavu vrijednosti laž više nije laž, pa u vremenu bezskrupuloznosti, kaosa i beznađa – lakoumnicima mozak izpiru. Djecu vašu u svoje janjičare novače kako bi posao obavili bolje od njih!

Kako **Hrvatska Država počiva na temeljima Domovinskog rata**, sustavno diskreditiraju hrvatski obrambeno-osloboditeljski Domovinski rat radi izjednačenja krivnje s agresorom – ne bi li nam ukrali pobjedu! Za to marginaliziraju, omalovažavaju, ponižavaju, kriminaliziraju hrvatske

branitelje. Na haažkom i domaćim dirigiranim sudištima sude im po optužnicama sročenicima u Londonu prema lažima iz četničkog Veritasa u Beogradu. Na tužbe bez materijalnih dokaza, izim Račanove klevete da je HDZ "stranka opasnih namjera" (nakana – komunjare nikada nisu naučile hrvatski), njihovi sudci više vjeruju lažnim svjedočima, čak bivšim pripadnicima neprijateljskih četničkih formacija – negoli našim braniteljima. U političkim procesima sude i onim generalima koji su Hrvatsku od četničke 5. kolone očistili i onim našim generalima koji su hrvatskim braniteljima pod embargom UN-a oružje nabavljali. Kazniti ih se mora za poraz četničke Armije! Strpati ih iza rešetaka na robiju, dok u Hrvatskom Saboru sjede 2 četnika (Večernji 8.4.2005.). I odličja hrvatskim generalima oduzimaju, pa s njima kite prsa članovima CKSKH koji su pomogli četničkoj JNA da Hrvatskoj ukrade oružje njezine TO. Koliko bi hrvatskih branitelja manje poginulo u Domovinskom

ratu da im JNA nije ukrala oružje plaćeno hrvatskim novcem? Dostatno za 200.000 branitelja!

Toga dana kada su branitelji iz Osijeka došli u posjet ohrabriti svoga generala koji štrajka glađu, nisu ih pustili u zatvor. A s braniteljima u invalidskim kolicima došla je poljubiti zatvorska vrata i hrvatska Majka Hrabrost Kata Šoljić. Ta junakinja koja je za Hrvatsku dala četiri brata i bratića, muža i četiri sina, četiri hrvatska viteza, ponižena pred zatvorskim zidom, reče ogorčeno:

"Da su moji sinovi živi i oni bi danas bili u zatvoru".

Jezivo! Da ti srdce pukne od nemoćna jeda i jada! Uz tu jezovitu optužbu vukovarske majke Kate Šoljić pred zatvorom u Remetincu, jezovitija je još samo zastrašujuća šutnja vladateljskih struktura i čelnika braniteljski udruga. A od srama nitko u zemlju ne propade!

HRVATSKI BRANITELJI!

Svakim danom svi vidimo kako se prema Domovinskom ratu odnose branitelji, a kako političari. Nema te političke stranke koja interese Hrvatski i vaše može bolje čuvati od vas samih, jerbo pobjeda u Domovinskom ratu sudbinski je događaj za vas, za nas i Hrvatsku, a za njih prepreka za ulazak u Zapadni Balkan i EU. Skrajnje je vrijeme da branitelji ustrojbeno kano stranka počnu intenzivno djelovati na očuvanju hrvatskih nacionalnih probitaka. Zato se u javnosti očitjelo vrlo veliko odahnuće na vijest da se osniva **Stranka hrvatskih branitelja**. Onda muk! Šutnja, strah, ucjena, što li? Tko to zrno razdora među vas sije? Tko to zlu krv među vas unosi? Tko vam razbija slogu i udruge politikom zavadi pa vladaj? Zašto preživjeli branitelji ne znaju u miru braniti ono što su u ratu svojom krvlju stekli? Zar hrvatskim braniteljima doista nedostaje samosvijesti o vlastitoj vrijed-

nosti odkako je otišao Predsjednik dr. Franjo Tuđman? Odkuda malodušje? Samoubojstva? Zar vi koji ste izborili ovu Državu nemate i puno pravo svojim glasovima u Hrvatskom Saboru za nju i zakone donositi? Nije točno da branitelji ne mogu svoju stranku ustrojiti. Ne dajte se prevariti! Podkupiti! Ucjeniti! Tko ne će u stranku - ne mora, ali neka za nju glasuje zajedno s članovima svoje obitelji. Kano snažna tlačna skupina (groupe de pression, pressure group, grupa za pritisak) imati ćete u Saboru i desetak zastupnika. I više se ne ćete osjećati najnezaštićenijom skupinom u svojoj Domovini. Ako su hrvatski umirovljenici to mogli, možete i vi! (Večernji list 25.3.09. HSU taknu li mirovine, tražit ćemo izbore – a samo jednog zastupnika u Saboru imaju). Da ste osnovali Stranku hrvatskih branitelja kada je osnovana i Hrvatska stranka umirovljenika, danas biste i Vi određivali hrvatsku državnu politiku i svoj položaj u njoj. Još nije kasno!

Pred Hrvatskom su opet presudni dani. Stoga vi koji volite Hrvatsku vrhu svega, pokrenite osnivanje jedinstvene stranke hrvatskih branitelja. Čuvajte temelje naših kršćanskih i moralnih vrijednosti. Oslobodite Hrvatsku političkih procesa braniteljima. Jerbo, agresija je zločin. Zločinci su agresori. Nemojte dopustiti da Hrvatsku u Europu odvedu bivši komunistički kadrovi, a da se vas baš ništa ne pita!

Izvojevali ste pobjedu u obranbeno-osloboditeljskom Domovinskom ratu. Prolivena hrvatska krv mora donijeti ploda i osigurati da Hrvatska Hrvatom bude. To nam u zavjet ostavi Otac Domovine dr. Ante Starčević. Nemojte da nas naši mrtvi prokunu zbog uzaludnosti svoje žrtve!

***Sve za Hrvatsku,
Hrvatsku ni za što!***

„POKAJNIČKO PISMO“ NIKE FRANJIĆA

Tomislav Kalaica, Vinkovci

Iznimno poštovanje svima u Hrvatskom uljudbenom pokretu, kao i svim osvještenim Hrvatima i Hrvatima.

Sudionik sam DOMOVINSKOG rata, dragovoljac od prvog dana i to kao pripadnik HOS-a, čak da pače jedan od osnivača na području Vinkovaca. Prošao sam praktično sva ratista u HRVATSKOJ, čak i obuku HOS-a u Sloveniji, BiH, itd., da ne dužim o tome, uglavnom ostala glava na ramenu.

Što Vam zapravo želim reći u vezi Nike Franjića? Ja sam Niku osobno poznao, i ne razumijem što

se s ovom objavom njegovog nekajanja, nego ispovijesti što ga je jadnog zadesilo kao mladobno dijete, u perfidnoj JNA želi postići. Ja sam njegovo godište i služio sam JNA nešto prije njega radi upisanog fakulteta i dobro se sjećam političkih YU lisaca, kosovaca, db-ovaca i inih čime su se sve služili da pridobiju naklonost nas mladaca, a mogu misliti kako je Niko bio naivan i lakovjeran, pa je vjerojatno vrlo lako upao u tu zamku. Osobno mi to nikada nije pričao mada smo bili iznimno dobri i dugo se poznavali, ali vjerojatno ga je to i u dubini duše tiskalo, peklo, grizla savjest i što već ne, čitajući sada to njegovo nazovi, a što uopće nije, "pokajničko

pismo". Na koncu Niko se dokazao na vatrenim ratistima i nemam ga namjeru mrtvoga braniti, za razliku od čini mi se lešinara koji su sada nakon njegove smrti iskoristili priliku da peru sa sebe blato svojih raznih sumnjivih i prljavih rabota za vrijeme i poslije rata.

Što to molim Vas lijepo ima loše ako se sprječi i ukaže na nekoga tko lažira brojno stanje naoružanja jedne postrojbe, vjerojatno radi ratno profiterstvo, dok na drugoj strani netko u rovu vapi za još jednom cijevi, ili komadom streljiva. Nekada u prošlosti kada nam je država bila praktično u povijesnim granicama takvi su završavali samo na jedan način,

pogodite koji? Ti koji objavljuju članke o Niki Franjicu neka napišu koliko su dana proveli u rovu na prvoj liniji, koliko su neprijatelja vidjeli uživo (ne?), s koliko su se neprijateljskih tenkova sreli face to face, koliko su puta i koliko daleko bili iza neprijateljskih linija, itd., itd., pa neka onda nešto trkeljaju.

Čovjek leži u grobu i sada o njemu mogu svašta pisati.

Pa pogledajte gospodo tko nam sada vlada našom DOMOVINOM,

što kažu sudovi u Njemačkoj kako se Hrvatska ponašala prilikom suđenju Pratesu. Sramotno. Pišite bolje o raznim kodnim imenima "Sovama", "Oliverima", onoj sotonji iz Rima Beškeru i inima KOJI SU NAS FUL ISKORISTILI I SADA NAM VLADAJU NESMETANO I NEPREKIDNO OD '91.

Njihov pakleni plan ide savršenim smjerom i tempom. Zavadi, podkupi, oblati, proglašuje ih luđacima (PTSP), time isključuje iz političkog djelovanja, i konačno natjera ih da se sami unište suicidima, i ti-

me izbrišu svaki trag za sobom i definitivno prestaju biti opasnost za "novu, staru kastu".

Stoga kanite se i ostavite jadnog Niku neka počiva u miru u svojim Bošnjacima. On je svoj obol za razliku od 99,9 % Hrvata u stvaranju ove nesretne države dao, a svoju mladenačku naivnost, ako je to uistinu tako i bilo potpuno opraio i otkupio.

BOG I HRVATI.

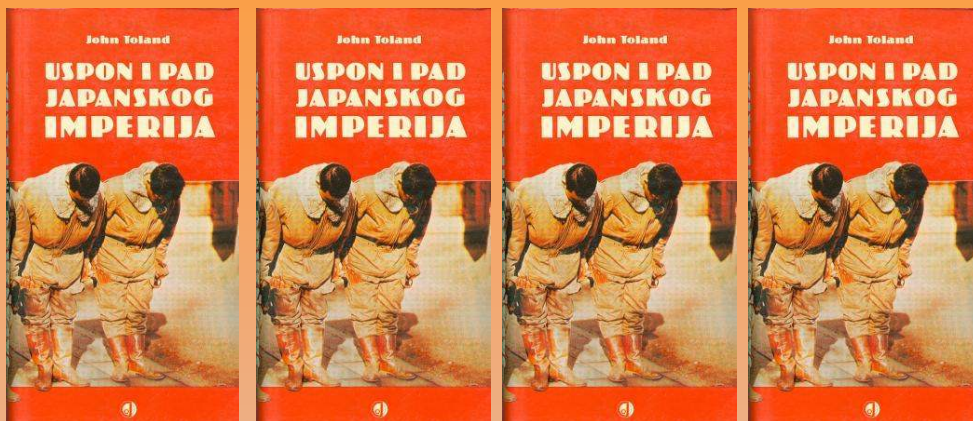

HRVATSKA KNJIŽARA

knjizara.hrvatskauljudba.hr

preporučuje Vam knjigu:

Johna Tolanda

USPON I PAD JAPANSKOG IMPERIJA 1-4,

str. 317+342+353+329, 1982. godina

Cijena: 200,00 kuna

Izdvajamo iz
treba uvećati

Janko Matko:
TAJNA,

str. 239, 1945. g. str. 258, 1979. g.

70,00 kuna

ponude antikva-
za poštarinu):

H. Courths-Mahler:
CRVENE RUŽE

LJUBAV, ZB 161-162

40,00 kuna

rijata (cijene

Arnold Bennett:
SVETA I PROFANA

str. 201, 1920. g.

40,00 kuna

Ivan A. Bunin:

Marcel Dupont:

S GRADONAČELNIKOM

Lovorka Dragun Mirković,
dipl. oec., Zagreb

Dan branitelja Grada Zagreba?

Još su tu **navek.**

Ivan Pandža?

Dobro došao mali **moj Ivek:**
pusica.

U Zagrebu?

Lepi ti je Zagreb grad, **Zagreb**
grad. **Lepi ti je Zagreb** grad,
Zagreb grad. **Lepi ti je Zagreb**
grad, **Zagreb** grad. Vu njegov ide
svaki rad.

Pobjediti na izborima, u Zagre-
bu, što to znači?

Znači, onaj ko dojde na vlast
nije pobedio niti je osvojio, on
je dobio povjerenje ljudi, bi-
rača.

Vi?

I samoga sebe bum **pobedio.**

Kao „Dinamo“?

I **kak** to oni misliju pobjediti.

Kregar?

Profesor Kregar.

Dovoljno?

Vrak si ga zna, on misli da **bu**
pak **pobedio**, jer su ljudi bedasti,
no bumo vidli koliko je narod be-
dasti.

Darko Turopoljac?

Gotovo je z igrom.

Košta?

Reko daj ti njega u rikverc pa kaj
bu ...

Gradski WC?

Ta-ka-ra-ka-di-**bu**-da...

Tito? Trg mar-
šala Tita u Zag-
rebu.

Ne znam koliko
je žalosno to što
se mirim s time.

Stjepan Hršak?

Bu riknul u
cvjetu mladosti.

Nakon metka u
zatiljak?

Kam se je bil
skril još onega
Božiča kad nas
je ...

Na Pantovčak?

Bum se nekak
razbudil, kužiš,
...

Visoko. Na br-
du?

Ne **bute** prepo-
znali hižu kad
dojdem.

Servus dragi
Zagreb moj?

Sva sreća kaj se
našel jedan vizi-
onar: zagreb.hr.

Bez dočetka?

MB, mb.zagreb.hr.

Dani slobodne knjige?

Tak lepih stvari v životu ima.

Kako? Gdje?

Ljevak: **Knjiga** se teško može
zamijeniti ...

Znači?

Ne vidim zakaj ne. Thompson.

Doviđenja?

Vu našu **Gradsku Kavanu** u
kojoj sam tolke kapucinere popil.

Zašto ne?

Nigdar ni tak bilo da ni **nekak**
bilo, pak ni vezda nebu da nam
nekak nebu. Kajti: kak bi bilo
da ne bi **nekak** bilo, kaj je bilo,
a je ne, kaj neje nikak bilo.

Zaista?

Kaj mislite **gdo bu pobedio na**
izborima.

Ne-zna se!

GLAVNI UREDNIK GLASNIKA NA DANU BRANITELJA GRADA ZAGREBA

S Ivanom Pandžom

S Milanom Bandićem

S Milom Čulom

S Ivanom Friščićem

KOJI SU CILJEVI NOVOPEČENIH POSREDNIKA?

Zvonimir R. Došen, Waterdown, Kanada

U današnim hrvatskim(?) medijima sve učestalije nailazimo na ljude koji, u namjeri da nam prosvijetle pamet, glumljenjem nekakvih novih mladih posrednika kojima su oči uprte samo u "bolju budućnost", budućnost koja neće imati baš nikakve podloge u prošlosti. Za njih su svi jednaki, oni koji su sve, pa i svoje živote davali za uspostavu i obranu Hrvatske države i oni koji su u službi crvene nemani, za tuđe interese, tu državu rušili. Za njih je to prošlost koju svi trebamo zaboraviti, jer izgleda da su došli do zaključka da se budućnost hrvatske državnosti može, poput čardaka ni na nebu ni na zemlji, temeljiti na nečemu što još ne postoji. Naime, kad god se bilo tko od hrvatskih građana izjasni protiv glorificiranja jugokomunističkih razbojnika, postavljanjem njihovih imena na trgove, putove, obale i razne institucije., po čitavoj zemlji, pojave se ovi prosvijetljeni futuristi da svojim patroniziranjem "smire duhove". Uvijek ćemo čuti onu njihovu: "Ma pustimo prošlost, treba gledati u budućnost. - Mi smo nova generacija, nemojte nas opterećivati s prošlošću". To govore sad. A ja bih ih želio upitati: A gdje ste vi bili kad su jugokomunjare postavljale te natpise? Zašto se onda niste bunili protiv vraćanja u prošlost? Ili, možda to za vas nije, ta mrska, prošlost.

No, hajdemo početi od početka. Ne samo da vas nije smetalo, nego ste svesrdno pozdravili rušenje malog spomenika Juri Francetiću u Slunju, kojega su, po naredbi iz Hrvatske(?) vlade, nepoznate osobe, službenici te vlade, poput kradljivaca, došli srušiti kasno u noći. To su učinili radi svoga kukavičluka jer su se bojali suočiti s ljudima koji bi ih toljagama bili natjerali u bijeg. To je moralo biti učinjeno radi toga jer je Jure bio trn u oku raznim Mesićima, Sanaderima, Šeksima, Goldsteinima, Zuroffima i Wajsima, samo za to što je bio hrvatski vojnik i što je natje-

rao četničke koljačke čopore u Drinu i preko Drine i tako u Basni spasio na tisuće nevinih civila od njihove kame.

Jeste li uopće progovorili kad su ovi drugovi naredili uklanjanje one male spomen pločice dru Mili Budaku u Lovincu?

S druge strane, jeste li ikada izrazili, ako ništa drugo, barem malo negodovanja radi onoga, za svakoga tko se osjeća Hrvatom, sramotnog, skrajnje uvredljivog i ponižavajućeg imena koji danas nosi Kazališni trg u Zagrebu? Je li vas imalo smeta spomenik najvećem krvniku hrvatskoga naroda u Kumrovcu? Jeste li se ikad upitali je li primjereno obilježavati ulice imenima komunističkih ubojica, koljača ranjenika kao što je bio Većeslav Holjevac? Niste li nimalo postićeni da i danas imate tvornicu koja nosi ime srbo-komunističkog teroriste Rade Končara?

Iako u svojim pisanjima želite dokazati svoju visoku (novinarsku) naobrazbu služeći se profinjnim frazama i raznim akronimima, nije li vam poznato zašto su drugovi na primjer inzistirali da se Trg hrvatskih velikana preimenuje u Trg žrtava "fašizma"? Izgleda da je potrebno tu vašu novu profinjenu pacifističku generaciju upoznati s stvarnošću. Na tome trgu je za vrijeme NDH nekadašnji Meštrovićev paviljon bio pretvoren u velebnu džamiju s četiri minareta za vjerske potrebe Hrvata islamske vjeroispovijesti. Kad su Titovi "proleter" "oslobodili" Zagreb, odmah su srušili sva četiri minareta a zagrebačkog muftiju, Ismeta efendiju Muftića objesili na vratima džamije. To je jedina žrtva koja je pala na tome trgu. Eto vidite, na taj način, takovim podvalama crveni

kriminalci prekrivaju svoje zločine.

Sigurno vam je poznato da je konstitucija i legitimitet suvereniteta današnje Hrvatske uspostavljen na temeljima boljševičkog ZAVNOH-a, čija je jedina svrha bila rušenje, ne u to vrijeme vladajućeg sustava, nego same Države Hrvatske. Postoji li igdje u povijesti naroda još jedan takav primjer?

Dakle, uza svu vašu naobrazbu, niste li u stanju razumjeti da vam crveni zlotvori, ma kako se oni danas nazivali, prevlače vunu preko očiju, sole pamet i prodaju rogove za svijeće?

Ni je li vam jasno da ovakvim bestijalnim podvalama, trljanjem soli u rane hrvatskoga naroda oni i vama, nanose teške uvrede i poniženja, smatrajući vas slijepcima i glupacima?

No, izgleda da je sve to za vas nevažno. Obična trivija. Jer, kako često kažete: "Što je bilo bilo je. Treba ići naprijed".

To se baš onako lijepo podudara s starom udbaškom strategijom gdje, kad nije uspjelo frontalnim udarom uništiti državotvornu ideju u duši hrvatskog čovjeka, onda, da bi se, ako ništa, barem otupila prešlo se na trivijaliziranje svih prošlih zbivanja na kojima se ta ideja temeljila.

Da bi čovjek pošao naprijed, najprije mora od nekud poći. Da bi od nečega pobjegao, mora najprije znati od čega bježi, zašto bježi i mora li bježati. Prema vašim pisanjima, vi ne želite ni pobjeći ni ostati i boriti se protiv nepravde. Vi ste oni koji, što Amerikanci kažu, "Sitting on the fence" (sjedite na plotu) i oplakujete ovu sivu situaciju u koju ste upali najviše radi toga što ne razlikujete crno od bijeloga - ili, u ovom slučaju crveno od bijeloga. Ako uskoro ne otvorite oči, ne samo da će biti ono što je bilo, nego će u vašoj budućnosti biti mnogo gore. Bit će vam ono što je sad.

HRVATSKI ULJUDBENI POKRET

Udruga za zaštitu prava građana

Radni ustroj SINOV I OTCA DOMOVINE

Pete poljanice 7

10000 ZAGREB

hrvatska.uljudba@gmail.com

091-33-88.431

Zagreb, na dne 6. lipnja 2009.

HRVATSKIM GRAĐANIMA**U DOMOVINI I ISELJENIŠTVU**

Predmet:

SLUŽBENI POZIV za

sudjelovanje u radu političkog skupa.-

HRVATSKI ULJUDBENI POKRET, Udruga za zaštitu prava građana, Radni ustroj SINOV I OTCA DOMOVINE, priređuje

19. rujna 2009. godine u 10 sati u Zagrebu, ispred kuće Nazorova 57,

a u kojoj prebiva stari OZNAški operativac Josip Manolić,

OKUPLJANJE**DOMOLJUBNIH I DRŽAVOTVORNIH HRVATA**

u svrhu poticaja dotičnog Stjepana Manolića, glavni zapovjednik OZNAe Bjelovana i okoli-ce na kajanje za utamničenje blaženog kardinala Alojzija Stepinca.

Priredba će biti prijavljena Policijskoj Upravi Zagrebačkoj.

POZIVAMO

Vas za sudjelovanje u radu ovog političkog skupa, bez ikakvih ograničenja glede iznošenje svojih stajališta.

Svoje primjedbe i prijedloge možete dostavite na adresu: Zagreb, Pete poljanice 7, odnosno na e-mail: hrvatska.uljudba@gmail.com ili na telefon: 01/29-23-756, 01/29-23-757 (fax), 091/33-88-431.

dr. sc. Tomislav Dragun
predsjednik

SABLAST I JA

Oštra akcija ROIa za promjenu imena Kazališnog trga

Sa svepsećeg književnog novogovora na hrvatski preveo **Vladimir Biondić**

U noći Anno domini 29.05.2009. probudio me strašan huk vjetra. Slijedio je blagi žamor proljetne kiše. Premjestio sam se iz svoje spavaće fotelje na kauč, još jednom sam se lijeno protegao i glavu usmjerio prema Bukovačkoj, s nakanom, da ponovno utonem u san. Kad odjednom, uz bljesak munje pred očima mi se pojavi bijela spodoba s kosom u ruci. Posebno impresivno na njemu bila je žarko crvena zvijezda na čelu. Dok se nisam pravo ni snašao začuh zastrašujuć glas – Da li si Ti onaj ROI koji redovito piše za Glasnik nekakve Hrvatske uljudbe i koji onako bezobrazno laje na moj "sveti" lik tjerajući me s mog Trga.

Taj čas sve mi je bilo jasno, moram priznati nisam "svetog" maršala odmah prepoznao jer na glavi je imao dva velika roga, iza njega je pak lebdio impozantan rep. Znači, vratio se moj neprijatelj broj 1, valjda da poravna račune sa svojim kritičarima i jasno je, da se prvo obratio meni.

Kako me samo pronašao sinulo mi je kroz glavu – ta UDBA još uvijek besprijekorno funkcionira. Kako sam samo dan prije počeo s čitanjem knjige "TITO" od Pere Simića i slušao početak njegovog intervjua s gospodinom Prkačinom na OTV-u odlučio sam novo stečeno zna-

nje iskoristiti i ovaj neugodni posjet pretvoriti u nešto korisno – za pojašnjenje lika i djela "najvećeg" sina naših naroda i narodnosti. Prvi šok me brzo prošao i ja mu brzo

no ne svojom krivnjom (ipak ima stvari za koje Tito nije odgovoran) na ovom malenom prostoru koji na Vašu veliku žalost nije imao dovoljan broj stanovnika za jednu kvalitetnu Vama dostojnu egzekuciju, nije Vam pružena prilika za eliminaciju većeg broja stanovnika od tog pišljivih milijun do dva. Ali Vaša genijalnost i maštovitost u eliminaciji, Vaš pravедni pristup žrtvama kod kojeg se niste nikad libili da eliminirate i svoje najbliže i najvjernije, daje Vam pravo na mjesto na samom vrhu rang liste svjetskih zločinaca. Kakva bi samo tombola za svijet bila da ste slučajno rođeni u Kini.

Sablasi je bila očito zadovoljna mojim poltronskim izlaganjem što je potvrdila prijateljskim klimanjem glave uz riječi – OKEJ ROI, očito ovi moji nesposobnjakovići nisu dovoljno pratili Tvoja izlaganja. Moram Ti nevoljko priznati, da sav ovaj šljam skupljen oko mene i nije baš naročito pametan i pronicljiv. Ali i sam znaš, najvažnije je da su apsolutno poslušni, čim su gluplji to bolje.

Iskoristio sam odmah povoljan razvoj situacije i dok se sablast i nije sasvim snašla prešao sam s njom na Ti i počeo rafalno postavljati pitanja.

Kao prvo upitah ga ja – Čuj stari, nikad nije utvrđeno pitanje Tvojeg datuma rođenja, to bi trebalo za jednu tako znamenitu i važnu svjetsku osobu biti gotovo ključno. Niti možemo ispravno označiti taj datum kao najznačajniji dan hrvatskog naroda, a ovi glupani koji nose još i danas Tvoju štafetu mo-

Vladimir Biondić: Marš džukelo s našeg Trga!

kao iz topa izdeklamirah – Vaše informacije su kao i obično točne, ali samo djelomično. Ja jesam taj ROI što je pisao o Vama, ali meni nije bio cilj srušiti Vaš mit, već naprotiv, prikazati Vas u punom svjetlu s aureolom najvećeg i najslavnijeg svjetskog krvnika.

Naime, svijet Vas potpuno neopravdano postavlja na rang listi svjetskih krvnika između sedmog i desetog mjesta što je apsolutno nerealan plasman. Ja mislim da ste Vi svakako među prvom trojicom i samo činjenica da ste se rodili jas-

raju trčati cijelu godinu bez prestanka.

ROI, ROI, kaže meni sablast, prvo – Vidiš li Ti moj lijepi rep i još veće rogove (jest da su oni malo više porasli zahvaljujući teti Jovanki pomislih odmah ja zlobno), pa Ti kao dobar katolik, što se za Tebe okolo priča, znaš, da vrag nema datuma rođenje ni krsnog lista, drugo - otkud Ti to da sam ja Hrvat, pa Ti valjda znaš da mi je majka Slovenka, a da za oca nikad nije sigurno tko je, a iz mog hrvatskog Ti je valjda jasno da s tom Tvojom domajom ja nemam nikakve veze, treće moji sljedbenici se moraju već za ovog zemaljskog života pripremiti za život u paklu i za to je normalno da vježbaju cijelu godinu trčeći od jutra do mraka i noseći moju štafetu.

Sve je to apsolutno logično, kažem ja sablasti, ali mene posebno zanima Tvoj neobično prislan odnos s ovom sadašnjom našom

vlasti. Vjerojatno Ti je poznato, da su sada kod nas Slovenci jako omraženi jer blokiraju naš ulazak u Evropsku zajednicu. Kako to da Ti kao Slovenac po majci još uvijek tako dobro kotiraš kod naših predsjednika i njihove svite.

ROI, ROI Ti mi ponekad djeluješ kao pravi primjerak poznate hrvatske naive, sve su Ti to takozvane igre bez granice. Ti si već trebao naučiti onu narodnu – Novac vrti gdje svrdlo ne može. Sve su Ti to židovska i engleska posla. Ove naše lutkice na koncu bez pogovora izvršavaju sve postavljene zadatke. Jedino mi se ne sviđa što za zvanične savjetnike imaju osobe po kojima se odmah vidi tko su i kakvi su. Mogli su svi oni nešto od mene naučiti, kod mene se nije znalo ni tko su članovi Komiteta sve dok nisam očistio teren.

Nego žao mi što moram prekinuti ovaj vrlo poučni razgovor, žurim na konzultacije u London. Staljin,

Hitler, Churchill i ja imamo važan sastanak u vezi onog Obame. Pričat ćemo mi još o tome. Navratit ću odmah poslije sastanka, a dotle će ponovno instalirati i mog Bandića.

To ti je moj pravi nasljednik. Napomenut ću svojima da te dotle puste da mirno radiš, ali Ti ipak malo pripazi. Znači, vidimo se kad se vratim iz Londona. Onda ćemo imati i malo više prilike za ćaskanje o knjizi tog Tvog Simića.

A što se tiče tog Vašeg smiješnog Trga, mogu Ti reći, da ja nisam baš zainteresiran, da on nosi moje ime pogotovo kada se još niste odlučili da umjesto onog zdenca metnete moju veliku bistu. To reče i ode.

Dugo u noć razmišljao sam o ovoj njegovoj primjedbi i opasnosti od njene realizacije.

PROGLAS HRVATSKOME NARODU

David Jambrek,
dopredsjednik HP-
HPP-a Stuttgart

Podružnica političke stranke Hrvatski pravaši - Hrvatski pravaški pokret Stuttgart, poziva cjelokupni Hrvatski narodni korpus da se vrati na državotvorne, rodoljubne i moralne osnove utemeljene na učenju oca Domovine Dr. Ante Starčevića.

Te da vodi svjesnu, trezvenu i dalekovidnu brigu o očuvanju suverenosti RH.

Ovim putem pozivamo čitavo hrvatsko biračko tijelo, da se izjasni za održavanje referenduma koji se tiče ulaska RH u Evropsku uni-

ju.

Europska Unija nije Europa u kontinentalnom smislu kojoj hrvatski narod od drevnih vremena pripada.

Europska Unija je instrument moći svjetskih moćnika i konstruirani projekt za provedbu nemoralne i imperijalističke GLOBALIZACIJE.

Ne dopustimo da se odlučuje o našoj sudbini bez naše upućenosti i volje!

Kao što je bilo pristupanje RH u NATO-pakt. Izvršene su medijske manipulacije HRVATSKOG NARODA kroz sustavnu obmanu sluganških, podaničkih i anacionalnih strujanja hrvatskih vlastodržaca.

Prihvatimo ove činjenice ozbiljno, pridonesimo pojedinačno svoj do-

prinos maksimalnom ujedinjenju svih Hrvata, afirmaciji Hrvatsva, očuvanju našeg identiteta i suverenosti RH.

Ostanimo pobožni, složni i sabrani kao početkom 1990-tih godina!

Ovim putem pozivamo i sve druge stranke i udruge pravaške orijentacije (posebno u SR Njemačkoj) da nam se pridruže te podsjećamo HRVATSKI NAROD na deklaraciju HP-HPP-a, o programu promjene i obnove Republike Hrvatske.

Radi se o našoj vlastitoj sudbini i sudbini naše djece. Zato hrvatska braćo i sestre UZMIMO SUDBINU U SVOJE RUKE!

BOG i HRVATI!

MILE BUDAK KROZ KRESOJIĆA SOJ (1)

Uz dan nasilne smrti, koju su izvršili komunistički zločinci na velikom hrvatskom književniku Mili Budaku, Sveti Rok 30. kolovoza 1889, Zagreb (Zaprešić?) 07. lipnja 1995.

mr. sc. Dragan Hazler, Basel, Švicarska

Uz tužni dan komunističkog zločina na barda hrvatske književnosti Milu Budaka bit će objavljeno mnogo književničkih, političkih, odvjetničkih i drugih priloga, koji će životopisno rasvijetliti njegovu ljudsku, hrvatsku i stvaralačku ulogu. Radi toga će ovaj osvrt biti posvećen samo jednom djelu Budakovog stvaralaštva, kojemu je pisac dao naslov Kresojića soj. U tome će se iznijeti pred hrvatsku javnost jednu manje poznatu djelatnost Ogranaka Matice hrvatske u Baselu i u Freiburgu, a skromnije će se ulaziti u opće poznate stvaralačke i druge djelatnosti Mile Budaka.

Jedan oblik djelatnosti Hrvata u Baselu i Freiburgu

Među tridesetak djela ili točnije rečeno veledjela iz sačuvanog stvaralaštva hrvatskih velikana u Zapadnoj Europi, što ih je reprintom objelodanila Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti u dijaspori zajedno s ograncima Matice hrvatske u Baselu i u Freiburgu, našla su se u izdavačkom planu sva djela Mile Budaka.

Taj podhvat je upriličen uz 100-tu obljetnicu rođenja Mile Budaka (1889 - 1999).

Upravo u to vrijeme dolazi do pada zloglasnog komunizma i pojave predzorca slobode za Hrvatski narod u njegovoj domovini - državi Hrvatskoj. Pod tim ozračjem obnovljena je Matica hrvatska u Zagrebu, kojoj je zločinački režim Josipa Broza Tita zabranio djelovanje 1971. nadalje zajedno s brutalnim gušenjem „Hrvatskog proljeća“.

Među brojnim Matičinim ograncima u dijaspori, koji su nastavili djelovati na kulturnom polju i na političkom polju usmjerenom protiv obstanaka velikosrbske i komunističke Jugoslavije istakli su se Ogranci Matice Hrvatske OMH u Baselu i u Freiburgu.

Da bi okupio hrvatske intelektualce i znanstvenike Ogranak MH

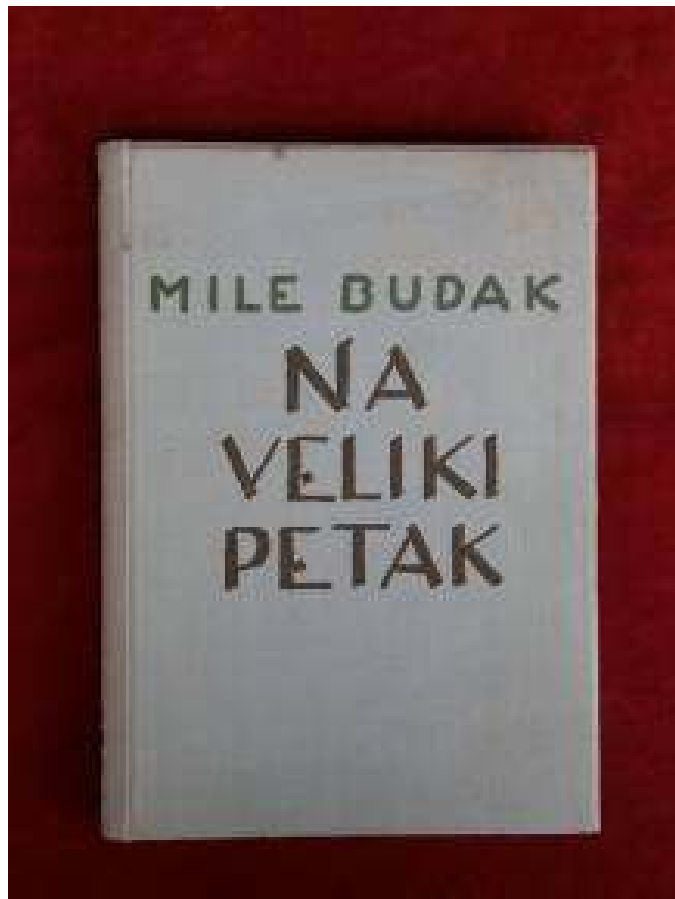
u Baselu osniva Hrvatsku Akademiju Znanosti i Umjetnosti u Di-jaspori - HAZUD sa sjedištem u Baselu.

HAZUD i OMH u Baselu u suradnji s OMH u Freiburgu objelodanili su reprintom u tiražu od 200 do 1.000 primjeraka oko 30 veledjela iz sačuvane hrvatske knjiške baštine u ovdašnjim arhivima i knjižnicama. To su primjerice djela Pavla Skalića: Enciklopedija, Miscellanea, Disertacije... od Matije Vlačića Ilirika: Clavis, Pisma i druga djela, od Jurja Dalmatina i Stjepana Konsula: Sveto pismo tiskano glagoljicom i Malahni molitvenik... i važnija djela od Ivana Stojkovića Andrije Jamometića (Testament i važna arhivska građa), zatim djela od Andrije Dudića, Ignjata Kotoranina i drugih starih Hrvata... K tome valja dodati 15 godišnjaka Scripta Croatica po 100 stranica, povremenik Ars Croatica i godišnjak „Akademija“...

Od planiranog podhvata Hrvata u Baselu i Freiburgu objavljivanja svih djela Mile Budaka u 26 svezaka, Ogranci Matice hrvatske u Baselu i Freiburgu, izdali su samo romane Kresinu, Hajduka i Gospodina Tomu u tiražu po 2.000 primjeraka.

Od nastavka te djelatnosti Ogranci MH u Baselu i Freiburgu su odustali u korist izdavačke djelatnosti, obnovljene Matice hrvatske u Zagrebu.

Umjesto sustavnog osvrta o izdavanju svih djela Mile Budaka, evo proširenog uvoda uz spomenuta izdanja Kresine, Hajduka i Gospodina Tome (1989).

POČASNI BLEIBURŠKI VOD (PBV)

BLEIBURGER EHRENZUG ◊ HONORARY BLEIBURG GUARD

Predstavništvo u RH: X Ferencica 14 (sjedište), Savska 56 a (ured), 10000 Zagreb

Tel.: 00385-1-5545 040 ◊ Tel/fax: 00385 - 1- 2371 467 ◊ Fax: 00385-1-5545047

SBS: 3406800171504 ◊ E-mail: pbv@zg.t-com.hr

Počasni bleiburški vod: Hrvatska poštanska banka, Jurišićeva 4, 10000 Zagreb

Kunski žiro račun (nerezidentni): 2390001-1070000029 ◊ poziv na broj: 80970-00000523

SREDSTVIMA PRIOPĆAVANJA - SVIMA

PRIOPĆENJE

zbog pojašnjenja špekulacija o nepozivanju Predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića na središnju komemoraciju žrtvama Bleiburške tragedije i Hrvatskoga križnog puta 16. svibnja 2009. na Bleiburškom polju u Austriji.

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić proteklih se dana više puta potužio da nije bio pozvan na ovogodišnju središnju komemoraciju žrtvama Bleiburške tragedije i Hrvatskoga križnog puta koja se je održala 16. svibnja 2009. na Bleiburškom polju u Austriji.

Točno je da Počasni bleiburški vod kao organizator komemoracije, za razliku od prethodnih godina, nije pozvao Predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića na komemoraciju, i to iz jednostavnog razloga: Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić je tijekom protekle godine više puta izjavio da ne želi nazočiti komemoracijama na Bleiburškom polju, pa niti uopće doći u bilo koje vrijeme godine na Bleiburško polje da se pokloni žrtvama Bleiburške tragedije. Izjave u tom smislu Predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića prenijeli su brojni hrvatski mediji. Ovdje ćemo navesti samo neke:

- **Portal Ureda Predsjednika Republike Hrvatske** (www.predsjudnik.hr/default.asp?nr=358&gl=200804280000002&sid=&jezik=1),
- **Nacional** (www.nacional.hr/clanak/48384/komemoracija-u-teznom-umjesto-na-bleiburgu),
- **Slobodna Dalmacija** (web2.slobodnadalmacija.hr/Novosti/Hrvatska/Hrvatska/tabid/66/articleType/ArticleView/),
- **Globus** (www.globus.com.hr/Clanak.aspx?BrojID=286&ClanakID=7908&Stranica=2),
- **business.hr** (business.hr/Default2.aspx?ArticleID=b2083c08-6c18-4c68-b588-c6766156b32c&readcomment=1&open=four),
- **Glas Istre** (<http://www.glasistre.hr/2351a6b77217c9921d8e65d558eac9f6d.TS.3566..18083.23855.225730>),
- **24 sata** (www.24sata.hr/news/clanak/stjepan-mesic-otici-cu-na-bleiburg-ali-uz-jedan-uvjet/60280/),
- **Javno.hr** (www.javno.com/hr-hrvatska/milanoviceva-najava-odlaska-u-bleiburg-preuranjena_173697),
- **Index.hr** (www.index.hr/vijesti/clanak/quotmilanovic-klecanjem-na-bleiburgu-zadaje-tezak-udarac-temeljima.../398902.aspx),
- **Youtube** (www.youtube.com/watch?v=4avPMQb5J).

Iz priloženoga je potpuno jasno da su već najosnovnija pravila bon-tona nalagala vodstvu Počasnog bleiburškog voda da ne pozove Predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića na događaj za koji je on sam proteklih godinu dana više puta izjavio da mu ne želi nazočiti.

Ukoliko se je Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić u međuvremenu predomislio, Bleiburško polje može posjetiti u bilo koje doba godine, neovisno o središnjoj komemoraciji – kao što su to svojedobno učinili Predsjednici Vlade Republike Hrvatske Ivica Račan i Ivo Sanader.

Stoga ovom prigodom upućujemo javni poziv Predsjedniku Republike Hrvatske Stjepanu Mesiću da još za vrijeme svog mandata posjeti Bleiburško polje i pokloni se žrtvama Bleiburške tragedije i Hrvatskog križnog puta, moguće za Svi svete 1. studenoga 2009., kada Počasni bleiburški vod priprema novu tradicionalnu komemoraciju u Bleiburgu.

U Zagrebu, 1. lipnja 2009.

Bože Vukušić
Bože Vukušić, tajnik – glasnogovornik PBV-a

KRESOJIĆA SOJ

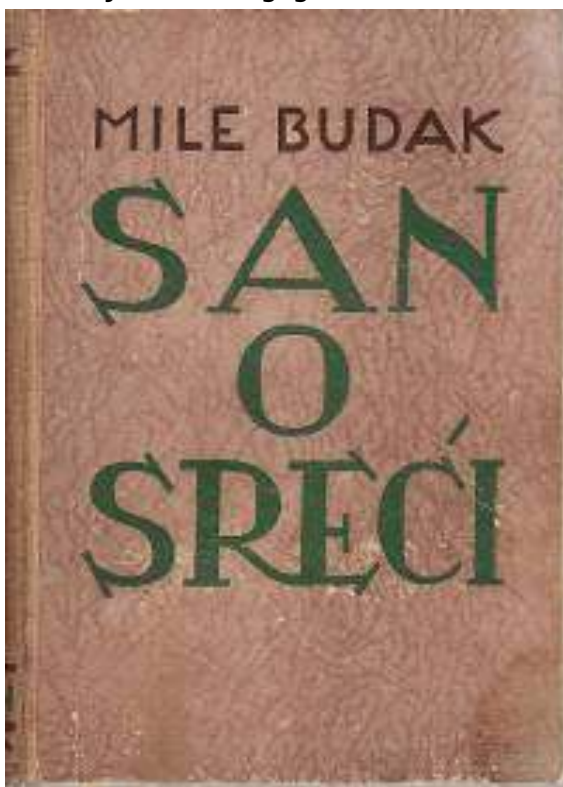
Zapis **dr. Mile Budaka**

ROMAN GROZD IZ LIČKOG SELJAČKOG ŽIVOTA

Ovo je niz romana s jednog stabla, pa bismo to mogli, možda najbolje označiti hrvatskim nazivom "roman grozd".

Peteljka ovog mog grozda je "Kresina", a jagode, koje iz njega izlaze, bit će sljedeći romani: "Gospodin Tome", "Hajduk", "Mala žena" (Kika), "Bazalo" (Srđen) i "Mali će u pišare".

Svaki je roman za sebe zaokružena i podpuna cjelina, a opet svi skupa sačinjavaju zajednicu, izvirući jedan iz drugog.

Radnja je u ovim romanima prije radnje u "Ognjštu", no dostiže se, te će i neke osobe iz "Ognjšta" biti spominjane u ovim romanima. Moram napo-

menuti radi nekih mojih mladih, vrlo dobronamjernih kritičara, da sam i u mnogim svojim ličkim pripovijestima već što spomenuo, što i obradio neke osobe, s kojima će se sretati i ovdje, pa ukoliko ne bude sve u pojedinostima posve skladno, obećavam, da ću prilikom ponovnog izdanja starijih djela sve dovesti u potpun sklad. Inače - s umjetničkog gledišta to uopće nema nikakove važnosti. Do tih je malih razlika došlo, što su mnoge pripoviesti nastale, kad još nisam ni kanio pisati ovo djelo (pa ni "Ognjište"), te nisam posvećivao pažnje sporednim osobama, koje su mi sad postale važne, kad sam se dao na ovaj posao. Na primjer, u pripoviesti "Pod gorom" Dujmina Veliki i Jadre nemaju sestre, a u "Kresini" sretamo njihove sestre Matiju i Vranjicu. Kad sam pisao "Pod gorom", znao sam za te obje žene vrlo dobro i obje sam ih osobno poznao, ali doista nisam znao da su sestre i da su Dujminove sestre. Uostalom, Dujmina i Jadre nisu ni bila rođena braća, nego stričevići, no to ipak ne kanim izpravljati, jer mi nije potrebno.

Ja ne pišem poviest mojih sela i mojih dragih susedljana i rođaka, nego smatram korisnim, a ujedno svojom dužnošću, da iznesem njihov način življenja, mišljenja i umiranja sa svim svjetlim i tamnim stranama. Možda će mnogi čitanjem provesti koji ugodan čas, a mnogi bi mogao štošta i naučiti, ako zna čitati. U svakom slučaju: selo je izvor naše snage i ponosa,

zalog naše budućnosti i - uza sve svoje teške mane i poroke - najpouzdaniji vodič i učitelj zdravoga ćudoređa (bez licemjernog pretvaranja poganih očiju i izvrćanja blatnih usta!), koje ne pozna sramotnih rieči, jer pozna samo sramotna djela!

Ako mi Svemogući dade zdravlja, a prilike mira, ja ću ovo djelo svršiti, no nije izključeno, da me građa zavede, pa da nastane i još koja jagoda, kao što nije izključeno, da je možda i među mojim već objavljenim djelima koje, koje spada na ovaj grozd!

U meni je već sve podpuno zrelo i gotovo. Treba samo baciti na papir, a to je posao strpljivosti, pažnje i držanja svih konaca u rukama.

Da li će svi naslovi romana glisati baš ovako, kako navedoh - doista ne jamčim, al' to nije važno, pa ne bih ni spominjao, da ne mislim i opet na moje male, zlatne prijatelje, koji bi mi mogli poslije predbacivati u svojim školskim zadaćama, da sam ih prevario i da nisam bio dosljedan. Književno je stvaranje jednako svakom drugom stvaranju: čovjek nosi Božjom odredbom, odnosno Božjim dopuštenjem pod srcem, ali - ni sam ne zna vazda sigurno, što nosi!

Bojim se, da mnogi nisu načistu, što znači rieč "soj", pa moram i to raztumačiti. To ne znači pleme, to nije ni krvna veza - iako u mom slučaju jest i to - nego znači: kov, vrst, rod po sadržaju, a njemački se to kaže "Menschenschlag".

Smatrao sam potrebnim, da sve ovo napišem radi boljeg razumjevanja.

SPOMEN MISA ZA HRVATSKE ŽRTVE PORAČA U CRNGROBU 2009. GODINE

prof. Jasenka Polić Biliško,
Hrvatska Baščina, Zagreb

Hrvatsko društvo Ljubljana, predsjednik Petar Antunović, Općina Škofja loka - Komisija za evidentiranje i uređenje prikrivenih grobova, predsjednik Jože Peter Kranjc, i Lari Lučić predsjednik Odbora za istraživanje žrtava porača pri Savezu hrvatskih društava u Sloveniji, organizirali su i ove godine održavanje spomen mise za poslijeratne žrtve u Crngrobu.

kao crkva u koju su dolazili hodočasnici iz cijelog kraja, uže i dalje okolice, štujući Gospu s Isusom, predstavljenu malim, vrijednim kipom na velikom, glavnom, raskošnom oltaru.

Prije 64 godine u tom prekrasnom planinskom kraju, na osami, u zgradi kraj crkve, tijekom rascvjetanog Marijanskog mjeseca svibnja, događao se zločin kojeg je teško opisati, kojeg je još teže objasniti, shvatiti, koji užasava, jer gotovo svakodnevno poprima sve veće razmjere.... I nehotice

se pitamo – dokle, gdje je kraj.... U doba jugoslavenskog antifašizma i "bratstva i jedinstva naroda i narodnosti", pod prijetnjama smrti se o svemu - šutjelo. Mnoga su djeca rasla bez oba roditelja, ili što je bilo češće bez oca, ali i bez prava na odgovor-

su tzv. pobjednici i "osloboditelji" izbjegle Hrvate - civile, Zagrebčane, žene i djecu, razoružanu hrvatsku vojsku, dakle također civile, članove hrvatske vlade i članove njihovih obitelji - opljačkali, danima mučili i bez ikakvih suđenja i dokazane krivice – ubijali. Nakon rata, u miru. U prekrasnoj šumi blizu crkve u Crngrobu, postoji pet križevima obilježenih grobnica. Prvi križ su postavili 22.7.1990. godine Slovenski kršćanski demokrati, a zahvaljujući entuzijazmu i upornosti Želimira Kužatka, Hrvata, sudionika Križnog puta kao devetgodišnjeg dječaka, i njegovoj ljubavi prema domovini i Hrvatskom narodu, svibanjska sv. misa za ove hrvatske mučenike, služi se već od 2001. i istina o Crngrobu proširila se i u Hrvatskoj.

Već pet godina zagrebački pjevači, okupljeni u udruzi "Hrvatska baščina", članovi HVIDR-e iz Zagreba, s Ivanom Pandžom predsjednikom, i mnogi drugi, hodočaste u Crngrob i zajedno s lokalnim stonovništvom obilježavaju tragi-

U nedjelju 17. svibnja 2009. u raskošnoj crkvi Marijina navještenja, misu je predvodio Dr Alojzije Šnoj, župnik i dekan dekanata Škofja Loka, a liturgijsko slavlje uzveličao je i ovaj puta, Mješoviti pjevački zbor župe sv. Josipa iz Zagreba.

Crkva Marijinog navještenja u Crngrobu je 1991. godine obilježila 700 godina od prvog spomena. Jedna je od najljepših crkava u Sloveniji, pravi raj za povjesničare umjetnosti, jer je po arhitekturi i slikarstvu u gotskom stilu, a njena oprema, raskošni oltari, u baroku. Oduvjek je bila poznata

re na trajno otvorena pitanja – gdje su? Mnoge su majke očekivale svoju djecu, žene svoje muževe, jer su tadašnje komunističke vlasti širile glasine prema kojima su svi oni bili zarobljeni, radili u ruskim rudnicima u Sibiru, a njihov povratak je siguran... Mnogi su čekali čitav život. Danas, međutim, znamo da

čan svibanj i lipanj 1945. u Crngrobu, zadnju postaju Križnog puta za mnoge Hrvate. Svake se godi-

ne okuplja sve više hodočasnika, a rezultati istraživanja koja se obavljaju i traju, svake godine donose nove zastrašujuće spoznaje i podatke. Otkrivaju se nova mjesta, utvrđuju se preciznije brojke, a poneka žrtva dobije i ime... Predsjednik Komisije g-din Kranjc je ove godine rekao da su najnovija istraživanja utvrdila da samo na jednoj križem obilježenoj livadi, Hudične štenge, ima oko 450 žrtava, uglavnom Hrvata.

Prema knjizi Dr. Mitje Ferenc i Želimira Kužatka „Prikrivena grobišta Hrvata u Republici Sloveniji“, vjeruje se da su u skupini od 69 osoba, članova i službenika vlade NDH, koje su engleske okupacijske vlasti 17.5.1945. u Austriji predale partizanima, 15 najznačajnijih ljudi odveli u Zagreb, gdje su nakon kratkog suđenja ubijeni, a da su svi ostali likvidirani u Crngrobu. Prema svjedočenjima ohrabrenih padom komunizma, nekim neslužbenim dokumentima i prema nađenim fotografijama, danas se zna da u Crngrobu počivaju **dr. Zvonimir Cihlar, barun Alpi Rauch, Franjo Keller, Ivan Prpić, Lucijan Blažeković, ustaški poručnik Dina Milinković, liječnik Pavličević, gardista dr. Schaffer, majka ustaškog pukovnika Juce Rukavina, devetnaestgodišnja kćerka hrvatskog književnika i ministra u vladi NDH Mile Budaka, Grozda, kao i njena rođakinja Ana, kćer ministra NDH Frkovića Mirna, urednik „Hrvatskog lista“ Franjo Babić, itd.** Imena žrtava izranjaju kao i njihove kosti. Znaju se i izvršitelji i nabogodavci zločina koliko god se još i danas žele sakriti.

Na misnom slavlju u spomen upravo svima njima, znanima i neznanima, i ove je godine zaorila hrvatska uskrsna pjesma srčanih pjevača Župe sv. Josipa iz Zagreba pod vodstvom dugogodišnjeg dirigenta prof. Josipa Škvorca i orguljašice prof. Sandre Petković. Zbor je izveo skladbu Josipa Škvorca „Zemlja se trese“ (Terra tremuit) i Misu na latinskom jeziku posvećenu sv. Ceciliji, skladatelja Antona Foerстера, poznatog crkvenog skladatelja. Anton Foerster, rođen u Osenicama u Češkoj, kratko je vrijeme djelovao kao orguljaš katedrale u Senju, a zatim čitav život stvarao i ostavio duboki trag u glazbenom životu crkve u Ljubljani. Umro je 1926. godine u Novom Mestu.

Nakon misnog slavlja u procesiji, molitvom i pjesmom koje je predvodio msgr. dr. Alojzije Snoj, hodočasnici su obišli svih pet obilježenih grobnica te pobžili cvijeće i svijeće. Cijelom događaju bili su na-

zočni predstavnici općine Škofje Loke, gdn Igor Draksler, župan, kao i predstavnici Hrvatskog veleposlanstva u Sloveniji. Ljubazni domaćini priredili su bogati domjenak za sve goste, pa je slijedilo, ovaj puta kraće druženje župljana i gostiju. Na poziv organizatora, Zbor je u poslijepodnevni sati posjetio Hrvatsku katoličku misiju u Ljubljani. Zajedno s Hrvatima okupljenim u Hrvatskom društvu Ljubljana, Zbor je sudjelovao na sv. misi u Franjevačkoj crkvi na Prešernovom trgu (Tromostovlje), koju je predvodio don Boris Čobanov, i izveo glazbeni program kao i u Crngrobu: Misu A. Foerстера, posvećenu sv. Ceciliji, zaštitnici crkvenih glazbenika. Na ovaj način je Zbor, s radošću, zahvalio i Hrvatskom društvu Ljubljana, predsjedniku Petru Antunoviću i tajniku Lari Lučiću, na pomoći u ostvarenju ovog hodočašća. U šetnji Ljubljanom, druženju i pjesmi, sklopljena su mnoga prijateljstva i dogovorena daljnja suradnja i susreti.

HRVATSKI ULJUBBENI POKRET
Udruga za zaštitu prava građana
Pete poljanice 7
ZAGREB

Dodjeljuje

Orden

VELERED HUDE JAME
Prvog stupnja

Drugarici

MILKI PLANINC

iz Zagreba

Za provedbu likvidacije 35.000 Hrvata u Kočevskom Rogu (Slovenija) tijekom svibnja 1945. godine čime je pomogala zločincu Titu u njegovim ubojstvima 661.543 Hrvata i 580.767 građana BiH, te ubojstvima i progonu oko 700.000 Nijemaca, kao i u pogubljenju 2,042.373 ratnih i poratnih žrtava iz redova drugih naroda s prostora nestale Jugoslavije.

Orden će se predati naslovniku putem listonoše i preko hrvatske javnosti

U Zagrebu, dne 7. ožujka 2009. godine

Broj: 12-2009-NGUH

T. Dragun
dr. sc. Tomislav Dragun
predsjednik

VOĐINE BESANE NOĆI (4)

Anton Kolendić: POSLJEDNJI DANI KULTA LIČNOSTI, „Otokar Keršovani“, Rijeka, 1980.

U istražnim materijalima Berija se često vraća na "slučaj Voznesenskog". Na jednom mjestu čak izričito spominje kako je zbog "pjesme o Voznesenskom" Staljin danima bjesnio i pohapsio mnogo ljudi.

Zanimljivo je da je ta pjesma pod naslovom "Vođine besane noći" pronađena.

* * *

Berija piše:

"Ja sam preuzimajući dužnost ministra državne sigurnosti 1938. godine iznio Staljinu i Politbirou sređenu dokumentaciju I obrazloženi referat o tome da je prije nego što potrebno da se završi s 'čistkama' koje su nas tako strahovito koštale. Među mojim papirima je kopija tog referata i pregled statistika i podataka.

... Ja sam sve te podatke iznio Politbirou, vladi i Plenumu Centralnog komiteta u prosincu 1938. godine.

Sjećam se da sam tada iznio ove činjenice:

'Čistka' u Armiji koju su provodili Vorošilov i Ivan Serov (koji sada sude meni!) likvidirala je od 1936. do 1938. godine:

4 od ukupno 6 maršala Sovjetskog Saveza;

14 od ukupno 16 generala Armije;

svih 8 admiralâ;

60 od 67 general-lajtnanta;

136 od 199 komandanata divizija, itd.

'Očišćeno' je bilo preko 20.000 polit-komesara od brigada do armija, kao i svi oficiri iz španjolskog građanskog rata.

'Dosjei' sumnjivih su obuhvaćali više od pola gradskog stanovništva i gotovo sve intelektualce.

Preko 5 % cjelokupnog stanovništva bilo je pohapšeno u godinama 'čistke'. Prosječno svaka druga

obitelj imala je po jednog 'očišćenog' člana...

Prema registrima NKVD, 1938. godine, kad sam ja preuzeo ministarstvo, u zatvorima i logorima bilo je više od 7 milijuna ljudi.

Računali smo da je u razdoblju od 1936. do 1938. samo u logorima likvidirano ili pomrlo blizu 2 milijuna ljudi..."

Posebno je teška bila 1934. godina.

„Prije nego što umrem, hoću da istina ostane zapisna..." tako započinje jedno od pisama nađenih kod Berije.

Pisao ga je V. P. Satonskij, stari boljševik i član Centralnog komiteta Partije. Na omotu pisma nalazi se ova rukom napisana napomena: „Pismo je pokušao prokrijumčariti. Predao ga je poručnik Tvardovski. 26. X. 1937. Ježov.“

„Četiri dana i noći neprtekidno su me mučili. I onda sam priznao im potpisao sve što su tražili ...

Istina je ovo: Na sjednici Komisije Centralnog komiteta kojoj je predsjedavao A. P. Smirnov, sekretar CK i potpredsjednik Vlade, a koja je spremala projekt rezolucije o poljoprivredi za Kongres partije (XVII. kongres održan početkom 1934. godine) došlo je do neslaganja. Interferirao je drug Staljin namećući svoja gledišta. Većina se nije složila. Tada je Smirnov, a s njim i N. B. Ejsmont ustao i tražio Staljinovu ostavku.

Uvečer je održan sastanak i s članovima drugih komisija, uglavnom sekretara CK republika i pokrajina i svi su se složili da se na predstojećem Kongresu smijeni drug Staljin s dužnosti generalnog sekretara, a na njegovo mjesto izabere S. M. Kirov.

U ime Komisije s Kirovom su pregovarali članovi Centralnog komiteta: G. I. Petrovski, Smirnov, Ordžonikidze, Mikojan i M. D. Oračlešvili.

Kirov se suglasio da je prijeko potrebno smijeniti Staljina, ali se nije složio da on preuzme dužnost generalnog sekretara.

U ime Komisije s Kirovom su pregovarali članovi Centralnog komiteta: G. I. Petrovski, Smirnov, Ordžonikidze, Mikojan i M. D. Oračlešvili.

Kirov se suglasio da je prijeko potrebno smijeniti Staljina, ali se nije složio da on preuzme dužnost generalnog sekretara.

HRVATSKA VOJSKA JE PORAZILA TITOVU 'JNA', A ŠTA JE BILO S 'NARODNOM MILICIJOM'?

Akademik **Mirko Vidović**, Pariz

HHO u Zagrebu: Gospodinu I. Z. Čičku, osobno

PODSJETNIK:

Gospodine Čičak, poštovani kolega!

Vjerojatno Vam je poznato da sam bio članom najuže grupe osnivača "Međunarodnog helsinškog udruženja", koje je utemeljeno javno i službeno u dvorani 'Topcio' u 'Eurobuldingu' u Madridu, prilikom rada 'Madridske konferencije', koncem studenog 1980.

Posjedujem kopiju 'Statuta' MHU i zapise s te sjednice, na temelju koje Vam trebam napomenuti, da je smisao i bit 'Međunarodnog helsinškog udruženja' – da intervenira kod vlada zemalja supotpisnica 'Završnog dokumenta Helsinške konferencije' svaki put kad se nekom građaninu ospori pravo da iznese javno svoje mišljenje po savjesti i bez ikakvih političkih uvjeta.

Jutros sam u 'Jutarnjem listu' pročitao Vaš članak o generalu Gotovini i njegovom branitelju i taj članak djeluje kao da ga je pisao g. Žarko Puhovski, koji brani režim napadajući one koji mu na ikoji način prave političke smetnje. Time je osnovna zadaća HHO temeljito inverzirana - umjesto da brani istinu po savjesti, okrenuo se je protiv pojedinca i u obranu - totalitarne vlasti!

Načelno: svatko može biti optužen za nešto što sud mora provjeriti i donijeti presudu na temelju

zakona koji, bar što se tiče međunarodnog pravnog ponašanja, mora biti posve u skladu s "Međunarodnim ugovorom o građanskim i političkim pravima čovjeka", po kojemu se nitko ne smije proglasiti krivim (a time i odgovornim) sve dok sud ne dokaza, u proceduri dijaloga optužbe i obrane, da li optuženi snosi ikakvu i koju krivicu u spornim zbivanjima, zbog kojih je netko prisiljen da se pravda pred sudom i brani svoju nevinost, ako je to slučaj.

Vjerujem da Vam je poznato da nitko od hrvatskih generala, koje je Tuđman proizveo i poslao s vojskom na bojište, nije činio ono što mu Vrhovnik nije zapovijedio ili odobrio. Sud, prema tome, ne može odmjeriti stupanj eventualne krivice visokih časnika bez odmjeravanja su-odgovornosti Vrhovnika.

U vrijeme 'Oluje' dogodio se je veliki razlaz civilnog pučanstva s područja 'SAO Krajine' - u povodu dogovora Tuđman-Milošević. Milošević je bio izručen Međunarodnom krivičnom sudu u Den Hagu, a Tuđman ne, jer je umro prije nego li je za njim bila raspisana tjeratica zbog zločina iz 'zapovjedne odgovornosti'.

POZOR: Prilikom prolaska 'Vlaka slobode', u povodu završetka 'Operacije Oluja', u kojem vlaku je bio i Franjo Tuđman, na Kobdvoru u Karlovcu, kroz prozor zaustavljenog vlaka, Tuđman je doviknuo rulji koja se je tu okupila da ga pozdravi: "Oko za oko, zub za zub!". Nakon toga nas-

tala je divlja devastacija privatne imovine na tlu Hrvatske. Tu devastaciju nije izvodila Vojska, nego li Policija - isti oni koji su prije Referenduma za samoodređenje Hrvatske, bili - pripadnici Titove Narodne milicije.

Jedino oni su imali nadzor nad skladištima eksplozivnog materijala. Kako to da nitko nije (bar ne javno) uzeo u obzir tu očiglednu činjenicu.

Vaše preudiciranje o 'krivici' Gotovine je skandalozno, sramotno i nedostojno čovjeka koji sjedi na čelu te međunarodne Udruge kojoj sam i ja bio su-utemeljiteljem. U to ime osjećam se obaveznim uputiti Vas u potrebu striktnog pridržavanja pravila po kojima mora djelovati i HHO.

Ukoliko se ne ispričate obrani generala Gotovine zbog tog preudiciranja, bit ću prisiljen, kao i u slučaju podaničkog ideološkog blebetanja doktora Puhovskog, da se obratim Centrali IHO u Beču da Vam kaže da se pristranost može shvatiti, ali ne i tolerirati, bar ne u službi OSCE.

P.S. - Ovo pismo ću objaviti samo ukoliko mi na njega ne odgovori-

USPOSTAVA HRVATSKE DRŽAVE, DR. FRANJO TUĐMAN, TUĐMANIZAM I DETUĐMANIZACIJA (7)

Marko **Francišković**, HRVATSKA KNJIGA OPSTANKA, ulomci

Vrijedi ponoviti da je ta razina bila nešto što predstavlja vrhunac državničkog umijeća i to ne na razini Hrvatske ili bivše Jugoslavije, nego na razini svjetske povijesti državničkih pothvata. Tim više je onda shvatljiv kasniji pad Tuđmana u odnosu na razinu koju je sam postavio jednom kada je trebalo prebaciti težište državištva s unutarjugoslavensko-unutar-hrvatskih odnosa na državištvo koje nadograđuje oformljenu državu u svijetu i svjetskoj povijesti. Tuđmanovo državištvo bilo je poput Mojsijevog državištva iscrpljeno na sami izlazak iz ropstva, ali je, opet poput Mojsija, i posrnulo onda kada se jednom konačno došlo do obećane zemlje. Kako Mojsije nije doživio ulazak u obećanu zemlju, tako ni Tuđman nije doživio ono što je od Hrvatske i Hrvata u cjelini htio postići.

Tuđmanovi državnički planovi s Hrvatskom i Hrvatima nikada nisu doživjeli svoju realizaciju jer Tuđman nije svoje planove iscrpljivao samo na uspostavi hrvatske države nego je htio tu istu državu učiniti dugoročno opstojnom. Druga je stvar što je Tuđman tu pogriješio u koncepciji društveno-političkog opredjeljenja kao i određenih vanjskopolitičkih kalkulacija najviše povezanih s Bosnom i Hercegovinom.

Možda je ova usporedba Tuđmana s Mojsijem i najprimjerenija jer time mu se daje potrebna povijesna veličina, a da se istovremeno s kritičkim pristupom prema njegovim propustima ista ne umanjiti. Isto kao što to nije moguće u odnosu na jednog Mojsija, a koji je također imao svoje ljudske slabosti

I propuste kao i svaki djelujući čovjek. Ono što je ovom usporedbom s Mojsijem također od jedne visoke simboličke vrijednosti je to što se usporedbom sukladnih razdoblja državničke neodređenosti (razdoblje vladavine sudaca kod Židova kao kplement vladavine stranačke plutokracije kod Hrvata) nameće nužnost ustoličenja hrvatskog pandana izraelskom Davidu kao ona prijeko potrebna nužnost za opstanak države i nacije. Dakle, nakon Tuđmana kao hrvatskog Mojsija dolazi na red hrvatski David po kojemu nastaje definitivni odmak od jednog oblika na drugi oblik društvenog uređenja. Svaki najprikladniji vremenu, okolnostima i krajnjim potrebama.

Tako i smisao Tuđmanovog državničkog propusta dobiva svoje puno providencijalno određenje, jer se inače ne bi stvorila sada prisutna nužnost za ekstremnim mjerama ukoliko se hoće postići opstanak države i nacije. Jednostavno se nameće potreba za silovitošću bez kompromisa po pitanjima istine, pravde i života, pa tako ostajemo suočeni s jednostavnim izborom: ili Isus Krist koji je društvenodržavno (ideološki-svjetonazorno) uglavljen u svojoj punini bez relativiziranja – ili propast države i nacije. Nema srednjega puta, nema mogućnosti za biranje osrednjosti, budući je svaka osrednjost neminovna i skoro smrt u bilo kojem obliku: kako kolektivističkom, tako i individualističkom. I to nije ova zemaljska smrt, jer da je onda ne bi bilo istinskog problema i ne bi bilo nužnosti ekstremnog odabiranja, nego je riječ o vječnoj smrti ili, malo drugačije preformulirano, o gubitku života vječnoga.

Jedino je ovakvim tumačenjem hrvatske države i Franje Tuđmana kao njenog tvorca moguće zauvi-

jek ušutkati one koji prigovaraju zbog navedenih loših Tuđmanovih osobina i državničkih poteza, a koje je on neosporno imao. Ti koji prigovaraju nisu ni najmanje zainteresirani za Tuđmana, Hrvate i Hrvatsku nego se samo njegovim dobrim i lošim karakteristikama potpuno selektivno i izvan cjelokupnog providencijalnog konteksta služe kako bi diskreditirali njegovo djelo: modernu državu Hrvatsku.

Ovime se samo još dodatno pokazuje kako je djelo države Hrvatske bilo ono koje je tražilo upravo Franju Tuđmana takvog kakav je bio, te svi oni koji sada idu na isprazno kritiziranje tuđmanizma više nemaju moralno pravo za svoje besmislene trijade. Ono što je jedino moralno legitimno po pitanju Tuđmana i Hrvatske, odnosno sagledavanja njegovog državištva, je da se to što predstavlja njegovo državničko djelo usavrši i usmjeri prema svojoj izvornoj nakani, te se kritički osvrt na Tuđmanove postupke smije stavljati samo u tome kontekstu budućeg opstanka i izgradnje hrvatske države.

Vrlo je lako moguće razlučiti kada netko nešto spočitava Tuđmanu kao propust u državištvo s ciljem daljnje afirmacije države Hrvatske i ispravljanjem njenih nedostataka, a kada se Tuđmanovim propustima služi samo kao dimnom zavjesom u protuhrvatske svrhe. Ti koji se na Tuđmana obrušuju s ciljem izgradnje lažne legitimnosti osporavanja države, nacije (tj. nacionalizma koji je nerazložnim stavljanjem u negativni kontekst postao perfidno sredstvo za osporavanje svake nacionalne afirmacije), ali također i same vjere, što uključuje i Crkvu kao instituciju, su u svakom slučaju monopolistički prisutni na hrvatskoj javnoj sceni u različitim oblicima i formama.

ANTI-ISLAMSKI MANIFEST ZA EUROPSKU UNIJU (15)

Eugen of Savoia

ČETIRI ČINJENICE

Činjenica 1.

Kuran dozvoljava (ili, možda, zapovijeda) muškarcima da tuku svoje supruge do njihove poslušnosti. Ako žena ne sluša svog supruga, on bi je trebao upozoriti. A ako to ne bude djelovalo, on bi je trebao natjerati da spava u odvojenoj postelji. Međutim, ako žena čak i nakon što je potjerana u odvojenu postelju ne poštuje autoritet svog supruga, njemu se nalaže da je fizički kazni. Razmotrite ova tri prijevoda redaka iz Kurana:

Kuran 4:34, bosanski prijevod Mustafe Mlive:

Ljudi su poglavari ženama, zato što ih je odlikovao Allah jedne nad drugima, i što troše oni iz imetaka svojih. Zato su dobre poslušne, čuvarke nevidljivog, što čuva Allah. **A one za koje se plašite nepokornosti njihove, pa posavjetujte ih, i ostavite ih u posteljama, i udarite ih.** Pa ako vas poslušaju, tad ne tražite protiv njih puta. Uistinu! Allah je Uzvišeni, Veliki.

Qur'an 4:34, Mohammed Pickthall Translation.

*Men are in charge of women, because Allah hath made the one of them to excel the other, and because they spend of their property (for the support of women). So good women are the obedient, guarding in secret what Allah hath guarded. **As for those from whom ye fear rebellion, admonish them and banish them to beds apart, and scourge them. Then if they obey***

you, seek not a way against them. Lo! Allah is ever High Exalted, Great.[7]

Prijevod s engleskog na hrvatski:

Muškarci su nadležni ženama, zato jer je Alah stvorio jedne od njih da nadmašuju druge, i zato jer troše iz svoje imovine (za uzdržavanje žena). Dakle dobre žene su poslušne, čuvajući u tajnosti ono što je Alah čuvao. **A što se tiče onih od kojih se plašite pobune, upozorite ih i potjerajte ih u odvojene postelje, i išibajte ih.** Ako vas tada budu slušale, ne tražite puta protiv njih. Zaista! Alah je uvijek Visoko Uzvišen, Velik.

Qur'an 4:34, M.H. Shakir Translation.

*Men are the maintainers of women because Allah has made some of them to excel others and because they spend out of their property; the good women are therefore obedient, guarding the unseen as Allah has guarded; **and (as to) those on whose part you fear desertion, admonish them, and leave them alone in the sleeping-places and beat them; then if they obey you, do not seek a way against them; surely Allah is High, Great.***[8]

Prijevod s engleskog na hrvatski:

Muškarci su uzdržavatelji žena jer Alah je napravio neke od njih da nadmašuju druge i zato jer oni troše od svojeg vlasništva; dobre žene su dakle poslušne, čuvajući nevidljivo kao što je Alah čuvao; **a (što se tiče) onih od kojih se bojite napuštanja, upozorite ih, i ostavite ih same u mjestima za spavanje i tucite**

ih; ako vas tada budu slušale, ne tražite puta protiv njih; zasigurno je Alah Visoko, Velik.

Qur'an 4:34, Abdullah Yusuf Ali Translation.

*Men are the protectors And maintainers of women, Because Allah has given The one more (strength) Than the other, and because They support them From their means. Therefore the righteous women Are devoutly obedient, and guard In (the husband's) absence What Allah would have them guard. **As to those women On whose part ye fear Disloyalty and ill-conduct, Admonish them (first), (Next), refuse to share their beds, (And last) beat them (lightly);** But if they return to obedience, Seek not against them Means (of annoyance): For Allah is Most High, Great (above you all).*[9]

Prijevod s engleskog na hrvatski:

Muškarci su zaštitnici i uzdržavatelji žena, zato što je Alah jednima dao više (snage) Nego drugima, i zato što ih uzdržavaju od svojih sredstava. Dakle pravedne žene su pobožno poslušne, i čuvaju u (muževoj) odustnosti ono što bi Alah želio da čuvaju. **A što se tiče onih žena Od kojih se bojite Nevjernosti i lošeg ponašanja, Upozorite ih (najprije), (Slijedeće), odbijte dijeliti njihove postelje, (I zadnje) tucite ih (lagano);** Ali ako se vrate poslušnosti, Ne tražite protiv njih Puta (netrpeljivosti): Jer Alah je Najviši, Veliki (iznad svih vas).

Muslimanski prevodioci su se mučili s ovim odlomkom te su tražili način da razvodne njegovo jasno

značenje. Na primjer, Ali u svoj prijevod dodaje riječ "lagano", koja se u arapskom izvorniku ne pojavljuje. Ipak, čak i ako dozvolimo Aliju da ublaži djelove Kurana koje nalazi uvredljivima, redak još uvijek dozvoljava muškarcima da tuku svoje supruge.

Iz toga proizlazi, ravnajući se po Božjem zadnjem i najvećem proroku, da je bračno nasilje dozvoljeno, a možda se čak i zahtjeva. Moderni narodi koji su uspostavili zakone protiv zlostavljanja u braku time dakle izravno krše Alahovu naredbu iz Kurana.

Činjenica 2.

Prema Muhamedu, ženama nedostaje zdrav razum iz razloga što su njihovi umovi manjkavi. Naravno, ova izjava nije prošla neizazvano. Muhamed je ženama dozvolio da ga ispituju o svojim intelektualnim manjkavostima, i to mu ide u prilog. Njegovi odgovori na ova pitanja bili su osvjetljujući:

Sahih Muslim, Abdul Hamid Siddiqi, tr., Number 142.:

[Muhammad said]: O womenfolk, you should give charity and ask much forgiveness for I saw you in bulk amongst the dwellers of Hell. A wise lady among them said: Why is it, Messenger of Allah, that our folk is in bulk in Hell? Upon this the Holy Prophet observed: You curse too much and are ungrateful to your spouses. I have seen none lacking in common

sense and failing in religion but (at the same time) robbing the wisdom of the wise, besides you. Upon this the woman remarked: What is wrong with our common sense and with religion? He (the Holy Prophet) observed: Your lack of common sense (can be well judged from the fact) that the evidence of two women is equal to one man, that is a proof of the lack of common sense.[10]

Prijevod s engleskog na hrvatski:

[Muhamed je rekao]: O žene, trebale biste davati milostinju i stalno tražiti oprost, jer sam vas među stanovnicima Pakla vidio u gomilama. Mudra gospođa među njima je rekla: Zašto je to tako, Glasniče Alahov, da je naš rod u gomilama u Paklu? Na ovo je Sveti Prorok primjetio: Vi previše psujete i nezahvalne ste svojim muževima. Ni jednog nisam vidio da mu nedostaje zdrav razum i da ne uspijeva u vjeri, nego (u isto vrijeme) se zaogrću mudročću mudrih, osim vas. Na ovo je žena

primjetila: Što to nije u redu s našim zdravim razumom i vjeron? On (Sveti Prorok) je primjetio: Vaš nedostatak zdravog razuma (može se lako vidjeti iz činjenice) da je svjedočenje dvije žene jednako svjedočenju jednog muškarca, to je dokaz nedostatka zdravog razuma.

Sahih Al-Bukhari, Dr. Muhammad Matraji, tr. (New Delhi: Islamic Book Service, 2002), Number 2658.:

The Prophet (the blessing and peace of Allah be upon him) said: "Isn't the witness of a woman equal to half of that of a man?" The women said: "Yes." He said: "This is because of the deficiency of her mind." [11]

Prijevod s engleskog na hrvatski:

Prorok (blagoslov i mir Alahov bili nad njim) je rekao: "Zar nije žena svjedok jednaka polovici svjedoka koji je muškarac?" Žena je rekla: "Da." On je rekao: "To je stoga što joj je um manjkav."

AUTOHTONI NAKIT I "FUSION OF SOUNDS" NA 4. FESTIVALU RED ROCKS ARTS & CRAFTS, U ZAGREBU

Jagoda Bush, VOANews.com - 25/05/2009

Od 25. do 30. svibnja u Zagrebu se, u organizaciji Hrvatsko-američkog Društva, održava Indijanski tjedan, odnosno Red Rocks Arts & Crafts Festival, festival indijanske i hrvatske umjetnosti i zanata. Već četvrtu godinu za redom ostvaruje se jedna izuzetno zanimljiva i hvalevrijedna američko-hrvatska veza.

Jedan od ciljeva djelovanja Hrvatskog-američkog društva, osnovanog 1991. godine, i jest stvaranje novih kontakata između Hrvatske i SAD-a. Godine 2006., osmišljavanjem festivala Red Rocks Arts & Crafts, u suradnji s Nacionalnim muzejom američkih Indijanaca, u Washingtonu, i tadašnjim direktorom Richardom Westom, uspostavljena je bila ova neobična i jedinstvena veza – festival kojemu je svrha promicanje i očuvanje vrijednosti hrvatske i američke baštine i kulture ili, kako Marina Ljubšić, predsjednica Društva, kaže, "učiti o tradiciji Hrvatske i Sjedinjenih Država, o okolnostima koje su imale utjecaja na autohtoni razvoj, te sugerirati važnost očuvanja identiteta vlastitog specifičnog konteksta usprkos izazovima ubrzane globalizacije. Navedena paralela je prilika da kroz razlike naučimo o posebnostima povijesnog i kulturnog konteksta u kojemu je određena vrsta izričaja nastala. Također, kako se, usprkos proteku vremena, ta tradicija sačuvala, održala odnosno uklopila u današnje životne tokove."

Festival je, dodaje ona, zamišljen kao slojevita obrazovno-kulturno-

zabavna manifestacija koja, tijekom tjedan dana trajanja, koncertima, predavanjima, izložbama, obrađuje neku drugu temu, konkretno – paralelno predstavlja izvorne elemente na zadanu temu s područja Hrvatske i Sjedinjenih Država. Proteklih godina predstavljena je bila tradicionalna hrvatska i indijanska kuhinja, autohtone slikarske tehnike – slikanje na staklu i pijeskom (sandpainting), izvorni puhački instrumenti, a ove godine – nakit od srebra i tirkiza sjeverno-američkih Indijanaca, kojega se tehnika izrade razvila tijekom 19. stoljeća, i povijesni dubrovački nakit iz 16. i 17. stoljeća. U tom dijelu festivala prenteri su majstor u izradi nakita od srebra, Hopi Indijanac Bob Lomadafkie, iz Flagstaffa, Arizona, i Zlatarna Krížek, jedini licencirani proizvođač starodubrovačkog nakita te starog riječkog, primorskog nakita, poznatog pod imenom Morčići.

"Nakit o kojemu će biti riječi na ovogodišnjem festivalu," kaže Marina Ljubšić, "jedinstven je za prostore naših zemalja. Dok je u Americi općepoznato da plemena s područja juga, ponajviše Navajo i Hopi, gdje su izolirana nalazišta minerala, tirkiza i raznih materijala, izrađuju tu vrstu nakita, o dubrovačkom nakitu zna se više kroz vijesti o poduzetničkom uspjehu zlatarne Krížek, a dosta malo o samoj kolekciji."

A kolekcija je to vrijedna spomena... Zlatarna Krížek, obiteljski biznis još od 1935. godine, "zadivljena ljepotom nakita starih dubrovačkih zlatara i zaintrigirana složnošću njegove izrade, uspje-

la je nizom pokušaja tijekom zadnje dvije i pol godine izraditi svoju kolekciju povijesnog dubrovačkog nakita i za nju, od Hrvatske Gospodarske Komore, dobiti certifikat – "Izvorno Hrvatski proizvod." Za kupca, svaki komad nakita dolazi i s posebnim DVD-om, o ljepotama i povijesti Dubrovnika, uložiti dubrovačkih zlatara u povijesti i prikazom kako Zlatarna Krížek taj nakit danas radi. Viktor Krížek s velikim ponosom govori o tom projektu.

Što su više, kaže, u njega ulazili, to su sve više upoznavali sjajnu, bogatu povijest Dubrovačke Republike, koja je iznjedrila cijele generacije vrhunskih zlatara. No, za izradu kolekcije, po uzoru na taj stari nakit, danas u muzejskim zbirkama, trebalo je svladati i neke stare zlatarske tehnike kojima se više nitko ne služi, a za to je trebalo i vremena i velikog umijeća i ekipa mladih koji, u današnjoj hiperinflaciji bezličnog nakita, taj nakit izrađuje ručno i u – Hrvatskoj!

Bob Lomadafkie

Budući da se Red Rocks Arts & Crafts Festival dijelom održava u Zagrebu, dijelom u Dubrovniku, dijelom u Opatiji, bit će prilike za Zlatarnu Krížek da predstavi obje svoje povijesno inspirirane kolekcije - dubrovačku i onu pod imenom Morčići, inspiriranu nakitom Hrvatskog primorja, Rijeke i Istre. Viktor Krížek izražava uzbuđenje zbog sudjelovanja na festivalu i veselje zbog susreta s američkim umjetnikom:

"Jednostavno druženje, razmjena mišljenja, sama činjenica da smo pozvani da budemo prezenteri hrvatskog nakita u jednom takvom događaju, ruku pod ruku s američkim umjetnikom, to je za nas ogromno priznanje jer je potpuno neočekivano. Bili smo iznenađeni kad su nas gospoda iz Hrvatsko-američkog društva pozvali, jer dobivamo sad neke 'feedbackove' tog našeg rada i to nas uvijek iznenadi, da nas ljudi prepoznaju, da valoriziraju taj naš rad. Svakom takvom susretu se veselimo, to su sve nova za nas iskustva."

Dodirnih točaka, rekao je Viktor Krížek, uvijek ima puno. A možda naučimo i neke nove trikove zanata! Možda se iz svega rodi kakva nova ideja!!

Istome se od ovog jedinstvenog susreta nada i očekuje Bob Lomadafkie, iz Flagstaffa: "Želim dati nešto od sebe i od svoga, ali i pronaći sličnosti koje imamo u umjetnosti i izradi nakita, to je moja želja. I pokazati što mi radimo, kako to tumačimo i rabimo u našoj kulturi. Kad kažem 'našoj kulturi,' mislim prvenstveno na Hopi i Navajo kulture Jugozapada. Želim te informacije prenijeti hrvatskoj publici i pokazati joj da među nama ima više sličnosti nego razlika."

Bob Lomadafkie je nakit naučio

izrađivati još kao dijete, od oca i rođaka, u selu Second Mesa, na rezervatu Hopi Indijanaca. Uz redoviti posao na Sveučilištu Northern Arizona, gdje na odjelu Applied Indigenous Studies radi kao Traditional Knowledge Scholar, mentor i predavač iz tradicionalnih znanja, Bob Lomadafkie se već 35 godina, s puno strasti (i priborom nasljeđenim od oca), bavi izradom indijanskog nakita, njegova su djela izložena u British Museum, u Londonu, i u mnogim galerijama.

Carlos Nakai

Što hrvatska publika treba znati da bi bolje razumjela i cijenila njegov nakit?

"Pa, budući da u našoj pretpovijesti, a i u novijoj povijesti, mi nismo imali pisanog jezika, mi našu oralnu povijest prenosimo na nakitu, simbolima. Oni govore o našem životu, religiji, te dvije stvari su kod nas usko povezane, one čine jedno, nikad i nikako nisu odvojene. Nakit je jako važan u našim ceremonijama. Simbolima, dakle, prenosim naš život od prethistorijskih do današnjih dana – našu migraciju, nas odnos prema Majci Zemlji, upravljanje njo-

me, uloga koju nam je naš stvoritelj povjerio, važni su i simboli vode i sunca, oni daju kvalitet našim životima. Što se pak materijala tiče, srebro, zlato, tirkiz, koralj... sve je to novijeg datuma. Španjolci su nam predstavili metale; koralj, školjke, lapis... došli su do nas kasnije, trgovačkim putevima. Koralj simbolizira vodu, jako važno u našem polusušnom kraju, simbolizira svojom bojom i izlazak sunca. Tirkiz je, zbog svoje boje, također veza s vodom, a i s nebom. Tirkiz nas štiti, daje nam snagu, povezuje s Majkom Zemljom. Nositi ga na sebi znači da ste stalno u dodiru s njom."

Bob Lomadafkie sa sobom, na festival Red Rocks Arts & Crafts, donosi vlastiti, Hopi nakit, ali i nakit koji za svoju galeriju u Flagstaffu nabavlja od Navajo i Zuni Indijanaca. Dugo, dugo vremena, sva su tri plemena, koja žive nedaleko jedno od drugoga, imala manje-više sličan nakit; u novije vrijeme, sva su tri razvila neke osebujne i prepoznatljive stilove. Zuni, primjerice, postali su izuzetno fini rezbari dragog kamena, "zavidim im ponekad na njihovoj umjetnosti," kaže kroz smijeh Bob Lomadafkie. "Nešto slično je kod nas, Hopija, radio Charles Loloma, vrlo poznati umjetnik, nažalost, nije više s nama."

Bob izražava veliku radost zbog susreta s novim ljudima i iskustva iz tih susreta želi prenijeti natrag, svojim studentima. Kaže da i dolazi kao neka vrsta ambasadora, jer kad se vrati, pričat će im što ljudi u Hrvatskoj rade, što oni nude.

No, nije nakit, izvorni indijanski i hrvatski, jedini dio ovogodišnjeg festivala. Postoji i njegov glazbeni dio, a u njemu Hrvatsko-američko društvo ugostit će frula-

ša Carlosa Nakaija, umjetnika svjetskog glasa, jednog od prvih koji je počeo sa stapanjem tradicionalnih, drevnih zvukova sa suvremenima. Navajo i Ute porijekla, Nakai je od najranije mladosti aktivan u promicanju kulture svog naroda. S korijenima duboko u tradiciji sjevernoameričkih Indijanaca, Nakai stalno istražuje i nove načine i nove putove prezentiranja svoje glazbe. U Zagrebu, Opatiji i u Dubrovniku, imat će prilike, uz sobe nastupe, surađivati i s lokalnim glazbenicima. Ni on ne krije uzbuđenje zbog tih susreta:

"Kao prvo, zbog usporedbi i kontrasta između kultura, a onda i ta svijest da ja, kao domorodac Sjevernoameričkog kontinenta, dolazim u posjet narodu od nas odvojenog milijama i milijama oceana i kopna. Ali na svojim putovanjima svijetom, ja sam se uvjerio da su ideje i koncepti i filozofija vrlo slični, bez obzira o kojoj se kulturnoj zajednici radi. Kao glazbenika, uvijek me privlači raditi s drugima, u njihovoj domovini, u njihovoj glazbi, nastupili kraj drugih ili zajedno s njima i pronalaziti načina za zbližavanje kultura."

Spreman je, kaže, odgovarati na pitanja, kako bi publika saznala o njemu ono što nju zanima – tko

je on, kao osoba, kao glazbenik, kao umjetnik kao... ljudsko biće, ali i za njega, Hrvatska je jedna nova arena:

"Mnogi stereotipi o mnogim zemljama su neutemeljeni. Nadam se proširiti svoje znanje o ljudima u Hrvatskoj, njihovoj kulturi i zajednici, želim njihov nacionalni stav upoznati, vidjeti koliko smo jedni drugima bliski, kao ljudi. Želim njihove priče čuti i pokazati im da se moje ne razlikuju puno od njihovih. Festival vidim kao susret kultura i umjetnika."

Carlos Nakai je još dodao: Ako ima ikoga tko nas sada sluša i tko se pita – vrijedi li doći na ovaj festival, vidjeti nas i čuti, ja im poručujem – dođite svejedno i budite spremni na dobar provod.

A to je i poruka programskog direktora festivala Tihomira Lernerera, Opatijcima, Dubrovčanima i Zagrepčanima, da dođu na izložbe, predavanja, radionice, koncerte, sve je otvoreno za javnost, ulaznice su besplatne:

"Radionice za izradu nakita bit će dobra prilika da se šira hrvatska javnost upozna s umijećima koja su gotovo iščezla. Imat ćemo i izložbu fotografija nakita. Nakit će predstaviti i sadašnja Miss Hrvats-

ke Josipa Kusić i bivša Miss Hrvatske Rajna Raguž.

U Opatiji, Carlos Nakai će nastupiti s Massimom Savićem i Neishom iz Slovenije, ove godine se čak širimo i malo izvan hrvatske granice, što se glazbenog dijela tiče. U Dubrovniku, imat ćemo predavanje, izložbu i solo nastup Carlosa Nakaija.

Na završni koncert ili powwow u Zagrebu, u Maksimiru, 30. lipnja, u šest sati, pozivamo sve jer imat će jedinstvenu priliku vidjeti i čuti nešto novo, u glazbenim aranžmanima Nakaija i Neishe i Stjepana Večkovića, iz Lada – etno-jazz spoj, vrhunskih umjetnika."

Kao i prethodnih godina, festival Red Rocks Arts & Crafts, Hrvatsko-američkog društva, organizira se uz potporu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija i Veleposlanstva SAD-a u Hrvatskoj. Ove su se godine, kao suradne institucije, uključili i Festival Opatija i Dubrovačke ljetne igre. Kao sponzori i CocaCola, McDonalds, Pliva, Istravino i Turistička zajednica grada Zagreba, te Chevrolet, po prvi puta. Bez vrijedne potpore i pomoći svih njih, teško bi bilo postavljanje takvog festivala.

AMERIKA DOBILA NOVU POBJEDNICIMA „SPELOVANJU“

Trinaestogodišnja djevojčica iz savezne države Kansas najnovija je američka pobjednica u 'spelovanju,' odnosno - kako bi se to na hrvatskom reklo - slovopisu.

Kavya Shivashankar pobijedila je jučer na 82. Scrippsovom nacionalnom slovopisu u Washingtonu, nakon što je uspješno spelovala riječ "laodicean" (čitaj: leodisijan),

odnosno pridjev koji opisuje mlaki ili nezainteresirani pristup vjeri ili politici. Kavya, koja želi postati neurokirurg, dobila je preko 40 tisuća dolara u gotovini i drugim nagradama.

Logotip Scrippsovog nacionalnog natjecanja u slovopisu, poznatog pod nazivom "Spelling Bee"

OPORBA FAVORIT NA IZBORIMA U BUGARSKOJ

SETimes.com -03/06/2009

Predizborni plakati za predstojeće izbore za Europski parlament rasuti po gradu Yamboli u jugoistočnoj Bugarskoj

Desničarska oporbena stranka mogla bi osvojiti većinu glasova na izborima u Bugarskoj za Europski parlament (EP). Izbore u nedjelju (7. lipnja), na kojima će građani dobiti 17 predstavnika u novom parlamentu EU koji broji 736 zastupnika, mnogi smatraju probom za opće izbore u zemlji 5. srpnja.

Ukoliko se potvrde trenutačni rezultati anketa, Građani za europski razvitak Bugarske (GERB) poslat će pet ili šest predstavnika u Strasbourg i Brussels.

Stranka na čelu s gradonačelnikom Sofije Boykom Borisovim pobijedila je na prvim izborima za EP u svibnju 2007. godine, sa 22 posto glasova. Ovog puta čini se kako će dobiti između 30 i 36 posto.

Na drugom mjestu je ljevičarska Koalicija za Bugarsku na čelu s Bugarskom socijalističkom strankom (BSP) premijera Sergeya Stanisheva. Ankete pokazuju kako će koalicija vjerojatno osvojiti između 21 i 27 posto glasova, čime stječe pravo na četiri do pet mjesta.

Poboljšanje međunarodnog image-a Bugarske bio je glavni cilj kampanje. Većina stranaka i koalicija

obećala je dovesti u red ugled Bugarske koji je ozbiljno poljuljan neobuzdanim organiziranim kriminalom i korupcijom na visokoj razini. Sumnje vezane za pronevjeru i nepravilnosti navele su EU na suspendiranje stotina milijuna eura pomoći, čime je javnost lišena punih povlastica članstva Bugarske u uniji.

Političke napetosti u velikom su porastu, posebice u svjetlu kontroverznih izmjena izbornog zakona prije dva mjeseca i brojnih pokušaja sprječavanja sudjelovanja nedavno ustrojene Plave koalicije. Skandal oko povezanosti kampanje Stanisheva i tvrtke koja će obraditi izborne rezultate potaknula je zabrinutosti glede pravdenosti izbora. Također postoje zabrinutosti kako će kupovina glasova -- česta pojava posljednjih nekoliko godina -- ponovno ugroziti proces, unatoč oštrijim kaznama.

Odaziv predstavlja još jednu neizvjesnost. Ankete navješćuju kako

će se odaziv vjerojatno kretati između 35 i 40 posto od ukupno 6,7 milijuna registriranih birača u zemlji. Analitičari kažu kako bi sva značajnija odstupanja od tih projekcija mogla imati velik utjecaj na rezultate.

Ukoliko se pojavi veći od očekivanog broja birača, vjerojatno će to ići na ruku GERB-u i Plavoj koaliciji. Ali, ukoliko odaziv padne na oko 25 posto, manjinska stranka Pokret za prava i slobode (MRF) mogla bi postati glavni glas Bugarske u EP.

Rezultati anketa za MRF, sadašnjeg manjeg partnera u vladajućoj koaliciji na čelu sa BSP, kreću se od 10 posto u istraživanju Sova Harris do 19 posto u onom koje je proveo MBMD. Ukoliko se prognoze odaziva potvrde, stranka će osvojiti dva do četiri mjesta.

Plava koalicija vjerojatno će osvojiti između 6 i 9 posto glasova, pa samim tim jedno mjesto u EP. Novoustrojeni blok uključuje nekoliko desničarskih stranaka, među kojima su Unija demokratskih snaga i Demokrati za jaku Bugarsku. U međuvremenu, ultranacionalistička stranka Ataka (Napad) mogla bi osvojiti između 8 i 11 posto glasova, čime bi dobila jedno mjesto.

Samo stranke koje prijeđu izborni prag od 5,88 posto mogu ući u EP.

DIPLOMATSKI DNEVNIK: ALBANIJA I KOSOVO OTVORILI TUNEL

SETimes.com - 02/06/2009

Albanski premijer Sali Berisha i njegov kosovski kolega Hashim Thaci otvorili su u nedjelju (31. svibnja) tunel duljine 5,6 kilometara na autocesti koja povezuje sjevernu Albaniju i Kosovo. Tune-

lom će se vrijeme putovanja smanjiti za nekoliko sati.

***

Srbija i Crna Gora potpisale su sporazume o

Albanski premijer Sali Berisha (lijevo) i kosovski premijer Hashim Thaci sastali su se na sredini novoootvorena tunela u nedjelju (31. svibnja)

bilateralnoj suradnji u pravosuđnom sektoru, izvijestili su mediji u petak (29. svibnja). Sporazumi koje su potpisali srbijanska ministrica pravosuđa Snežana Malović i njezin crnogorski kolega Mi-

raš Radović imaju za cilj unaprjeđenje suradnje između pravosudnih institucija dviju zemalja i bolje organiziranje njihovih procedura međunarodne pravne pomoći. Ministri su kazali kako će

se sporazumima bolje štiti prava i interesi građana i pravnih entiteta u objema zemljama i pojačati njihova borba protiv organiziranog kriminala.

KULTURA I DRUŠTVO: SRBIJA DOMAĆIN IZLOŽBE DALIA

SETimes.com - 03/06/2009

Radovi španjolskog umjetnika Salvadora Dalia po prvi puta su izloženi u Srbiji. Izložba pod nazivom "Dali i magija ilustracije", kolekcija je grafika, skulptura i knjiga. Izložba traje u Institutu Cervantes u Beogradu do 14. lipnja, nakon čega se seli u Niš gdje će biti otvorena 30. lipnja.

***

Igre malih zemalja Europe (GSSE) XIII otvorene su u Nicosii u ponedjeljak (1. lipnja). Otvaranju je nazočio predsjednik Demetris Christofias, kao i dužnosnici Olimpijskog pokreta i svjetskih i europskih sportskih saveza. Cipar je domaćin GSSE po drugi puta.

***

Cluj-Napoca, u Rumunjskoj doma-

ćin je osmog Transilvanijskog međunarodnog filmskog festivala koji traje do nedjelje (7. lipnja). Za nagradu Transilvanija natječe se ukupno 12 filmova iz Turske, Njemačke, Francuske, Velike Britanije, Mađarske, Brazila, Španjolske, Norveške, Meksika, Šri Lanke i Afganistana.

***

Albansko narodno kazalište postalo je službeni član Unije kazališta Europe, izvijestili su u petak (29. svibnja) lokalni mediji. Svrha uni- je promicanje je europske integracije kroz kulturnu interakciju.

Različiti radovi Salvadora Dalia izloženi su u Institutu Cervantes u Beogradu

***

Zagreb i Zadar u Hrvatskoj domaćini su osmog Europskog festivala kratkih priča koji traje do petka (5. lipnja). Festival je okupio neke od najboljih pisaca u Europi.

GRČKA UHITILA ČLANOVE ONITELJI RAVNATELJA SIEMENSA

SETimes.com - 03/06/2009

ATENA, Grčka -- Policija je u ponedjeljak (1. lipnja) navečer uhitila suprugu i dvije kćeri bivšeg financijskog ravnatelja Siemens u Grčkoj Christosa Karavellasa kojeg vlasti traže na temelju optužbi za korupciju. Tri žene privedene su na temelju uhidbenog naloga kojeg je izdao istražni tužitelj temeljenog na optužbama za sudjelovanje u pranju novca. Karavellas se prošlog petka trebao sučeliti s optužbama za podmićivanje i pranje novca u svezi s ugovorima

koje su potpisali grčki ogranak Siemens i najveća grčka telekomunikacijska tvrtka OTE u razdoblju između 1994. i 1997. godine. Karavellas se, međutim, nije pojavio na sudu. Njegov odvjetnik izjavio je kako se njegov štićenik nalazi u inozemstvu, što je navelo tužiteljstvo da izda međunarodnu tjeralicu za Karavellasom. Ministarstvo vanjskih poslova kaže kako dokazi pokazuju da je pokušao ilegalno prebaciti 4 milijuna eura u Urugvaj kako bi tamo kupio imovinu.

U međuvremenu, skupina mladih s kapuljačama bacala je u utorak kamenje i benzinske bombe na zgradu vlade u Ateni izazivajući manju štetu, ali ozlijeđenih nije bilo. Na meti je bilo Glavno tajništvo komunikacija i informiranja gdje se održavaju tiskovne konferencije. Policija kaže kako su mladi tražili oslobađanje osobe uhicene tijekom velikih uličnih nereda u prosincu prošle godine do kojih je došlo nakon što je jedan policajac pucao i ubio jednog mladića.

NIJE TAČNO DA SU IZBORI U SDA BILI DEMOKRATSKI

dr. Muhamed Borogovac, Sarajevo

Tihić nije dobio mandat za nastavak izdajničke politike

Bez obzira što se sada Tihić ponaša kao da je izborom za predsjednika SDA dobio mandat da nastavi sa svojom izdajničkom politikom, to nije tačno iz slijedeća dva razloga:

1. Kongresna Rezolucija obećava delegatima kongresa i članstvu SDA borbu za Republiku BiH, ukidanje entitetskog glasanja itd. Tihić je dobio jedino mandat da provede rezoluciju.

Travnik – Sulejmanija, džamija

2. Tihićeva dosadašnja politika nije ni bila istinski testirana na kongresu budući da su i ostali kandidati, pogotovo Izetbegović, vodili u prošlosti identičnu politiku sa Tihićem o svim bitnim pitanjima. Delegati na kongresu SDA nisu imali nikakvog suštinskog izbora, budući da su sva tri kandidata identična po svim bitnim pitanjima za državu BiH. Dakle, ovo što su se na izborima u SDA pojavila tri kandidata, nije nikakva „demokratizacija stranke“ nego samo još jedno lukavstvo udbaša iz rukovodstva SDA, kojim se daje formalni privid demokratije.

„Izbor između Tihića i Bakira Izetbegovića je kao izbor između metka u glavu i smrti vješanjem.“ Ova i slične ocjene mogle su se pročitati na mnogobrojnim BH forumima ovih dana. Tihić je kao odani poklonik

Republike Srpske totalno upropastio svoj ugled među Bošnjacima. To se vidjelo još na izborima 2006. godine gdje je Tihić ubjedljivo izgubio od Silajdžića, jer je Silajdžić obećavao borbu za cjelovitu BiH, suprotno Tihićevim "kompromisima" uvijek na štetu BiH i Bošnjaka. Poslije toga poraza Tihić nije promjenio smjer, nego je istrajao na mnogobrojnim izdajama Bosne i Hercegovine u interesu RS. Sjetimo se samo nekih koje su izazvale očajanje Bošnjaka.

- Pokazalo se da je Tihić, zajedno sa Softićem, sabotirao Tužbu za genocid.

- Tihić je zajedno sa Silajdžićem i Komšićem prevario Srebreničane da odustanu od „Srebrenica distrikta“ obećavajući im „milione dolara“ iz islamskih zemalja za to odustajanje.

- Tihić, je dugo glumio protivnika Silajdžić-Dodikove „reforme“ policije, ali kada god je mogao zaustaviti tu izdaju, on bi propuštao priliku, dok Sijadžić-Dodikova "reforma" tj. legalizacija četničke policije nije usvojena.

- Tihić je dogovorio Prudski sporazum, čime je omogućio da se povampiru ideja „Herceg-Bosne“ i da dođe do ujedinjenja Dodika i Čovića, koji su u Prudu dobili novu "mapu puta" za razbijanje BiH.

- Tihić je progurao brčanski amandman, čime je u dogledno vrijeme omogućio teritorijalno povezivanje cijele RS sa Srbijom i ujedno napravio još jedan korak ka legalizaciji RS.

- Tihić je pokušavao i pokušava da progura podjelu državne imovine na entitete.

- Tihić je pokušavao i pokušava da progura popis stanovništva čime se legalizuje genocid.

- Tihić trazi odbacivanje bošnjačkog pozivanja na genocid u politici jer, ako se izbacuje genocid iz slike, onda

RS nema problema. To je kao kada bi ubici zanemarili to što je ubijao narod i vrednovali ga po njegovim ostalim osobinama.

Sjetimo se da je Izetbegović podržavao Tihića u svim ovim „korak po korak reformama“, kako ih je on nazivao. To znači da delegati nisu imali pravi izbor, kada se radi o bitnim pitanjima za državu. Delegati su bili prisiljeni da glasaju za jednog od dva izdajnika.

Da li pobjeda Tihića znači kraj dinastije Izetbegovića?

Poslije svega gore nabrojanog Tihićev „rejting“ među Bošnjacima je pao i niže nego što je bio za vrijeme izborne trke sa Silajdžićem. Nema ko ga nije psovao, uključujući i najodanije Alijine „muslimane“ kao što su npr. i novi i stari KBSA, bosnjaci.net itd. Šta narod misli o Tihiću pokazala je svojevremeno popularna karikatura koja prikazuje Tihića sa nožem u ruci kako kasapi Bosnu i Hercegovinu, na zadovoljstvo njegove mušterije Dodika.

Pa kako onda da je Tihić pobijedio Bakira Izetbegovića, i to veoma ubjedljivo?

Tihić je pobijedio jer je narodu stalo, čak i u samoj stranci SDA, da se sahrani dinastija Izetbegovića. Obožavanje Alije Izetbegovića je samo mit, kao što je npr. mit obožavanje Fidela Kastro od strane Kubanaca. Svi se javno zaklinju u velikog vođu, dok ga privatno svi mrze i preziru. E ovim glasanjem je upravo to dokazano, jer se zna da Alijini sljedbenici stoje i iza Bakira, „princa“ kako ga zovu. Mada je Tihić omrznuti izdajnik, prezime Izetbegović je simbol te dinastije koja je donijela svu nesreću Bosni i Hercegovini, uključujući i samog Tihića. Jer, Alija Izetbegović je osnivač i vlasnik (zajedno sa SANU) zločinačkog projekta razbijanja Republike BiH. Tihić je samo jedan šaraf te dinastije. Da nije bilo Izetbegovića ne bi bilo ni Tihića na gr-

bači naroda BiH. Delegati su glasa-jući protiv „princa“ pucali na dinastiju.

Dinastija Izetbegovića je dovela anonimnog Tihica na čelo BiH, da odradi prljavi posao razbijanja BiH, da Bakir ostane čist i da dođe na gotov posao. Plan je bio da se Tihic povuče kada mu to dinastija kaže. Međutim, Tihic se polakomio na

vlast, i zabio nož u leđa onima koji su ga stvorili.

Veoma je interesantno kako ce to primiti dinastija Izetbegovića, a to nisu samo Bakir i njegove sestre i zetovi. To su mnogobrojni njihovi rođaci, polu-rođaci, prijatelji, „ljudi od povjerenja“, svi oni poslušnici koji su iznikli iz balege kao i Tihic, upravo zahvaljujući Aliji Izetbegovi-

ću, te sada drže najbolje plaćena i najuticajnija mjesta u bošnjačkim rezervatima.

Biće veoma interesantno posmatrati da li će se sada Bakir, nasljednik dinastije Alije Karađorđevića pokoriti novoj dinastiji Sulejmana Obrenovića.

LIJEPO STOJI DEJTONSKO ODIJELO

Sven Rustempašić, dipl. ing.,
Sarajevo

Sarajevo, 27. maj 2009. - Grobari Republike BiH su formirali SDA kao stranku lažne desnice, dajući joj „islamistički“ image, a rukovodstvu glavnu ulogu jataka u procesu uništenja Republike i podjele njene teritorije. Taj profil je do apsurdna podjarivan i forsiran u periodu 1990-1996, a zatim toleriran do odlaska „velikog desničara“ Alije. Na obljetnicu „deset najtežih godina“ (1990-2000), kako je samu sebe nehotice počela ismijavati obećavajući bolje sutra, lažna desnica još nije spoznala da je namijenjenu ulogu odigrala i više nije potrebna. Njihov ljubljani Alija je ostavio da im to „objasni“ Sulejman Tihic.

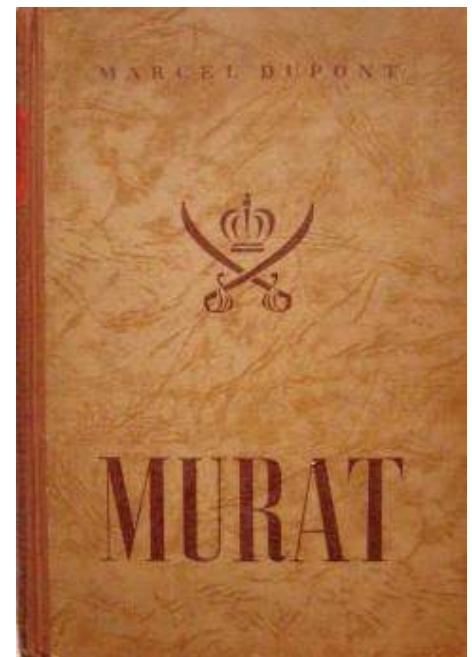
Postavljanjem Tihica na čelo SDA, njeni kontrolori otpočinju obračun sa „muslimanskom desnicom“. Tek što je sjeo u fotelju, predsjednik oglašava: „U SDA se sada može i sa pivom ...“. U par godina obavija čistku - takvu da progonjene već odavno javno predstavlja jedino njen samoproglasheni portparol, reis Mustafa Cerić. Javno linčovani i bačeni na marginu, gonjeni k'o ranjena zvijer, neumorni Hasan Čengić djeluje tek iz sjene. Stanje postaje tako jadno, da im nedostaje i to malo pameti da za svoga predsjedničkog kandidata 2009. ne ponude najgoreg kojega su mogli

ponuditi, Bakira Izetbegovića - do boli istrošenog, ocrnjenog, raubovanog, provaljenog.

Tihic je nastavio Alijinu autokratsku kontrolu nad strankom, zasnovanu na diskriminaciji, negativnoj selekciji i vlasti radi vlasti bez obzira na žrtvu koju zbog te vlasti trpe država, građani i narod. Kao i Alija, dijeli položaje i pravo na otimačinu preostalih resursa onima koji su najzaslužniji za instaliranje samoodrživih struktura SDA u enklavama sa preostalim bošnjačkim življem. Njegova prividna snaga je snaga povlaštenog roba - dana mu radi služenja dejtonskom ubojstvu države.

U usporedbi sa strukturom i državotvornim interesima populacije kojom vlada, Sulejmanovi su potezi neupitno tragični kao i Alijini. Dok je Alija svoje antidržavne poteze opravdavao ratnom, a Sulejman dejtonskom situacijom - za obje obojica imaju krunske zasluge veleizdajnika.

Sve to narodu ipak ne prolazi nezapaženo. Mnoga je u narodu agitprop iluzija bilo o muslimanskom, bilo o patriotskom profilu SDA, već odavno usahnula. Glasači svoj bijes iskaljuju 2006. godine, kada u inat „izdajniku Tihicu“ u „landslide“ omjeru 2.8:1 biraju Harisa Silajdžića. Ne zato što Silajdžića osobito cijene i vole, nego, prvo, da ne pobedi Tihic, drugo, da žive u cjelovitij, jedinstvenoj, gra-

Maršal, carski princ i kralj Napulja .
naklada: Zagreb 1944.

đanskoj državi BiH, koju im tada Silajdžić tvrdo obećava, a za što ga daruju trijumfalnom pobjedom. (Da, Silajdžić je narod prevario, što su veći znaci očekivali - ali narod nije).

Od svojega kraha na izborima 2006., Tihic niti trunku svoju poziciju ne pomjera. Postaje i otvoreno bezobrazan: odlazi u Beograd da mu Tadić izdiktira „Prudski sporazum“; u Banja Luci puže pod dvoglavim orlom.

Hodže su ove 2009. godine konačno upale u klopku vlastitog licemjerja; proklamiraju nakon Tihiceve pobjede: „Neka nam je Allah na

pomoći". Ima tu i neke pravde: više se islamijati niti moralno, niti politički ne eksploatira u prljavim rukama lažne desnice otjelovljene u kandidatu Bakiru Izetbegoviću. Po tom je pitanju Tihć barem is-

kren i jasan: "Reis Cerić mi ne treba!"

Ima nekih koji slave njegovu pobjedu vjerujući u njegove „tajne strategije i lukavstva“. Toga nema. Tihć priznaje Republiku srpsku;

sve će učiniti da ona postane suverena, zakonita država u Evropi. A situacija u bošnjačkim enklavama će se pogoršavati. Velikosrpski projekt napreduje.

JUGOSLAVENSTVO DANAS (17)

Predrag Matvejević, „Jugoslavenstvo danas“, Beogradski izdavačko-grafički zavod, Beograd, 1984.

JUGOSLAVENSKI PISCI

Kako stoje stvari u kulturi s jugoslavenskim opredjeljenjem?

Ako mislite na „popisna opredjeljivanja“, ne znam mnogo o tome. Poznato vam je da je Marko Ristić javno istupio nakon jednog od popisa (u „Politici“ 27. IV 1971.) i obrazložio zašto se izjasnio kao Jugoslaven, zbog čega misli da to nije nikakav unitarizam: jer se isto tako osjećao kad je istupao za rješenje hrvatskog pitanja u staroj Jugoslaviji. I Ivo Andrić se tada također upisao kao Jugoslaven. I Oskar Davičo. Moram vam reći da me popisna strana toga pitanja manje zanima. Preko 1,200.000 građana izjasnilo se kao Jugoslaveni: shvaćam to kao

njihovo pravo na identitet – jedan od mogućih identiteta – ali u ovoj prilici više me privlači oko 21,000.000 onih ostalih, koji su istodobno Jugoslaveni i Makedonci, Slovenci, Albanci, Hrvati, Srbi itd.

Što mislite da je jugoslovensko u samoj kulturi?

Kultura je dugo bila glavni nosilac jugoslavenske ideje i upoznala razne zgode i nezgode u vezi s njom: zanose i razočaranja, ekstaze i kajanja, odlaske i povratke. Mogla bi se o tome napisati cijela knjiga, što, razumljivo, nitko još nije ni pokušao.

Pred nama je sama činjenica da su pojedinci stvaraoci, u kraćim ili dužim razdobljima svoje karijere, isticali primarnost vlastitog jugoslavenskog opredjeljenja, na razne načine, pozitivne ili štetne: od Meštrovića, Ujevića, Matića ili Gradnika do, recimo, Branka Miljkovića. (Nekim živima bi možda moglo biti neugodno da ih se na to podsjeća: stoga neću nizati imena.) Mogu dodati još samo to da isključivi i jednostrani duhovi, suprotstavljeni svakom jugoslavstvu, nisu mnogo ostavili za sobom: možda jedino dokaze o svom provincijalizmu ili partikularizmu.

BIOGRAFIJE

Kako vidite lomove između zajedničkog i partikularnog, jučer i danas?

„Lomovi“ su počeli, kao što znate, odmah po ujedinjenju. Jedni su se priklonili vlasti, drugi su joj se suprotstavili. Vlast je bila u centru: javile su se centrifugalne i centripetalne sile. To na prvi pogled izgleda vrlo jednostavno, ali je u stvari ipak bilo složenije. Što se Hrvata tiče, uočljiva je od početka ambivalencija: s jedne strane utjecanje Srbima (valja se prisjetiti mnoštva tekstova koje su najbolji hrvatski pisci i publicisti posvetili Srbiji, srpskoj historiji i borbi) i, s druge reakcije prema srpstvu. U Srba je bilo manje i jednog i drugog u odnosu prema Hrvatima ili Jugoslavenima.

Svijest o tome kako je teško bilo ostvariti ujedinjenje i što mu je sve prethodilo, koliko smo jedni drugima bliski i potrebni, pojačavala je jugoslavenstvo, koje je prerastalo i u jugoslavenski nacionalizam ili unitarizam; posebni nacionalni stavovi pretvarali su se u raznim prilikama u partikularizam ili separatizam. Manje je, međutim, poznato i istraženo kako je prevladavanje takve alternative poticalo na opredjeljivanje za ljevicu ili komunizam. Ispitujući biografije naprednih publicista između dva rata možemo uočiti niz takvih slučajeva. Faktografska historija ne predočava praktična, hoću reći životna značenja alternativa te vrste. Možda to ne treba ni tražiti od historije, barem ne od one tradicionalne.

BOSANSKI JEZIK (11)

Historijske činjenice, gramatika, razlike Izvor: **Helga Kanzler**, ispravke: **Ing. Salih Čavkić** Odabrao: **akademik Mirko Vidović**

Navodnicima se obilježavaju:

- tuđe riječi kad se doslovno navode, na primjer: Ulazeći svi viknuše: "Srećan ti rođendan!"

- riječi koje se upotrebljavaju s ironijom i kojima se nečemu ne želi dati suprotno značenje: npr.: Znam, ti si "vrijednica". Uradio ti je to tvoj "veliki prijatelj".

Na kraju upitnih rečenica stavlja se upitnik, a iza uzvičnih rečenica, kao i iza manjih govornih jedinica koje se izgovaraju u uzbu-

đenju, povišenim glasom, stavlja se uskličnik, na primjer: Kako si? Šta radiš? Uh, što sam gladna! Ne viči! Požar!

Kad se pitanje izgovara povišenim glasom iza njega se stavljaju i upitnik i uskličnik; npr. On položio?! Ne daš?!

Zagradom se u rečenici odvaja ono što se dodaje radi objašnjenja prethodne riječi ili dijela rečenice, na primjer: Interpunkcija (rečenični znaci koji doprinose jasnijem izražavanju. Imenske riječi (imenice, pridjevi, zamjenice i brojevi) mijenjaju se po padežima. Za vrijeme rata (1992/95) vladale su nestašice hrane, odjeće i lijekova.

Crta se piše:

umjesto navodnika u dijalogu i to u štampanim tekstovima:

- Ko je to bio? - upita majka.

- Moj drug.

- Zašto ga nisi pozvao unutra?

- Zurio je - promrmlja on.;

kad se želi nešto istaći, ili naglasiti suprotnost, neočekivanost; na primjer: Pođem ja, kad - nigdje nikog. Sve sam naučila, sve znam - ne vrijedi, zbunila sam se.

KNJIŽEVNO-KULTURNO DJELO HRVATSKIH MUSLIMANA I NAJNOVIJI POKUŠAJI NJIHOVA OTHRVAĆIVANJA (4)

Ferid Karihman, „Hrvatsko-Bošnjačke teme“, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1996.

Domobrani, Sarajevo, 1942.

Nakon pobjede kršćanskih sila, to jest, Habsburške monarhije i Republike Venecije (1699-1730) te osvajanja turske Slavonije i jugozapadnih dijelova turske Hrvatske, stvaraju se nove zapadne granice Turskoga carstva i Bosanskoga vilajeta, koje će ostati

bez izmjena sve do 1878. godine, kad se Turska povukla iz tih krajeva. Ali, te iste umjetne granice Bosne i Hercegovine služile su kao istočna granica za ostatak Hrvatske pod vlašću Austro-Ugarske Monarhije (1878-1918) i danas (nakon 1945) kao umjetna granica između socijalističkih republika Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Tako omeđena Bosna i Hercegovina (nakon 1730), obuhvaćala je i Tursku Hrvatsku između rijeka Une, Save i Vrbasa. U tako omeđenoj Bosni i Hercegovini (koja odgovara današnjoj socijalističkoj republici) udomili su se Hrvati islamske vjeroispovijesti koji su napustili krajeve koje su osvojili Habsburzi i Venecija, priključivši se hrvatsko-bošnjačkim muslimanima koji su predstavljali starosjedilački narod u tim kraje-

vima. Tako je došlo do modernog koncepta te vjerske zajednice koju neki nazivaju bosanskim muslimanima, hrvatskim muslimanima ili hrvatsko-bošnjačkim muslimanima.⁹

⁹ – Prema našem mišljenju ova tri termina dovoljno jasno označuju regionalnu skupinu muslimana koji govore hrvatski i koji su hrvatskoga podrijetla, tako da se mogu upotrebljavati alternativno. Termin bosanski ili bosansko-hercegovački muslimani (koji se sad na hrvatskom jeziku piše velikim slovom) označuje muslimane unutar sadašnjeg geografskog koncepta Bosne i Hercegovine, starih povijesnih krajeva Turske Hrvatske i sandžaka Novim Pazar.

Etnonimi Hrvat-musliman ili hrvatsko-bošnjački musliman bolje označuje vjersko, nacionalno i regionalno pripadanje. Prvi zato što etnogenetički pokazuje hrvatsko podrijetlo muslimana, a drugi zato što su muslimani sami sebi i svoj jezik istodobno zvali i hrvatskim i bosanskim i bošnjačkim.

KLONIRANJE I UMJETNA OPLODNJA

fra Martin Planinić, Ploče-Tepčići, 24. listopada 2004.

Jutros sam pogledao dio jučerašnje emisije HTVa. Kažem dio jer nisam došao na početak. Želio bih nešto reći o kloniranju i umjetnoj oplodnji:

1. Što se tiče kloniranja držim da ga ne bi trebalo nikako primjenjivati, jer zadire u područje Boga Stvoritelja. Lako se upustiti u znatizeljju, a teško je (s)nositi njezine posljedice. No, mi dok nešto radimo, ne mislimo na posljedice, a kad se one pojave gubimo vrijeme otklanjajući ih i boreći se protiv njih. Moramo paziti da svojim današnjim djelovanjem ne opteretimo posljedicama one koji će nakon nas doći. „Oci jedoše kiselu grožđu, a djeci trnu zubi.“

2. Što se tiče umjetne oplodnje mislim da bi trebalo reći jasno i nedvosmisleno. Kod umjetne oplodnje samo je liječnik subjekt. „Roditelji“ su samo objekt, jer liječnik od njih „pravi dijete“ kao što stolar od drveta pravi stolicu. Muško i žensko u rukama su liječnika, umjetnoga oploditelja kao drvo u rukama stolara ili kao metal u rukama bravara. Isplati li se pasti na razinu običnoga objekta da bi se (is)fabriciralo dijete. I ovdje bi trebalo gledati na posljedice. Ja ću navesti jednu iz životinjskoga svijeta da bi nam ona bar malo (po)svijetlila. Poznam čovjeka iz svoga sela komu se dogodilo što ću sada ispričati. U kokošinjac se uvalio džudžan (mala životinja-ubojica). Džudžan je bio izbirljiv, jer nije izreda tamanio nego je potamanio perad izleženu iz jaja na kojima je kvočka ležala i odležala. A izležene iz inkubatora nije ni (do)taknuo.

Činjenicu iznosim, zaključke ne izvodim nego ih ostavljam svima onima koji budu upoznati s ovom činjenicom.

Glede neplodnosti valjalo bi (iz) reći jednu poslovicu: „Bog oprašta vazda, čovjek nekada, priroda nikada.“

Zato bi trebalo upitati: Gdje su se ljudi zamjerili prirodi koja ih sada nemilosrdno kažnjava pa moraju tražiti dijete od nemila do nedraga? Tim bi se trebala pozabaviti

Dubrovnik – Franjevačka ljekarna

više empirijska nego li teološka znanost! Ne znam što učiniti, ako se ne vratimo prvim stranicama Biblije, gdje ćemo naći činjenicu: Isti Bog koji množenje nižih bića povjerava vrsti, množenje ljudi povjerava određenim bićima, zajednici muška i ženska – braku, kazano naknadnim pojmom.

Tko želi biti tata neka bude muž ženskoj osobi za koju se čuvao i sačuvao od svoga ulaska u kolijevku do bračnoga zagrljaja u postelji. Tko želi biti mama neka bude žena muškarcu za koga se čuvala i sačuvala od svoga ulaska u kolijevku do bračnoga zagrljaja u postelji. Dolazak na svijet novih ljudi neka bude povjereno bračnoj ljubavi i doživotnoj vjernosti dvaju srdaca koje je Bog konopcima svoje ljubavi jedno drugom privukao i zaposlio ih u svojoj stvoriateljskoj radionici da skupa s njim svojim Stvoriteljem budu sustvori-

telji novih ljudskih bića, služeći Bogu koji je stvorio zemlju da je daruje ljudima.

Dok se živjelo u takvim okolnostima bračni su drugovi dragovoljno prihvaćali i svoju plodnost i svoju neplodnost kao izraz Božje volje. S tim su se pomirili plodni, a neplodni su gledali doći do djeteta uz pomoć liječnika, ali ne izvan svoga bračnog zagrljaja.

Ne znam što bih (za)sada mogao reći nego se malo našaliti: U sjemeništu sam čuo dalmatinsku poslovicu. Navodim je doslovce: „Tilu na voju, sebi tugu i nevoju.“ Može li se u seksualnoj raspojasanosti potražiti uzrok velike neplodnosti u braku? Pitanje za razmišljanje! Valjalo bi kad bi kršćanstvo moglo iznjedrati novoga Bazilija Velikog komu je nakon smrti uskliknuo Grgur Nazijanski: „Štape starosti, uzdo mladosti.“ Danas naša starost, raseljena po domovima, nema štapa ni oslonca u svojoj starosti jer nije imala uzdu u svojoj mladosti. Ima li u tom istine i koliko je ima? Ne ka se istraži.

Vidjeli smo preko televizije „hrama kulture“, kako je nazva gospodin Antun Vrdoljak što se radi u Novalji. Tko je sposoban od takvih mladića i djevojaka ući u brak? Gdje je bilo neodgovornoga seksanja, nisu isključeni ni mladenački pobačaji. Jer, malo tko, na žalost, vidi grijeh u seksanju mladih, a vidi u plodu nešto suvišno što treba odstraniti, a nikako odgovorno prihvatiti kao posljedicu svoga ponašanja. I, kad se takvi sjete da treba ući u brak, redovito su zakasnili „na vlak“, u skladu s ikavskom poslovicom: „Potlje lita nema žita.“ Mudrima dosta.

PRIKAZAN DOKUMENTARNI VIDEOZAPIS O ZLOČINIMA U MACELJSKOJ ŠUMI 1945.

Hina - „*Slobodna Dalmacija*“, Split, 2. lipnja 2009.

rac potajno je prikupljao od 1945., a snimao ga je od 1991. do 1997., kao neposredan očevidac i jedan od rijetkih preživjelih domobrana koji su se u svibnju i lipnju 1945. povlačili prema Sloveniji i Austriji.

U istrazi, prikupljanju podataka i lociranju grobišta pomagao mu je partizanski vodnik i stražar vojne Ozne Mladen Šafran-ko koji ga je u svib-

čenike pobijene u svibnju i lipnju 1945. na prostorima Maceljske šume kod Krapine, u logorima u Mirkovcu, pokraj Sv. Križa Začretje i Oroslavju). Kao kratak povijesni prikaz komunističkog zločina nad zarobljenim hrvatskim vojnicima i civilima objavila ju je Udruga "Macelj 1945." i dostupna je javnosti.

Međutim, sam Žvičnjakov videozapis o partizanskim zločinima kod Macelja, nakon njegove smrti 1998. godine, ostao je poznat samo uskom krugu ljudi.

S nakanom da se prekine šutnja o maceljskom zločinu Hrvatski uljudbeni pokret, kao organizator, na današnju je projekciju tog videozapisa u zagrebačkoj HVIDR-i pozvao i brojne uglednike, od predsjednika države do stranačkih čelnika, međutim nitko se od njih nije odazvao.

Udruga za zaštitu prava građana Hrvatski uljudbeni pokret prikazala je danas u prostorijama Zajednice udruga HVIDR-e Grada Zagreba dokumentarni videozapis Frana Žvičnjaka o partizanskim zločinima u Maceljskoj šumi u svibnju i lipnju 1945.

U filmu su prikazani lokaliteti, za koje autor na temelju prikupljenih podataka i svjedočanstava, tvrdi da kriju 130 grobnih lokaliteta s oko 12.000 pobijenih vojnika i civila.

Svjedočanstva očevidaca i popisi žrtava u filmu govore o zvjerskim mučenjima i brojnim likvidacijama, a kako je rekao istraživač partizanskih zločina na području Slovenije Dragutin Šafarić, prikazivanjem toga videozapisa u javnosti želi se prekinuti šutnja o Macelju i prikrivanje tog zločina.

Scenarist i narator u filmu domobranski časnik Fran Žvičnjak podatke za 87-minutni dokumenta-

nju 1945. u Krapini spasio od sigurne smrti.

Zajedno s dovršetkom videozapisa, Žvičnjak je 1997. napisao i knjigu "U vječni spomen" (na hrvatske vojnike, svećenike, franjevence i sve hrvatske mu-

I BIANCA MATKOVIĆ KANDIDATKINJA ZA PREMIJERKU?

Sandra Bartolović, Snježana Vujisić Sardelić, www.posbv.ni.hr – 29. svibnja 2009.

Sada se manje govori o imenima, a više o profilima potencijalnih Sanaderovih zamjenika na čelu Vlade

Dok premijer Ivo Sanader diljem Hrvatske pruža potporu kandidatima svoje stranke u drugom krugu lokalnih izbora, medijski krugovi već uvelike raspredaju o sljedećem velikom političkom ispitu u zemlji - predsjedničkim izborima.

Tako se već mjesecima licitira s imenima potencijalnih kandidata najjačih stranaka, a sve u iščekivanju službenih nominacija i zapravo HDZ-ove prijelomnice - ide li predsjednik Vlade na Pantovčak ili ne. To je, naravno, odmah otvorilo licitacije o profilu njegova potencijalnog nasljednika u Banskim dvorima, pa i sramežljivo obnavljanje spekulacija o skoroj mini rekonstrukciji Vlade. Ministarske rohade, čuje se, čak ne moraju biti u uskoj vezi s predsjedničkom nominacijom, a vjerojatne su ako se Sanader doista odluči na predsjedničku utrku. Tako se spekulira s tri "profila" potencijalnih premijerovih zamjenika. Prvi dolazi iz kruga najvjernijih suradnika, onih na koje se premijer može posve osloniti. U tom kontekstu se kao moguća predsjednica Vlade spominje Bianca

Matković koja je nesporno osoba od velikog premijerova povjerenja, odana je i, kažu, prilično sposobna i efikasna. Ipak, Matković je samo jedna u nizu "tehničkih lica" pa bi i pored jakoga Sanaderova zaleđa imala problem voditi ovako strukturiranu Vladu. Osim toga njezino imenovanje ni stranački prvobor-

ci sigurno ne bi dočekali s pljeskom. S istim bi se problemom susreo i netko tko bi u Vladu bio kooptiran izvan uskoga kruga Sanaderovih suradnika iako se u poslovnim krugovima obnavljaju priče o vraćanju u opticaj pojedinih biznismena za tu funkciju. Tako se opet spominje Ivica Mudrić, koji bi, smatra se, iako javno kritizira premijerove postupke, zapravo bio prilično koooperativan. Treći profil kandidata koji bi se mogao nametnuti je

onaj koji uživa veliku Sanaderovu podršku, okuplja veliko izborno tijelo i ugledan je izborni pobjednik, a ujedno je i operativac. Tako je među imenima s kojima se u tom kontekstu spekulira i Božidar Kalmeta, ministar mora, prometa i infrastrukture. Ipak, Sanaderova bi predsjednička kandidatura, pod pretpostavkom pobjede, prije svega njemu samom stvorila brojne praktične probleme (što je i razlog zbog kojeg se misli da se on ipak neće na to odlučiti) - mora zamrznuti članstvo u HDZ-u, stranka mora izabrati novog predsjednika, a Vlada dobiti novog premijera. Kako čak i površnji poznavatelji prilika u HDZ-u ukazuju na problem personalizacije vođenja Vlade i države, u kojem se sustav odlučivanja i u najmanjem detalju sveo na zadnju riječ jednoga čovjeka, jasno je kako nema osobe koja bi s tom razinom autoriteta umjesto Sanadera

mogla voditi i stranku i državu. Oni pak koji imaju prilike intenzivnije sudjelovati u procesima izvršne vlasti potvrđuju da su marginaliziranjem institucije sustava jednostavno postale suvišne, što za posljedicu ima urušavanje struktura iznutra, do mjere u kojoj sada funkcioniraju samo na tehničkoj razini, a odgovornost i autonomnost ministara postala je problematična, a izgradnja bilo koje vrste autoriteta nemoguća.

Reforma funkcioniranja

U slučaju da premijer Sanader doista ode na Pantovčak, Vlada će morati proći kadrovsku, ali i reformu funkcioniranja jer je do sada sve u njoj bilo u funkciji

Sanaderova političkog stila, a ne u funkciji pozicije predsjednika Vlade. Kandidat za eventualnoga novog premijera pak morat će dobiti neslužbeno zeleno svjetlo od predsjednika države, morat

će se postići suglasnost unutar vladajuće koalicije nakon čega potvrđivanje novog premijera u Saboru neće biti upitno.

ZAR JA?

Pozdrav,

Ovo nije istina. Šef hoće da ga ja zamijenim i na to sam ponosna... Ovaj članak je Bianca preko Mačeka sama naručila. Prava istina je da 98% članstva HDZ ne želi Biancu u toj stranci. Bianca je mentalno bolesna i boluje od šizofrenije. To mogu potvrditi mnogi članovi HDZa. Biancu čuva njen stric Zdravko Mustać biv-

ši UDBAŠ i Kosovac. Ubacili su je kod Sanadera da uništava sve sposobne i mlade hdzovce.

Bianca je do sada nanijela dosta štete stranci i članstvu HDZa. Sve je potjerala sa svojim lažnim informacijama kako bi jednog dana postala zamjenica predsjednika itd. Bianca nije sposobna da sastavi dvije rečenice. Plaća i naručuje tekstove o sebi baš kao

i Pašalić za vrijeme Tuđmana. Protiv Biance ne postoji ni jedan negativan članak ili tekst u novinama, jer ima zaštitu Mustaća, Perkovića, Budimira Lončara, a s druge strane Jarnjaka i drugih pajdaša.

bianca.matkovic@mvpei.hr

USTAVNI SUD ODRŽAO LEKCIJU KREGARU

Diana Majhen, Zagreb

Ozbiljno se počinjem pitati kandidira li se prof. Josip Kregar za gradonačelnika Zagreba, ili za gradonačelnika glavnog grada neke novoosnovane kolonije na Marsu. Sva ova medijska prašina koju je zakuhao posljednjih dana vezano za proslavu Dana branitelja grada Zagreba, Thompsonov koncert i Dan predizborne šutnje meni govori više stvari.

Proslava branitelja grada Zagreba održava se već treću godinu za redom istog datuma, 30.05. Na prošlogodišnjoj proslavi također je nastupio Marko Perković Thompson, te je na istoj najavljeno kako će Thompson nastupiti i iduće, znači ove godine, istog datuma, na Dan branitelja grada Zagreba.

Ukoliko se Kregar doista bavi

gradom za čijeg se gradonačelnika kandidira, onda je svakako to morao znati, te shodno tome, čim je odlučio kandidirati se za gradonačelnika, uzeti to u obzir. Ukoliko mu je smetao najavljeni koncert, imao je godinu dana vremena da zatraži neki drugi datum održavanja izbora, kako se ne bi dogodilo da se drugi krug poklopi sa danom predizborne šutnje.

Međutim, Kregar to nije učinio. Ili su mu branitelji grada Zagreba potpuno nevažne osobe, neovisno o tome što bi svejedno htio postati i njihov gradonačelnik, pa se o njima, njihovim najavama i općenito njihovom životu nije previše bavio, pa tako nije ni znao kada oni obilježavaju svoj dan. Ukoliko je tako, ne znam po kojoj logici onda uopće može računati na glas nekog branitelja iz Zagreba, na glas njihovih prijatelja i obitelji.

Druga je mogućnost da je Kregar znao za taj datum, ali je namjerno šutio do zadnjeg trenutka, kako bi to iskoristio protiv svog daleko nadmoćnijeg protivnika, koji, usput rečeno, nikakve veze nema niti s danom kojeg su branitelji još 2007. proglasili svojim danom, niti s izborom pjevača kojeg su također odabrali samo i isključivo branitelji za svoju proslavu.

Ukoliko je tako, onda je Kregar pokazao da je spreman žrtvovati branitelje, njihovu proslavu i njihove želje ne trepnuvši okom, sve u cilju svojih ambicija i svoje političke karijere. Ni u tom slučaju sigurno ne može računati na glasove većine branitelja.

Pa, ako Kregar svjesno ide na to da okrene branitelje protiv sebe, meni ostaje tu vrlo zanimljivo pitanje. Na čije glasove onda cilja, ako mu braniteljski nisu

poželjni, s obzirom da ih je uspješno okrenuo protiv sebe?

Nadalje, ja još uvijek nikako da shvatim kakve veze ima koncert Marka Perkovića Thompsona prigodom proslave Dana branitelja grada Zagreba s predizbornom šutnjom, te zašto Kregar smatra da ga taj koncert dovodi u neravnopravni položaj. Kao prvo, on jeste u neravnopravnom položaju, ali ne radi nikakvog koncerta, nego radi toga što je u prvom krugu njegov protivnik osvojio 48,5% a on samo 23,2% glasova. Za to mu valjda nije kriv Thompson, nego glasači koji su očito u Bandića imali više nego dvostruko povjerenja nego u Kregara. Vjerojatno s razlogom.

Nadalje, Thompson pjeva za hrvatske branitelje, a ne za Bandića, koji ga niti nije angažirao, niti ga plaća. Pa onda, po kojoj to logici može na bilo koji način šteti Kregaru?

No, sada dolazi komični dio ove priče.

Kregarov Izborni stožer se prvo žali Državnom izbornom povjerenstvu RH radi „neravnopravnog položaja kandidata Josipa Kregara u izornoj utrci za gradonačelnika grada Zagreba i najavljene povrede predizborne šutnje“. Kako Državno izorno povjerenstvo nije nadležno provoditi nadzor pravilnosti izborne promidžbe (dekan Pravnog fakulteta to ne zna), isto prosljeđuje žalbu Kregarovog Izbornog stožera Gradskom izbornom povjerenstvu. Nakon što je isto odbacilo njegov prigovor kao neosnovan, Kregarov izborni stožer upućuje Ustavnom sudu RH žalbu protiv priopćenja i očitovanja Gradskog izbornog povjerenstva grada Zagreba.

Ustavni sud RH vrlo ljubazno

Kolega Kregar, sjednite, jedan!

obavještava Kregarov Izborni stožer kako on nije nadležno drugostupanjsko tijelo u postupku nadzora pravilnosti izborne promidžbe koje provode nadležna izborna povjerenstva (dekan Kregar ni to ne zna), usput mu također vrlo ljubazno, kao stopostotnoj neznanici, objašnjava kako glasi koji članak Ustavnog zakona, a za kraj mu je udjeljuje i besplatan pravni savjet po pitanju toga kako njegov Izborni stožer nije ni bio nadležan za podnošenje ove žalbe, te što on osobno može dalje učiniti. Osobno smatram da je ovdje Ustavni sud pogriješio, jer Ustavni sud postoji kako bi ocjenjivao ustavnost, a ne kako bi neznanicama kao što je dekan Kregar dijelio besplatne pravne savjete na račun poreznih obveznika. Kregar je dekan i prima veliku plaću iz državnog proračuna, pa neka si izvoli platiti nekog odvjetnika da mu napiše podnesak ako to sam nije u stanju, umjesto da troši vrijeme i resurse Ustavnog suda.

Sad, ne bi bilo tako neobično i tako komično da se radi o nekoj drugoj osobi. Nismo svi pravnici, ne trebamo svi znati koji su sudovi i koja povjerenstva nadležna za kakve žalbe, ni tko ih smije a tko ne smije podnositi. Nevjerojatno, ali očito je navedeni podnesak bio napisan toliko loše da je Ustavni sud vjerojatno satima razmišljao je li to što je Kregarov izborni stožer podnio žalba ili pri-

jedlog, da bi na kraju zaključio da podnesak nije ni žalba ni prijedlog, nego nešto što nema veze s ničim. Pa stoga Ustavni sud, budući da Kregarov „izborni stožer“ izgleda nije podnio ni prijedlog, ni tužbu ni žalbu, nego, kako se meni čini, očito samo komad papira bez ikakvog smisla, navedeno nije mogao ni prihvatiti, ni odbiti, niti s tim bilo što drugo napraviti, pa je predmet riješio tako da je Kregaru poslao pismo u kojem mu sve navedeno objašnjava.

Josip Kregar je ni manje ni više nego dekan Pravnog fakulteta u Zagrebu, a meni osobno ovim cijelim cirkusom je pokazao da se u pravo razumije manje od kumice s placa koja prodaje zelje. Meni ne samo da je enigma kako je isti dogurao do dekana, nego je enigma kako je uopće uspio položiti prijamni ispit na pravu.

Nakon ovoga, ja sam se prestala čuditi tome zašto nam pravosuđe izgleda kao što izgleda, te zašto sudovi donose neke neobične odluke, kao i zašto pravnici poduzimaju neke, blago rečeno, neobične radnje. Ne znam, ali mislim da je Kregar najrječitiji dokaz hrvatskog sustava koji se bazira na podobnosti, a ne na sposobnosti.

Ako su završili pravni fakultet na kojem je prof Josip Kregar dekan, mene doista ništa više ne iznenađuje.

A nakon što se slatko nasmijemo svemu ovome, pripremimo se za subotu, za Dan proslave branitelja grada Zagreba, koncert Marka Perkovića Thompsona i zaboravimo Josipa Kregara.

Smijati se možemo uvijek, a taj dan trebamo slaviti.

ZAŠTO TAKO THOMPSONE?

Lasa Šukilo, Zagreb

Vrlo uspio Thompsonov koncert na Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu na Dan branitelja grada Zagreba. Kao i uvijek.

Međutim, ovaj put uz jednu mrlju. Mrljicu.

Dogovoreno je bilo. Najavljeno je. Slušatelji su očekivali. Prije Thompsona predviđen je bio nastup nekoliko pjevača. Branitelja. Na žalost, od toga nije bilo ništa.

Razgovaramo s Tomislavom Šuštićem iz Vinkovaca. Jednim od njih.

*Slušali smo Vaš CD („Ja ne živim bez tebe.“ – Damnic, 2005.). Poželjeli smo čuti Vas u živo. Što se dogodilo?

- Pojma nemam.

*Kako to? Bili ste spremni – i onda?

- Rekoše nam: „Nema ništa od nastupa.“

* Tko to? Organizator? Ivan Pandža?

- Ne, g. Pandžu nisam ni vidio.

Rekoše samo: „Imamo tehničkih problema.“

* Zaboravimo sada to. Ipak, koncert je bio prekrasan.

- Slažem se. Kao i uvijek. Volim slušati Thompsona. Uživam u njegovim pjesmama.

* Recite nam nešto o sebi.

- Rođen sam u Vinkovcima 1954. godine. Podrijetlom sam iz Kaštelanske Zagore. Oženjen sam. Imam dva dugožalost i Franu.

* Profesionalni ste

pjevač?

- Ma, ne. Nisam. Ja sam Vam slikar. Pitur. Ali uživam u pjesmi. Zato i pjevam.

* Imate ugodan glas. Blag. Božanski.

„Ranila me“, „Ne krivi mene“ ...

- Ako tako kažu moji slušatelji, onda je tako.

* Ipak dosta nastupate?

- Pa, ima toga. Fes-

tivali: Koprivnica, Knin-fest, Bono-fest Vukovar (festival duhovne i vjerske glazbe). Bio sam gost Matka Jelavića, Gorana Karana ...

* Uskoro?

- Neum-fest. Zatim slijede nastupi u Mostaru, Čitluku, Čapljini, Međugorju ...

* Nešto posebno?

- Pjevat ću uskoro za naše iseljenike.

* Pripremate i novi album?

- Dva. Duhovne s 10 pjesama, te zabavne glazbe s 12 pjesama.

* Često nastupate humanitarno i dobrotvorno.

- S posebnim zadovoljstvom. Tako sam i danas bio gost zagrebačke HVIDRE. Trebao sam otpjevati dvije pjesme: „Želim samo komad neba“ i „Pjesma sinu“.

* Domoljubne stvari?

- Da. „Želim samo komad neba“ je izrazito domoljubna pjesma. Nostalgijna. O ognjištu i domu. Autorica je Biserka Antolić iz Zagreba.

"BLAGDANI SVETIH" ILI "FESTE SVETIH" PO ODREDBI DUBROVAČKE VLADE IZ 1498., ARMENSKI OBIČAJI I STEĆCI

Đivo Bašić, Dubrovnik

Đurđica Petrović, Odredba dubrovačke vlade o "praznicima svetih" iz 1498. godine, *Balkanica*, XIII-XIV, Institut des Etudes Balkaniques, ASSA, Beograd, 1982-1983, str. 403-413, kaže (ponešto kroatizirano):

"Ako se izuzmu zabrana iz 1425. godine da se u Katedrali igra, vodi kolo i pjevaju svjetovne popijevke (vidi: A. Zaninović, *Zakon protiv plesanja, igranja kola i pjevanja svjetovnih popijevaka u Stolnoj crkvi u Dubrovniku iz god. 1425*, Sveta Cecilija, XXVI/2, Zagreb, 1932, str. 62-63) i uredbe o sahranjivanju iz 1434. godine, do tada izdavane odredbe bile su iz XIII. i prve polovice XIV. vijeka. One su uglavnom bile usmjerene na reguliranje svadbenih običaja i u razdoblju uskrsnog blagdanskog ciklusa običaja maškaravanja, prerusavanja u Židove i ismijavanja doseljenih Slavena iz zaleđa. ...Pošto je Dubrovnik bio glavno središte upravne i crkvene vlasti države, razumljivo je što je pozornost vlade bila prije svega usmjerena na iskorijenjivanje kod stanovnika grada 'obreda koji dišu poganstvom', kako je nekadašnje radnje prigodom svadbe okarakterizirao Filip de Diversis, koji je bio učitelj u Dubrovniku od 1434. do 1441. godine. ...Kada je priljev doseljenika poprimio znatnije razmjere i kada se unesena obredna praksa iz raznih razloga sve više kosila sa shvaćanjima vlade i katoličke crkve o ispravnom i čudorednom duhovnom i svjetovnom životu, nastale su i promjene u stavu dubrovačke vlade prema običajnom životu podanika izvangradskog područja. Već u uredbi o sahranjivanju iz 1434. godine obuhvaćeni su bili i ti stanovnici Republike. Ta nova orijentacija vlade došla je do punijeg

izraza u drugoj polovici XV. vijeka. Krajem 1477. godine ustanovljeni su 'provisores civitatis', koji su se zvali i 'provisores terrae', 'providitores terrae'. Njih su Dubrovčani zvali providnicima, a bila su ih petorica. Dužnost te petorice 'čuvara pravde' bila je bdijenje nad tim da knez i sva tri vijeća poštvaju zakon, pa su imali pravo svojim vetom na sjednicama tražiti ispravljanje ili odbacivanje već donijetih zaključaka. Pod njihovu nadležnost spadao je i nadzor nad običajnim životom podanika Republike. Obilježeci sva dubrovačka područja, podnosili su o tome izvješća Malom vijeću ili Vijeću umoljenih i predlagali mjere koje bi trebalo primjeniti.

U okviru takvih prijedloga koji su se u posljednjem desetljeću XV. vijeka uglavnom odnosili na pogrebnu obrednu praksu, providnici su 28. travnja 1498. godine iznijeli pred članove Vijeća umoljenih svoje mišljenje o intervencijama koje bi trebala poduzeti vlada poradi uređenja pogrebne daće koja se dotad održavala na grobovima umrlih, tj. u crkvama, samostanima i oko njih, a gdje su pokapani umrli stanovnici Dubrovačke Republike. Tom zgodom su providnici izvjestili vijećnike i o velikim troškovima prigodom 'blagdana svetih'. Njihovo izvješće i prijedlozi prihvaćeni su u Vijeću umoljenih velikom većinom glasova, 31 : 3. [Tamo se spominju festivitatium sanctorum i festivitates sanctuorum]. ...Formalnom analizom mogu se utvrditi slijedeći sastavni dijelovi tih svetkovina:

1. Svetkovine su označavane pojmom 'blagdana svetih', u jednini 'blagdan sveca' ili 'svetog'. Iz teksta odredbe se ne doznaje da li je to bio službeni naziv tih svetkovina ili je riječ o općoj odrednici za određene svetačke dane.

2. 'Blagdane svetih' su proslavljali samo stanovnici kopnenog dijela Dubrovačke Republike nastanjeni u izvangradskom području.

3. Svetkovine su pripadale sferi obredne prakse.

4. Sveci koji su slavljani štovani su prema običaju.

5. Svetkovine su održavane po kućama onih koji su štovali pojedine svece.

6. Središnje mjesto u proslavi zauzimala je gozba.

7. Na gozbu su pozivani gosti.

8. Pripremanje i održavanje tih 'blagdana svetih' bilo je spojeno s velikim troškovima.

Providnici i dubrovačka vlada nisu bili suglasni s uobičajenim načinima proslava 'blagdana svetih', točnije, s brojem pozvanika koji su nazočili gozbi, kao i s velikim izdacima koje su tom prigodom činili oni koji su štovali određene svece. Da bi tome stali na put bio je ograničen broj osoba koje su mogle biti pozvane na gozbu. ...Prema uredbi o žalovanju iz 1494. godine, na koju su se ovaj put pozivali providnici, samo najbliži muški srodnicima ožalošćenih smjeli su sudjelovati u gozbama koje su pripravljane prva tri dana poslije smrti nekog od ukućana. To su bili: braća i sinovi domaćina i njegove žene, muževi njihovih sestara, sinovi njihove braće, zetovi i unuci, tj. sinovi sinova i kćeri. Ne-poštivanje ove odluke prigodom slavljenja 'blagdana svetih' povlačilo je za sobom kaznu od 5 perpera, kako za one koji su pozvani tako i za one koji su se odazvali pozivu i dolazili sudjelovati u gozbi.

U kasnom srednjem vijeku Dubrovčani su slavili dan sv. Vlaha (3. II.), zaštitnika grada, zatim prijenos mo-

ći njegove lijeve ruke u Dubrovnik (5. VII.); održavane su mnogobrojne redovne i izvanredne procesije, slavljani su sveci, zaštitnici svjetovnih i duhovnih bratovština, kao i drugi blagdani. Početkom svibnja 1378. Veliko vijeće je utvrdilo 48 blagdana. ...Uz državne i službene blagdane Dubrovčani su slavili i imendane, kao i dane svojih svetica zaštitnika. ...Svecima čija su imena na krštenju dobijali Dubrovčani, a koje su oni smatrali za svoje zaštitnike, podizani su oltari, kapel [ic]e, crkve, naručivane su i poklanjane slike s njihovim likom, davana su mise za duše oporučitelja, njihovih predaka i nasljednika, a pravljani su i objedi [ručkov] s vinom, ribom, mesom za svećenike, fratre, redovnike, siromašne, koji su predstavljali kategoriju bogougodnih ljudi. U oporuci (1348.) Deše, kćeri Andrije Sorkočevića, oporučno se ostavlja 100 perpera da se u crkvi Male braće napravi oltar 'u njezino ime'. U oporuci (1348.) Margarite Pucić oporučno se nalaže da se na njezinom zemljištu podigne crkva 'u čast Blažene Djevice Marije i Sv. Margarite'. U oporuci (1367.) Ivana Tudžića naznačuje se da bi u njegovom vinogradu u Stonu trebalo 'izgraditi crkvu Sv. Ivana Krstitelja'. U oporuci (1348.) Jelene, kćeri Pankracija de Goleba i ženi Andrije de Galo ostavlja se crkvi Sv. Andrije jedna slika koja će imati 'u sredini Sv. Mariju i ukolo priču o Sv. Jeleni'. Oporukom (1284.) Dimitrije Menčetić oporučuje novac da bi se na blagdan Sv. Dimitrija pripravio ručak u Katedrali, kupilo vino, riba i meso za siromašne u samostanu na Lokrumu, vino i riba za fratre u Maloj braći i kod Dominikanaca, dala riba redovnicima većeg broja samostana i crkava u Dubrovniku, kao i da se raspodijeli meso siromašnima u gradu i na gradskom području.

Svi nabrojani elementi 'blagdane svetih' odnosno 'sveca', pa i sam naziv, poklapaju se s glavnim komponentama svetkovine koja je kas-

nije, u XVIII. vijeku, nazvana 'slava' ili 'krsna slava'. U južnim dijelovima ex-Jugoslavije krsna slava zove se 'svetac' ili 'sveti'. ...sadržajno nema razlike između individualne, rodovske, seoske ili crkvene slave. ...To bi značilo da se istovremeno mogao štovati svetac kao individualni, osobni blagdan, ili kao obiteljski, ili kao rodovski i kao crkveni, seoski blagdan. ...Na pretpostavku da je 'blagdan sveca' unesen i da nije bio tipično dubrovački, ukazuju dvije vrste podataka. U najstarijim dubrovačkim kronikama, Anonimovoj i Nikole Ranjine, spominju se pod 744. odnosno 743. godinom obiteljska slavlja svetica, ali u kontekstu doseljenja iz Bosne: doseljenici su živjeli na način Bosanaca, kao seljaci, veseleći se, pijući i jedući. Svaka obitelj je štovala svog sveca, netko sv. Srđa, ..., netko sv. Nikolu, netko sv. Jurja, [Đurđa], netko ovog, netko onog sveca. S druge strane, do danas su se na kopnenom dubrovačkom području zadržali individualni 'blagdani svetih', najviše u Konavlima, a u reduciranom, starinskom obliku u selima Stonskog primorja uz samu hercegovačku granicu. U selima Imotica, Štedrica i Topolo, ta svetkovina se naziva 'festa' ili 'zavjetni dan'. Tog dana obitelji koje slave ne rade, idu u crkvu i plaćaju svećeniku da održi misu. Gosti se ne pozivaju u kuću, a dozvoljeno je bilo i sklapanje brakova između članova obitelji s istom slavom. Međutim, o tome nema traga u nekadašnjoj Astoreji, koja je bila prvobitno dubrovačko područje.

Nadalje, 'pamet svetom' se održavao u crkvi uz određene žrtve, a pred crkvom je pripravljana gozba s prinošenjem žrtvi, pirovanjem, uz sudjelovanje [po]svećenih osoba. ...ta svetkovina s poganskom gozbom je upravljena u kuću svakog pojedinca koji je davao spomen svecu. Gozba je kristijanizirana naređenjem da se meso zaklane životinje mora prvo oprati od krvi, zatim ispeći i iznijeti na trpezu, koju će blagosloviti svećenik. Osim toga,

cijelo jelo se nije iznosilo pred goste, već je veći dio trebalo podijeliti sirotinjii.

Prema tome, sličnosti u svetkovanju 'pameti svetom' i 'blagdane svecu' ogledale bi se u: a) imenu svetkovine; b) štovanju sveca; c) gozbi; d) pozvanicima na gozbu. Razlike nastaju u okvirima obredno-religijskih funkcija: a) u karakteru gozbe; b) mjestu održavanja gozbe; c) važnoj ulozii [po]svećenih osoba u gozbi.

Intervencija dubrovačke vlade u slavljenje 'blagdane sveca' imala je jasan, praktičan cilj: spriječiti prekomjerno trošenje prigodom svetkovanja, koja nisu više 'mirisala poganstvom', jer bi u suprotnom vlada propisala drugu vrstu kazne za prekršitelje, kao što je učinila pri pokušaju kristijaniziranja svadbenog rituala 1235. godine. ...Kako su u dubrovačkom nasljednom pravu žene imale udjela pri diobi imovine, t[ak]o su ženu slavljenika, njihove kćeri, unuke i sestre zamijenili braća i sinovi braće žene slavljenika, muževi sestara i kćeri bračnog para i sinovi kćeri, kako su to činili i u javno-privatnim poslovima.

Nepoštivanje ograničenja broja nazočnih na gozbi bio je prekršaj koji se kažnjavao relativno malim iznosom od 5 perpera, a za prekršitelje odluke o nazočnima pri žalovanju za umrlim kazna je iznosila 25 perpera. ...Činjenica je da se 'slava' očuvala u Konavlima, 'žitnici' Republike. ...'Blagdan sveca' bila je svetkovina puka nastanjenog u izvangradskom području, smatra Đurđića Petrović, narodna svetkovina koja je na osobit način slična slavljenju 'sveca' u Dubrovniku, kao, uostalom, i na obje obale Jadrana".

Nicholas Holding u brošuri o Armeniji (str. 27-28) kaže da žene u Armeniji ne trebaju nositi pokrivala za glavu (ukoliko se ne pričešćuju). Duboko je dojmliiva ljepota crkvenog pjevanja, čak i onima koji ne poznaju armenski jezik. Ispravno je

napustiti crkvu krećući se prema natrag tako da se Bogu ne okreću leđa. Još je uobičajena obiteljska žrtva (uvijek muška, obično ovan ili pijevec), a još posebnija i sol kojom će se začiniti životinja. Žrtvu obično iznosi svećenik izvan crkve nakon nedjeljne službe. Prvo svećenik blagoslivlja životinju i sol na kamenu zvanom orhnakar ("kamenu za blagoslov"), a onda žrtvuje životinju na mataghatunu ("kući za žrtvovanje"). Životinja se prinosi u znak zahvale za određene događaje kao što je npr. oporavak od ozbiljne bolesti. To je dijelom oblik milosrđa jer se dio mesa zaklane životinje daje siromašnim iako će darovateljeva obitelj i prijatelji pojesti ostatak, uvijek kuhan i nikad pečen ili na ražnju.

Frano Jurić, Povjesničko-kulturne crtice o kontaktu Franjevaca u Dubrovniku sa imenom sv. Vlaha, List Dubrovačke biskupije, god. XXI, br. 4, Dubrovnik, 1921, str. 28, kaže da Franjevački samostan u Konavlima nazivlje Conventus s. Blasii, te je jedini redovnički samostan dubrovačkog područja tituliran Sv. Vlahom. Samostan je izgrađen 1429., a kako je konavoski kraj bio "zaražen patarenskom sektom", Dubrovačka Republika je zvala franjevce da "počiste kukolj".

Tomo Ivannovich [Ivanović], Provovjerstvo starih mladiem Dubrovčanom na isgled, Is slovotieska Antuna Martecchini, Dubrovnik, 1804, str. 43-44, kaže da dubrovačkim malobraćanima (franjevcima) "ljeta 1419. bi predana konavoska luka, neka bi stekla Vjeru, jer do tada bijaše bila otrovana rasporom i krivonaukom patarenskim. Oni to opravše viteški, i u brzo, te im bi tu zidan samostan i crkva s narokom S. Vlasi. Ova Luka Konavoska odgoji tri biskupa: dva biše stonski, a treći trebinjski. Iza Konavala gospoda pridadoše rečenijem redovnikom Primorje, da ga k Bogu obrate, i oni s istijem željogorujstvom, i s toga bi im izgrađen samostan i

crkva u Slanomu. Iz ovoga samostana iziđoše tri biskupa, kako veli Appendini na listu 298 [Notizie istorico-critiche, Tom I, Ragusa, 1802.], Otac Albert Regnić, O. Dominik Andrijašević i O. Benedikt Orsini".

Radovan Subotić, Bogumili, Zagreb, 2002, str. 7, 13, 16-17, govori o vjernicima crkve koje su nazivali "patarenima, katarima, babunima, kadugerima ili hereticima" [nevjernicima]. U Bosni se nije rabio naziv "bogumil", a vjernici te "crkve bosanske" nazivali su se krstjanima. Zanimljivo je da bosanski krstjani "krštenje provode polaganjem Ivanova evanđelja na glavu (krštenje knjigom ili krštenje Kristom)". Nadalje, "isto tako u Batalovom fragmentu u 15. stoljeću, dodan je na glagoljici opis krštenja knjigom koji odgovara obredu opisanom kod katarata prema starijem predlošku. Iz oporuke gosta Radina Butkovića (Dubrovnik, 1466.) proizlazi da su krstjani barem u to doba slavili mnoge svece, a sam gost svoju krsnu slavu sv. Đurđa. ...I natpisi govore da su pod nekim [stećcima] sahranjeni katolici: 'Sie leži Mihovio Grahovčić prave vire rimske'. ...Današnji stanovnici nemaju svijesti o porijeklu tih spomenika, jer ih nazivaju stara kauska, grčka pa i mađarska groblja".

Mate Marčinko, Indoiransko podrijetlo Hrvata, Naklada Jurčić, Zagreb, 2000, str. 35-36, 323, kaže da "u knjizi Armenca Sirarbi Ter-Nersejana Armenska umjetnost srednjega vijeka (Erevan 1975.), napisanoj na armenskom jeziku i tiskanoj armenskim pismom, nalazimo ne samo bilige [stećke] jednake našima, već i naše starohrvatske crkve, pleterne križeve kao da su skinuti s Višeslavove krstionice, urese Bašćanske ploče, kipove s trogirskog Radovanova portala, likove starohrvatskih velmoža, svece s istarskih fresaka", te dodaje da "možda nije slučajno, što velika većina bosanskih stećaka podsjeća na grobnicu iranskoga kralja Kira

Velikog u Posargadu".

Miroslav Brandt kaže da su kumranski gnostički tekstovi (naročito "Pravilnik o ratu Sinova svjetlosti protiv Sinova tame") upečatljivo obilježeni "iranskom dualističkom interpretacijom svijeta" što je utjecala na židovsku misao. Međusobno optuživanje "vjernika" (npr. službene crkve) i "nevjernika" (npr. bogumila) dvojba je iznevjerenja izvornog (vjerodostojnog) kršćanstva, a "nalazi svoje povijesno objašnjenje uočavanjem evolutivnosti kršćanskih shvaćanja i dogmi. ...Ona ista struja koja je iz praznova dualističke solucije zagonetki što ih nameće stvarnost svijeta radala dokazane i poznate velike dualističke sustave kasne antike, bila je nazočna i među vrtcima od kojih se sintetiziralo prakršćanstvo".

Drugim riječima, te su religijske struje i tradicije očito ili neprimjetno utjecale na kršćansku. Kraljicu neba Sofiju, oličenje svete mudrosti, štovali su gnostici, slično kao židovski mistici Shekhinah. Autor Birger A. Pearson kaže da je gnosticizam (u Egiptu) zadan okvirom povijesnog konteksta, te ga opisuju susljedno glavnovjerničkim odnošajima sa židovstvom, ranim kršćanstvom i starovjekovnim platonizmom, pri čemu je naročito utjecao na egipatsko kršćanstvo sve do muslimanskog osvajanja u VII. stoljeću.

Neka su područja u različitosti slična religijska vjerovanja primala "u paketu", a neka razvijala inačice kruga (ili kružnice) vjerovanja (čak i zapisom doslovno) koji započimlju i završavaju u ishodištu: Svevišnjem. Prežitci u hrvatskim krajevima vjerojatno sežu u (kasno)antičko vrijeme i ranije, na ranijim pradoseljeničkim područjima. Inače kratki život dao nam je prednost uviđanja ili spoznaja inačica "dugog trajanja". Čak i (po)duži tekstovi, ili pak isprike za takve, samo su p(r)okušaji vapaja srca i prolazni laveži utopljeni u vječnost.

NAROD JE POBIJEDIO!?

Branko Stojković, Bjelovar

Poslije ovih izbora 17. svibnja, za lokalnu upravu i samoupravu, mogli smo svakodnevno u medijima čuti kako se političke stranke hvale – da su na izborima polučile dobre rezultate, tj. kako su one pobijedile. Posebno smo čuli hvalospjeve nekih članova HDZ-a Ive Sanadera i Jadranke Kosor, gdje slavodobitno pričaju: u ovim gradovima smo pobijedili, tu smo osnovali ogrebanke i ojačali itd. Isto tako mogli smo čuti iste priče i od SDP-a. Na izbore nije izašlo 70 % građana. Pitam kakva je to onda pobjeda? Ispada da su stranke i njihovi pristaše glasali sami za sebe. Ako se to može nazvati demokracijom i pobjeda naroda – onda propast je to države.

Kako narod nije sram da to sve gleda, a još sramotnije šuti. U SDP-u se svađaju tko će biti predsjednički kandidat za Pantovčak. Sve to meni izgleda kao neko ruglo, i kao kruhobrižništvo. Gdje oni pohlepnici žele vlast, a cijelo vrijeme gledaju samo sebe. Što je onda Hrvatski narod? Pred nekoliko dana opet su zadužili državu za nove kredite, te bit će novaca opet za iste šarlatane na vlasti. Narod neka gleda kako oni troše njihove novce koje će na kraju morati vratiti oni i njihova djeca.

Teška je to korupcija i kriminal. I tama se nadvila nad našu zemlju kao u paklu. Stranke su same sebi podijelile vlast. Opet su oni same sebe izabrali. I sve dokle će to tako trajati. Ako na izbore ne izlazi 70 % građana onda je takva država osakaćena kao neki invalid od 70 posto. Kakvo smo mi to društvo i nacija?

Živimo bez rada i stvaralaštva, a svakodnevno gledamo prevrante i krivokletnike gdje varaju i dalje bez odgovornosti. Dok narod zapada u sve veću bijedu i neimaštinu. U tjedniku „Arena“ od 03. 06. 2009. na str. 14-17 možemo pročitati kako je Stipe Mesić, predsjednik RH, pomilovao drogeraša i preprodavača droge Dinu Bubića – Bubija (27) koji je dobio dvije godine zatvora. To sve najbolje govori o našem pravednom sistemu i pravdi. Mesić učestalo pomiluje štetočine, koje truju djecu i druge ljude, krađu i ubijaju. To je stvarno neodrživi dug prema „sotoni i vragu“, za kojega glavni čovjek, šef države radi. Šta se onda čudimo kakve su nam stranke i kakav je narod. U Hrvatskoj se proizvodi „ljaga“ koja će nas sve prekriti, kao najcrnji oblaci i magla... Narod koji je navodno pobijedio, bolji život nije ni zaslužio. Očito je da su pred bogom mnogi kao živinčad.

VRATITE SE!

Mile Prpa, Zagreb

Vratite se doma na svoje more,
u svoje oluje, bure, snove!

Na polja svoja, planine, gore.

Vratite se! Hrvatska vas zove!

Vratite se u ona jutra, zore,
korijene stare, a žile nove.

Srca drugim žarom sada gore.

Vratite se! - Lijepa naša zove!

Dođite ovdje gdje se Jadran ljeska,
gdje otoci u suncu kao bove plove!

Tu gdje žega jari, kamen bljeska,

Vratite se! - Sveto tlo vas zove!

Vratite se, jer skut majke čeka,
draga zemlja tajnama skriva!

Tu gdje djedi vam bili od vijeka,

Vratite se! - kliče Vila Velebita.

Ravnica plodna i bregi vas zovu,
oltar stari i groblje vas voli.

Dođite kući u nadu novu!

Vratite se! - Hrvatska vas moli!

ZAPAMTI I NE ZABORAVI: HRVATSKI RATNICI U NAPOLEONOVJ VOJSCI

Akademik **Mirko Vidović**, Pariz

"La Croatie militaire" (izd. Paris-Nnacy, 1900), zbornik o nastanku, djelovanju i razvojačenju "hrvatskih regimenti" u Napoleonovoj vojsci.

Istaknuti pojedinci velikih sila oko našeg jadransko-podunavskog prostora, vladari, vojskovođe, znanstveni-

ci - u prvom redu stručnjaci za povijest, arheologiju, jezikoslovlje i antropologiju - svojim djelima i riječima pokazali su da bolje poznaju posebnost naše nacije i našu povijest od domaćih službenih 'naučnih radnika', 'organa vlasti' i drugih posilnih namješnika koji su svoj narod prezirali da bi tuđinu dokazali da su im odani.

Među tim velesilama svaka od njih imala je pretenzije na naš teritorij a i ne neko osobito poštovanje identiteta naše nacije a kamo li njezinih povijesnih i zakonitih prava. Otimali su se za gospodstvo nad našom obalom i sve činili da nas u našoj postojbini bude što manje – masovnim uništavanjem, iseljavanjem hrvatskog življa kao i

naseljavanjem inorodaca. No ljubav našeg čovjeka bila je jača od njihove maliciozne mržnje.

U tim odnosima nezaobilazna je povijesna uloga Napoleona Bonaparte-a u početnom zamahu buđenja naše samosvijesti i uporabe našeg jezika u modernom načinu komuniciranja. Prodom prema europskom jugoistoku i istoku Napoleonove jedinice su prvo i prvo htjele osigurati vrlo važnu stratešku poteznicu uzduž Jadrana a osobito sjeverne jadranske obale, kako bi spriječio da bilo Turci bilo Rusi pod isprikom obračuna s Turcima i u ime 'zaštite' ruskih srodnika prodru na Jadran i tu se utabore.

Napoleonov maršal Marmont sišao je, nakon pokorenja Mletačke republike niz njezine bivše posjede sve do Boke Kotorske privodeći kraju ujedno i opstanak Dubrovačke Republike. No, radi potrebe modernog komuniciranja ipismene kronologije ratnih i civilnih zbivanja, pokrenuo je, u Zadru, prve hrvatske novine na 'ilirskom jeziku' - "Kralski Dalmatin" (1805).

Svo to područje od Boke do Alpa nazvano je političkim nazivom "Ilirske provincije". Pa kako su te provincije postale sastavnim dijelom Napoleonova Imperija, počelo je i novačenje domaćih sinova u posebne odrede koje će djelovati u združenim vojnim operacijama Velike Vojske.

Od Istrana, Ličana, Dalmatinaca i nešto Bosanaca, postrojeno je šest 'ilirskih regimenti', od kojih se je svojim junaštvom proslavila najviše "Hrvatka Regimenta" kojom je zapovijedao Marko Šljivarić, u činu pukovnika, a zatim i generala Francuske Velike Vojske. U ovoj knjizi navedene su sve detaljnosti o sastavu zapovjedne piramide hrvatskih regimenti koje su imale i svoj 'Glavni stožer hrvatskih husara'(s,254).

U odlično dokumentiranoj i vojničkom terminologijom strukturiranoj knjizi "La Croatie militaire" (izd. Paris-Nnacy, 1900), francuski komandant P. Boppe izradio je i dao tiskati zbornik o nastanku, djelovanju i razvoju "hrvatskih regimenti" u Napoleonovoj vojsci. U toj knjizi posebno

je opisan pravac kretanja Hrvatske regimente Marka Šljivarića i njezin ulazak u Moskvu i to u neposrednoj pratnji Napoleona. Prilikom povlačenja Velike Vojske iz Rusije, Hrvati su bili najpožrtvovaniji i najzaslužniji što Napoleon nije bio uhvaćen ili ubijen u bitci na Berezini. Kao posebnu zaslugu za to samopožrtvovanje Napoleon je Marka Šljivarića promaknuo u čin generala, i potvrdio mu od oca naslijeđenu titulu barona de Hildenberg.

Gnereal Šljivarić je vjerno pratio Napoleona sve do konca njegova vladanja i nakon Napoleonova poraza u belgijskom lokalitetu Waterloo, Šljivarić je zbog svojih osobitih vojnih vrлина i zasluga ostao u Francuskoj vojsci i za vrijeme 'Restauracije', odnosno povratka Burbona na vlast. U to vrijeme imenovan je Zapovjednikom vojne oblasti Antibes, na Azurnoj obali u Francuskoj.

General Marko Šljivarić, tj. Baron von Heldenburg umro je u gradiću

Svečano otkrivanje spomen-ploče hrvatskoj vojsci u službi Napoleona. Govori Mirko Meter u nazočnosti službenih časnika Francuske vojske.

Gignac (uz obalu rijeke Gard) zapadno od ušća Rhone, tek 1838. Tamo mu se i danas nalazi grob, skroman, ali uređen i nerijetko i okićen cvijećem. Lokalne vlasti svake godine proslavljaju uspomenu na Napoleonova generala prigodnim slavljem i posjetom Šljivarićeva groba.

Iz stvarnosti Ilirskih provincija proizšla je i ideja Ilirskog preporoda u Hrvatskoj praktički još za živoga generala Šljivarića (1836). koji je bio i ostao ponos i francuskih Hrvata. Nije neumjesno postaviti pitanje, da li je general Šljivarić svojom briljantnom karijerom u Napoleonovoj vojsci in-

spirirao, kako grofa Janka Draškovića, tako kasnije i bana Jelačića - i na političkom i na vojnom planu.

Naime, Jelačićeva vojska je bila ustrojena otprilike onako kako su bile ustrojene 'ilirske regimente' u Napoleonovoj vojsci. A sam Ban Jelačić je bio ne samo veliki obožavatelj viteškog ratovanja Imperatora, nego i osobni prijatelj njegova potonjeg rođaka i nasljednika Napoleona III u Parizu.

No, nije slučajno ni to što su preživjeli ljudi duha i kulture, spašeni Titovih pokolja, u Parizu, nakon Drugog svjetskog rata odlučili obnoviti francusko-hrvatske veze i orijentirati ih u smjeru zajedničkih interesa i to mimo pa i usprkos plana 'jugoslavena' i ostalih hrvatski izroda i odroda koji se danas otimaju za upravo ono što smo mi u Francuskoj sobom stvarali u onim mučnim prilikama Titovog ludila.

Upravo u to ime, onih teških godina nakon rata i to dok su u Francuskoj bili na vlasti ljevičari, osnovan je u Parizu 'Hrvatski radnički savez' kao poseban odjel francuskog katoličkog sindikata CFTC - poput hrvatskih regimenti u Velikoj vojsci - vodili su računa o svojim interesima sudjelujući u sindikalnim naporima općeg boljitka radništva.

Godine 1957 HRS je došao na ideju da se u prvom francuskom vojnom svetištu "Hotel des Invalides" službeno postavi spomen-ploča u slavu Hrvatskim regimentama koje su svojim životom djelovale u korist opstanka Ilirskih provincija kao preporodne faze svoje državne posebnosti i jezika. Hrvate je prilikom te svečanosti predstavljao i poseban govor održao g. Mirko Meter, dopredsjednik HRS-a. Uz odobrenje i sudjelovanje francuskih vojnih vlasti u "Hotel des Invalides" je postavljena spomen-ploča koja se i sad tamo nalazi. Na njoj se može pročitati uklesan tekst:

**A LA MEMOIRE DES REGIMENTS
CROATES QUI SOUS LE
DRAPEAU FRANCAIS ONT
PARTAGE LA GLOIRE
DE L'ARMEE FRANCAISE.**

SARAJEVSKO DRŽAVNO KAZALIŠTE - GODIŠTE 1943.-44. (1)

„Gluma“, Hrvatski mjesečnik za kazališni život i slikopis, Zagreb, br. 11/1944.

Pored sviju poteškoća u ovom kazališnom godištu, koje su toliko očite i bjelodane, da im ne treba nikakva tumača, svršeno kazališno godište u Sarajevu donielo je vanredne rezultate, kojim bi se moglo ponositi i mnogo veće kazalište, nego što je naše. Uza svu nestašicu tvoriva, teške ratne neprilike, česte bolesti malobrojnog članstva, koje donosi sa sobom tmurno zimsko vrijeme i t. d., ipak brojidba prai-zvedbi i nanovo uvježbanih djela, te obnovljenih drama iz prošlih godišta, pokazuje da je, uz prkos svim poteškoćama rad sarajevskog državnog kazališta, ne samo ostao na visini svojih prošlogodišnjih uspjeha, nego je šta

više i u mnogo-
čemu nadvisio te
uspjehe, iznievši
na kazališnim
daskama do svr-
šetka godišta, t.
j. 14. VII. 1944.
u 10 i pol mjese-
ci: 22 premiere,
od toga domaćih
14, te 8 stranih
djela.

Kako je sarajev-
sko državno ka-
zalište, govoreći
stvarno prema
činjenicama ono,
koje najviše pri-
kazuje domaće
autore pomažući
tako razvoj hr-
vatske dramske
književnosti, kao
i izobrazbu hr-

vatskih kazališ-
tnih pisaca i
stvarajući tako
svoj autohtoni
kazališni stil da-
jući mu sva obi-
lježja nacional-
nog kazališnog
duha, to ćemo
se mi u ovoj go-
dišnjoj brojidbi
zadržati ponajvi-
še kod predstava
domaćeg dram-
skog repertoire-
a. Upravi kazališ-
ta ležalo je na
srdcu, da u tom
svom radu kao i
do sada, veže

sve krajeve i sva književna raz-
doblja hrvatskog književnog
stvaralaštva, počevši od pučke i
teške drame do lakše narodne i
salonske komedije, te društvene
drame.

Otvarajući kazališno godište 4.
rujna s Dežmanovom dramati-
cijom Šenoina „Zlatareva zlata“,
htjelo se Sarajlijama dočarati
ovom romantičnom hrvatskom
dramskom tvorevinom burne po-
viestne dane hrvatskoga Zagreba
i na taj način upoznati Sarajevo
sa starim Zagrebom, njegovim
duhom i njegovim poviestnim
karakteristikama. Poslije ovoga
se odmah prešlo na stariju hr-
vatsku također na nekoj povies-
tnoj osnovi stvorenu pučku igru

iz narodnog života, a to su bili Freudenreichovi „Graničari“ s premierom od 18. studenog 1943.

Poslije ovih rezultata, kao najveći umjetnički uspjeh i senzacija ovoga polugodišta davala se prigodom 30-godišnjice smrti Silvija S. Kranjčevića i 20-godišnjice smrti Milana Ogrizovića njihova zajednička priholožka društvo drama iz sarajevskog života iz aneksijskog vremena, „Za drugoga“. Ta je drama do tada čekala nepoznata u rukopisu da je napokon ove godine Sarajevsko državno kazalište ostvari na svo-

jim daskama u obradbi dra Dra- ga Rubina i postigne njome zaista veliki umjetnički uspjeh. Premiera ove drame davala se u Sarajevu 25. studenoga 1943.

Kao nadopuna ovome ovakom rasporedu daje se odmah poslije toga i to 18. prosinca, domaća narodna drama u 3 čina s pjevanjem od Ahmeda Muradbegovića „Ljubav u planini“, koja je također postigla vanredan uspjeh. „Spis br. 516“, drama od Gene R. Senečića (premiera 22. siječnja 1944.), zatim „Iza mušebaka“, drama od S. Alečkovića (premiera 11. studenog 1943.),

pa salonska komedija u 3 čina mladog hrvatskog književnika iz Karlovca Vladimira Bukača, „Izgubljena ogrlica“ (premiera 15. siječnja 1944.), koji se tom komedijom prvi puta ogledao s uspjehom kao kazališni pisac, sve te stvari spajaju u prvom polugodišnjem rasporedu novi i najnoviji književni rad iz krajeva sjeverne i istočne Hrvatske, „Badnja noć“ od Vatroslava Hladica poslužila je također kao prigodna predstava u sarajevskom božićnjem rasporedu prigodom božićnih blagdana.

VLAHO PALJETAK

„Gluma“, Hrvatski mjesečnik za kazališni život i slikopis, Zagreb, br. 11/1944.

jednostavne melodije njegove su skladbe Adio Mare, Fala, Pevke sam slagal i

2. listopada izgubili smo Vlahu. Njegove skladbe su nam ostale. Njegov topli, zagasiti glas slušamo s ploča. Osjećamo njegovu srdce. I još mislimo, da će se negdje iza ugla pojaviti veliki crni šešir nad crnim naočalama.

Vlaho Paljetak rodio se u Dubrovniku (7. VIII. 1893.). Bio je najbolji operni šaptalac.

Kao pjevač kupleta poznat je po cijeloj domovini. Njegova skladba „Marijana“ pjevana je u svim europskim jezicima. Zbog topline i

Mene zovu Bodulo postale svojinom pu-ka.

Ostale skladbe su „Pod starim čempresom“, „Na Jadranu plavom“, „Ajme meni“, „Radmio pastjer“, a posljednja je dubrovačka barkarola

Adio mare

Tamo gdje umi plavetno more,
Tamo gdje zlato ljubljah ja svoje,
Tamo sam sretan ja nekad bio
Adio mare, adio mare,
Adio mare
Adio mare, adio mare,
Adio moja mare
Nikad ve s tobom preko straduna,
Niti te pratit do tvog portuna,
Ni gledat oi kako se are
Adio mare, adio mare,
Adio mare
Adio mare, adio mare,
Adio moja mare
Nikad ve s tobom u gondoleti
Niti na lokrum u maloj barketi
Mladost je prola svemu je kraj
Adio mare, adio mare,
Adio mare
Adio mare, adio mare,
Adio moja mare

SAVJETI HRVATSKOGA DRŽAVNOG UREDA ZA JEZIK - 1941.-45. (9)

Prema knjizi: **Marko Samardžija – JEZIČNI PURIZAM U NDH**, „Hrvatska sveučilišna naklada“, Zagreb, 1993.

JEZIČNI SAVJET br. 14

(10) VIŠKOVI. Od riječi višak ne bi trebalo tvoriti množinu, jer višak (i ovako u jednini) znači neku neodređenu količinu iznad potrebe, pa bila ta količina neznatna ili tko zna koliko velika. Kad se govori o otkupu viška žetve, misli se na sve, što preteče od žetve preko vlastite potrebe proizvađača, i taj se višak otkupljuje, pa bilo da se radi o jednom ili o tisućama proizvađača. Kako

u tom slučaju ne govorimo o žetvama nego samo o žetvi, tako nam ne treba ni množina riječi višak. Ali ako tko ipak osjeća tu potrebu, onda gramatička množina od višak glasi *v i š c i*, a ne viškovi, u drugom padežu: otkup *v i š a k a*, a ne viškova.

JEZIČNI SAVJET br. 15

(11) STANICA. To je srpska riječ samo u značenju: „kolodvor, postaja, stajalište“, a hrvatska je u značenju celula, Zelle. Otuda i izvedenice i izrazi: *staničevina*, *staničje*, *stanično tkivo*, *foto-stanica*, *kasna stanica*, *staničan pčelinjeg saća*, i t. d. Srpske su riječi za te pojmove

ćelija, ćelica, celiski.

JEZIČNI SAVJET br. 16

(12) POSTAJA. To je hrvatska riječ za srpsku riječ *stаница* u značenju Station, hrv. dijalektalno „štacija“. Upotrebljava se u prvom redu u prometu: na željezničkim, poštanskim i međugradskim autobusnim prugama, kod ovih naročito za polazne i završne točke puta. – U prenesenom smislu govori se o postajama križnog puta. – U drugom smislu upotrebljava se riječ *postaja* u izrazima kao što su: *oružnička postaja*, *postaja za prvu pomoć*, *gospodarska pokusna postaja*, *radio-postaja* i t. d.

VLASTITA IMENA (12)

„Hrvatski pravopis“, Zagreb, 1944.

Jednočlana imena

16. nazivi strana svijeta, ako se ne uzimaju u pravom smislu (62), nego u smislu zemalja, država, naroda, kulturnih zajednica: *evropski Jugoztok; u srednjem vijeku digao se kršćanski Zapad protiv islamskoga Istoka; Divlji Zapad (u Americi), Orient*.

Kratice strana svijeta pišu se velikim slovima (26, 654, 658): S (sjever), SI (svjeroiztok), SSI (sjevero-svjeroiztok) i t. d.

OSNOVNE RAZLIKE IZMEĐU HRVATSKOG KNJIŽEVNOG JEZIKA I SRPSKOG KNJIŽEVNOG JEZIKA (6)

Borna, Zagreb

V. PRAVOPISNE RAZLIKE

1. pismo
srpski: pisaću
hrvatski: pisat ću
2. pisanje stranih vlastitih imena
srpski: Šekspir (Shakespeare)
hrvatski: Shakespeare
3. pisanje točke iza rednog broja
srpski I
hrvatski I.
4. pisanje kratice
srpski: dr mr
hrvatski: dr. mr.

ZAŠTO DUBROVAČKI KNJIŽEVNICI NISU PISALI KAKO SU GOVORILI? (18)

Mirko Deanović

Osobiti interes za jezik kod dubrovačkih književnika očituje se i na početku XVIII. vijeka, kada oni osnivaju posebnu Slavensku akademiju sa zadaćom, da se bavi jezikom, kada suvremena Akademija Izpraznih zaključuje, da izda rječnik i gramatiku, kada se čak i u Rimu nastanjeni Dubrovčani udružuju u istu svrhu.

O toj rimskoj akademiji, u kojoj su bili Zuzzeri, Bašić, Baro Bošković, Sabo Zamađa i dr., kaže Đuro Matijašić, i on sam njen član:

„Uzajamno ispravljamo jezične pogreške i zajednički učimo jezik. Upotpunjemo jezičnu riznicu samo ispravnim riječima poljskim, ruskim, češkim, hrvatskim te zamjenjujemo bastardne izraze novima nepokvarenima.“*

- Prevodim s talijanskoga.

PROF. IVO OMRČANIN: HRVATSKA 1941-1945 (1)

SAMIZDAT, Washington, 1988.
– str. 631 Priredio: **dr. sc. Tomislav Dragun**, Zagreb

STARA POVIJEST

Uvod

„Povijest sedmog stoljeća u usporedbi s povijesti šestog i osmog stoljeća, pa i svih ostalih stoljeća, zaostaje opsegom za njima svima. Kako Rim tako i Bizant ne odlikuju se pisanjem povijesti toga stoljeća. U to doba nije bilo ni u Rimu ni u Bizantu duhovnih ili svjetovnih prvaka, koji bi nadahnuli pisanje povijesti. I tako se dogodilo da nema pisanja povijesti toga stoljeća. Što mi znamo o tom stoljeću, jest ono što je zabilježio veliki povjesničar, car Konstantin Porfirogenet, rođen u Grimizu, (905.-955). Njegovo djelo O upravljanju carstvom jest naš izvor.

Car Konstantin je napisao jedinu povijest Hrvata iz sedmog stoljeća. U glavi 31. O upravljanju carstvom Porfirogenet piše o dolasku Hrvata sa sjevera Europe na jug, u krajeve, koje Hrvati nastavaju i danas. To se dogodilo za vrijeme cara Heraklija (610.-641.).

Istočno Rimsko Carstvo je preživjelo Zapadno Rimsko Carstvo (476. ili 480.) i postiglo svoj vrhunac

moći i slave za Justinijana I. (527.-565.), cara i utemeljitelja Cezaropapizma, i Teodore (umrla 548.), njegove žene i suupravitelja.“

Heraklije je naslijedio teško stanje u carstvu. Tražio je pomoć. Našao ju je u carstvu Velika Hrvatska (he megale Hrovatia). Prijestolnica mu se zvala Hrvat (Krakov u Poljskoj). Heraklije je 625. zaključio međunarodni ugovor s Velikim Hrvatima (prostaksis), a onda još jedan (keleusis). Veliki Hrvati će mu pomoći u obrani carstva, a on im prepušta u posjed svu zemlju koju osvoje od Avara (i Slavena).

Veliki Hrvati krenuše na jug i zastaviše se na Jadranu. Zauzeše zemlje od Trsta do Vojuše, Panoniju i Ilirik od Gosposvetskog Polja do Beograda. Uzeše Mačvu i Podrinje. Krenuše 626. prema Carigradu i hametice potukoše Avare, Slavene i Bugare.

„Kod spominjanja ovih međunarodnih ugovora treba spomenuti da su oni bili pisani u jeziku bizantinskog protokola. Caru nije bio nitko jednak i on je samo davao naloge (prostaksis) i zapovijedi (keleusis). Hrvati s druge strane, nisu imali tako razvijen protokol kao što je bio slučaj u Bizantu i tako su prihvaćali protokol od

Cara, Bogom nadahnutog. Oni su kao pravi Hrvati samo kimali glavom i govorili sebi u brk: samo Ti piši, a mi ćemo svoje (tjerati).“

Avari pobjegoše na puste današnje Mađarske, ali ih dio ostade pod svojim hrvatskim imenom (na pr. Obri, Obrovac). Slaveni, koji ostadoše ispod Drave i Dunava, prihvatše vlast Velikih Hrvata. Bilo je to jednostavno, jer su se Veliki Hrvati poslavenili 450.

Istočno Rimsko Carstvo najprije postade grčko, te bizantinsko. Konačno propade 1453.

„Od prvih dana dolaska u današnju Hrvatsku, 625. godine, Hrvati su osnovali svoje Kraljevstvo Hrvata. Ime prvog kralja nije sačuvano. Bizantinci sve strane vladare samo zovu arhon, tako i vladara Hrvata. Taj kralj se zvao Hrvat (625.-635.), a bio je otac Borka ili Porina, Porgas kod Bizantinaca, (635.-660.). Kako znamo, vladar Hrvata nosio je uvijek naslov kralj. To osobito vrijedi za povijest Hrvata od kada su se doselili u Hrvatsku, u kojoj su i danas, i zvali je Kraljevina Hrvata. To, dakako, znači da vladar Hrvata nije nikada bio knez ili se zvao knezom, vojvoda ili bilo koja druga izmišljotina.“

HRVATSKA IZMEĐU SLOBODE I JUGOSLAVENSTVA (1)

Zbornik radova znanstvenog skupa, Naklada Trpimir i Zajednica udruga HVUDR-a GRADA ZAGREBA, Zagreb, 1009.

U POVODU OSAMDESETE OBLJETNICE ŠESTOSIJEČANJSKE DIKTATURE

Ivan Pandža, predsjednik Zajednice udruga hrvatskih vojnih in-

valida Domovinskog rata Grada Zagreba

Priredio: dr. sc. Tomislav Dragun, Zagreb

Nakon što je svoje poglede definirao riječima Milana pl. Šufflaya:

„Nema te ideje budućnosti, koja bi u narodnim redovima mogla imati snagu prošlosti.“

Ivan Pandža određuje se i glede smisla i potrebe za naznačenim znanstvenim skupom:

„Kako je uopće moguće da nam se nakon stogodišnjega sukoba hrvatske i jugoslavenske misli, i nakon sedam krvavih desetljeća u jugoslavenskome državnom okviru, ponovno pokušava namegnuti taj isti okvir, makar pod

drugim nazivom i s prividno drugačijim uresima?"

I nastavlja:

„Osamdeseta obljetnica šestosiječanjske diktature bila je, nema sumnje, jedan od pravih povoda za raspravu o hrvatskom odnosu prema jugoslavenskoj ideologiji i državi.

U ono se doba činilo da je proglašeno jugoslavenskoga kralja Aleksandra I. Karađorđevića, upućen 6. siječnja 1929. „mom narodu“, kulminacija desetogodišnjeg razdoblja neslobode, nasilja i terora nad Hrvatima, ali i drugim nesrpskim narodima, u prvom redu Makedoncima i Crnogorcima koji su također smatrani Srbima, te Albancima. No ono što je slijedilo, bilo je još teže: razdoblje diktature zamijenjeno je godinama pseudoparlamentarizma i pokušajima nagodbe pod inozemnim pritiskom.

Glavnjača i Srijemska Mitrovica bili su i ostali ključni simboli ozbiljenja jugoslavenske nacionalne i državne misli; tek u posljednjim

godinama dopunjeni koncentracijskim logorima za hrvatske nacionaliste u Lepoglavi i u Krušćici kod Viteza.“

„Hrvatski odgovor na režim Glavnjače bio je dvoznačan. Maglovite jugoslavenske i panslavenske ideje utkane u radićevsku ideologiju, uoči Drugoga svjetskog rata našle su svoj izraz u Mačekovoj umjerenjačkoj i sporazumaškoj politici koja je tražila rješenje hrvatskog pitanja istodobnim reformiranjem i učvršćenjem Kraljevine Jugoslavije. Na drugoj su se strani našli hrvatski nacionalisti koji su – po uzoru na krvavu borbu Iraca, Makedonaca i drugih porobljenih naroda – posegli i za oružjem radi uspostave hrvatske države.“

Konačno:

„Tek je Domovinski rat doveo do oslobođenja materijalno osakaćene, duhovno pokorene i kulturno unazađene Hrvatske. Borba za njezin opstanak, neovisnost, slobodu i izgradnju demokratskih institucija, nastavlja se. Unatoč nizu poraza, kao ozbiljna prepreka na tom putu ponovno se pojavlju-

je jugoslavenstvo.“

Stoga, dakle:

„Kad se kaže da povijest, jednako kao ni priroda, ne čini skokove, zapravo se redovito zaboravlja što ta misao ustvari znači. Počesto se nesvjesno – a ponekad i svjesno, iz jasno prepoznatljivih pobuda – pojedinim povijesnim događajima i osobama sudi bez obzira na prilike i kontekst u kojem su one nastajale i djelovale. Tek se u dramatičnim trenucima shvaća da su naše pojedinačne sudbine, kao i sudbina našega naroda, neraskidivim nitima povezane s događajima i pojavama starima i po nekoliko desetljeća, ili čak i više. Njima je uvjetovano naše duhovno sazrijevanje i oblikovanje, oni utječu na naše predodžbe, misli i ideale, pa samim time u znatnoj mjeri određuju i naše djelovanje. Istodobno, predodžbe i stereotipi o našim predcima, pretečama i uzorima utječu i na to, što o nama misle drugi. Na taj način povijest izgrađuje pojedince, skupine i narode u sadašnjosti, da bi ti pojedinci, skupine i narodi pisali povijest i polagali temelje budućnosti.“

ERNST FISCHER I FRANZ MAREK: ŠTO JE LENJIN STVARNO REKAO (1)

„Minerva“, Subotica-Beograd, 1970 – str. 187 Priredio: **dr. sc. Tomislav Dragun**, Zagreb

KRONOLOGIJA

22. travnja 1870.: rođen je Vladimir Ilić Uljanov – Lenjin

20. svibnja 1887.: pogubljen najstariji Lenjinov brat zbog sudjelovanja u atentatu na Aleksandra II.

1890.: prevodi „Komunistički manifest“

1894.: preuzima rukovodstvo

socijaldemokrata u Petrogradu, objavljuje djelo „Tko su prijatelji naroda i kako se oni bore protiv socijaldemokrata?“

1895.: osniva „Borbeni savez za oslobođenje radničke klase“

1900.: u Münchenu izlazi prvi broj novina „Iskra“

1902.: u Stuttgartu objavljuje djelo „Što da se radi?“

18.-30. lipnja 1912. boljševici se u Pragu konstituiraju kao samostalna stranka

1916.: objavljuje djela

„Imperijalizam kao najviši stadij kapitalizma“ i „Vojni program proleterske revolucije“

10. ožujka (24. veljače) 1917.: početak revolucije u Rusiji

16. travnja 1917. stiže u Peterburg

17. travnja 1917.: objavljuje djelo „Travanjske teze“

kolovoz-rujan 1917.: objavljuje djela „Država i revolucija“

7. studenog (25. listopada) 1917.: počinje boljševički ustanak

30. kolovoza 1918.: socijalrevolucionarka Kaplan puca na Lenjina i teško ga ranjava

2.-6. ožujka 1919.: osnivački kongres Komunističke Internacionalne

26. svibnja 1922.: dobiva prvi teški napad bolesti

21. siječnja 1924.: Lenjin umire

LENJIN

Marx je bio teoretičar, a Lenjin praktičar. Uz to, Lenjin je bio i poticatelj revolucije. „Njegov mozak radi kao laboratorija revolucije, egzaktno i ne obazirući se na očekivanja i nade.“

Ni malo nije bio demokratičan. „U takvim trenucima zaglušuje sve prigovore, polemike krajnje jarnosno sa onima koji zauzimaju drukčiji politički stav ili sa onima koji se zalažu za neku drugu taktiku i napada protivnika bespoštednom grubošću.“

Ne zanima ga je li u manjini. „Lenjin se u odlučujućim danima i časovima često ne osvrće na većinu – na primer 16. aprila 1917. godine prilikom dolaska u Petrograd kada je proklamovao prelazak od buržoaske na proletersku revoluciju, ili pred oružani ustanak oktobra 1917. godine.“

Propovijeda jedinstvo teorije i prakse. „Ako je za Marksa najvažnije bilo revolucionarno saznanje, za Lenjina je najvažnije bilo revolucionarno delo.“

„ON S'ENGAGE“

„Marks i Engels su od Hegela preuzeli uverenje da historija nije nikakav zbir akcija zamišljenih ljudi, nikakvo nagomilavanje golih činjenica, nikakav besmisleni uzastopni redosled nepovezanih do-

gađaja, nikakav skup zbivanja. Oni su pošli dalje od Hegela, jer se nisu zadovoljili hegelovskim postavljanjem zadatka da treba probiti šarenu koru pojava da bi čovek shvatio i postao svestan suštine razvoja.“

„Oni su bili ubeđeni da su odnosi u kojima ljudi žive i stiču sredstva za svoj životni opstanak u velikoj meri uslovljeni okolnošću kome pripadaju osnovna sredstva proizvodnje, da ovi proizvodni odnosi moraju konačno da odgovaraju razvoju proizvodnih snaga, alatkama i instrumentima koje ljudi stvaraju u borbi sa prirodom, metodama, iskustvima i formama rada, znanju i saznanjima ljudi.“

„Značaj Lenjina u istoriji marksizma sastoji se prema tome iz toga što je on - sigurno ne bez protivurečnosti, niti oslobođen grešaka svojih savremenika – ponovo shvatio marksizam kao filosofiju prakse.“

„U ovakvim uslovima, teoretski i praktičan rad se stapaju u jedan jedini stvaran rad. Marksizam ujedinijuje 'strogu i vrhunsku naučnost sa revolucionarnim duhom' i neposredan zadatak marksista počiva baš u tome 'da daju pravu borbenu parolu'.“

„Ne vredi zahtevati nekakve planove za preobražaj društva i držati kapitalistima moralne pridike, 'nego organizovanje klasne borbe proletarijata i rukovođenje tom borbom, čiji je konačni cilj – osvajanje političke vlasti od strane proletarijata i organizovanje socijalističkog društva'.“

„... 'Ni razum ni savest čoveka, ni ocenu čovekovih radnji. Naprotiv, samo determinističko gledište omogućava strogu i pravilnu ocenu, a ne svaljivanje svega i svačega na slobodnu volju'.“

„Idealni radnički funkcioner nije

sindikalni funkcioner koji se zadovoljava time da radnicima pomaže u ekonomskoj borbi.“

„I ne može se dovoljno naglasiti koliko je važno insistirati na tome da to još nije socijaldemokratizam, da za socijaldemokrata ideal ne sme biti sekretar tredjuniona, nego narodni tribun, koji ume da reaguje na sve moguće manifestacije samovolje i ugnjetavanja, ma gde se one dešavale, ma kojeg se sloja ili klase one ticala, koji ume da uopštava sve te manifestacije u jednu sliku policijskog nasilja i kapitalističke eksploatacije, koji ume da iskoristi svaku sitnicu da pred svima izlaže svoja socijalistička uverenja i svoje demokratske zahteve, da objašnjava svima i svakome svetskoistorijski značaj oslobodilačke borbe proletarijata.“

„Ako želimo da radnika podignemo na nivo revolucionara, moramo iskoreniti degradiranje revolucionara u zanatlije.“

„Dajte nam organizaciju revolucionara, i mi ćemo razdrmati Rusiju.“

„Naprotiv, trebalo je latiti se oružja odlučnije, energičnije, ofanzivnije, trebalo je masama objasniti da je puki miran štrajk nemoguć, da je nužna neustrašiva, bespoštedna oružana borba.“

„Imajmo na umu da se bliži velika masovna borba. To će biti oružani ustanak.“

„Ako se dobro sećam, Napoleon je pisao: On s'engage et puis ... on voit. U slobodnom ruskom prevodu to znači: Prvo treba zagaziti u ozbiljnu bitku, pa ćemo posle videti. Mi smo i zagazili u oktobru 1917. u ozbiljnu bitku.“

BAZALO (1)

dr. Mile Budak, hrvatski književnik, političar i državnik

1.

- A, eee, braćo moja!

- Odkad je svita i vika, takog čuda nije bilo!

- Na njemu se već iz mali ditiinji čorapa vidilo, da nije ka druga dica. Vaik je un bije --- I, tako!

- E, e! Vaik drugčiji neg sva druga dica!

- E l' iko, i najstariji, upazije, da j' još ko ovaki bije?

- I taki na ognjištu vridnog Kresine?!

- E, e: i oće uprav na takom! I nije to za kakvo bilo ognjište.

Govorile su preko reda, otimljući jedna drugoj rieč i najavljujući se tako, da su se glasovi i misli izmješali i spleli u nerazgovjetno klubko, koje ne bi bio mogao lako razmrstiti i odmotati ni najvještiji poznavaoč boja i prizvuka ljudskih glasova.

Te se je nedjelje i prije i poslije mise pod lipama i jelama oko crkve govorilo više o tom nego o svim drugim događajima, brigama i mukama svetoročke svagdašnjice. I ljudi i žene su se bavili tim događajem i razpravljali svaku sitnicu na najtanje niti i končiče. Svatko je nastojao, da nađe pravi ključ za rješenje te zagonetke i ujedno da pokaže da je on na pravom putu i kako valjano prosuđuje. Samo su se Kresojići sustezali od davanja svoga mišljenja, pa su samo odgovarali na pitanja kojima nikako ne bi mogli izbjeći, dok njegova majka Matija Jocanova baš zbog toga

nije danas došla u crkvu. Bojala se je i pogleda, a kamoli ne i pitanja zabrinutih rođakinja, prijateljica i znanica. Zna ona dobro, kako je to, pogledava, pa se podsmjehuje i pita, a sve - ko i bi i ne bi, ko i' zanima, ne zanima te, al ipak pitaš, da se ne zamjeriš ---

Zna to Matija dobro, pa je s tog najradije ostala kod kuće, dok je Jocan bez sustezanja i razmišljanja došao u puk kao da se nije ništa ni dogodilo. On je samo otčuh Ivanov, pa može lakše nositi i lakše odbiti od sebe neumjestna pitanja, nego bi to mogao, tko mu je po krvi bliz. Osim toga je Jocan vazda ozbiljan, mrk i uzpravan kao stoljetni hrast, pa se i ne usudi svatko, da ga izpituje i navlači ko ženu il diete. Došao je k crkvi, kad je plovao već bio kod žrtvenika. Tiho je i oprezno ušao na glavna vrata i stao pod zvonikom. Pomislio je, da tu i ostane, no čim ga opaziše koji su tu već prije bili, razmaknuše se i otvoriše mu put prema klupama na desnoj strani. Sjeo je u trećoj klupi, na svoje uobičajeno mjesto pozdravljajući kimanjem glave one, koji su uperili pogled u njega.

Svi su stariji znali za svakog čovjeka i za svaku ženu, gdje stoji il sjedi za vrijeme mise, pa ako slučajno zakasni, mjesto čeka prazno jer ni nema potrebe, da ga tko zapremi, kad svatko ima svoje mjesto. To se ne opaža među onima, koji stoje, al u klupama se na prvi pogled vidi koga nema. Tako je i Jocan odmah opazio, da u prvoj klupi nema dida Perjasa Kresojića, a kad nije u njoj nije ni u crkvi. Sjedio je lajzman Despot, do njegova veljbaba Joso iz Klanca, a iza njega - praznina. Jocan je pomisli-

o, da je did Perjas klonuo pod težinom najnovijeg udarca i pao k prikladima, pa se ne može maknuti od ognjišta; nije mogao ni u bunilu doći na pomisao, da bi Perjas izostao, što bi se uživao il i bojao stupiti među narod i svakom pogledati otvoreno u lice i odgovarati mu na svako pitanje, bez ikakova obzira, da li je prijateljski pošteno il zlobno, s podmuklom primisli pokvarene duše, koja uživa u tuđim mukama i neprilikama. Zbog takog se svog mišljenja nije iznenadio, kad je baš za vrijeme propovjedi nastalo malo gibanje onih, koji su stajali među klupama, te se otvorio put izpod zvonika do muških klupa, a tom pukotinom među ljudskim tjelesima stupao did Perjas. Bio je posve uzpravan, a stupao odmjerenom, čvrstom, vojničkim, lagano i dostojanstveno. Nitko ne bi mogao poznati po njegovu držanju, da ga tište teške brige i neprilike ciele stare Kresojića zadruge. On je mek i dobar, osjećajan i pristupačan, no sva su ta svojstva uvezana kao čelikom stalnom osebinom njegova soja; kad ne će da pokaže svoga razpoloženja, zna ga muški prekriti! Najveće bolove prekrije laganim smieškom i najveće veselje osjeni nategnutim tetivama lica i dubokim naborima visokoga čela. Kad treba!

Tako je stupao did Perjas pukotinom ljudskih tjelesa, pod teretom svih Kresojića muka i nesreća, a da nitko ne bi mogao ni slutiti, da ga isto tišti i peče. Posve je nenapadno naklonio glavu na pozdrav prijateljima, koji su se u klupi pomicali, da mu dadu prvo mjesto, jer je taki red: pametan čovjek ne izlazi iz klupe, nego se pomiče tiho i mirno, da što manje smeta.

Sjeo je, prekrstio se i nepomičan pogled prikovao za usne starog plovana, koji je s propovjedaonice tumačio značenje Sudnjeg Dana. Rieči su mu tekle lako i njihov se zvuk veoma umilno vijao preko bubnjića i s najvećim povjerenjem ovijao sve duše. Kako je plovana dizao il spuštao glas, tako su se dizale i spuštale grudi njegovih odanih župljana, a kad bi zagrmio, oponašajući anđeoske trube, koje će pozvati žive i mrtve na Sud, mnogi bi se u klupi trgao iz sna, široko otvorio oči, bacio pogled najprije na propovjedaonicu, a onda veoma oprezno, oko sebe, da vidi, opaziše li oko njega, da je bio zaspao. Čas poslije toga se opet lagano spuštaju umorne trepavice, zatvaraju oči, a duboko disanje počinje pratiti snažno odpuhivanje, koje se pomalo pretvara i u glasno hrkanje. Plovana ne može smetati ta pojava, jer ne čuje od svog glasa, što se odigrava u puku, a ne smeta ni župljane, koji ne spavaju, nego pažljivo slušaju svećenikove rieči ili prate sveti obred na žrtveniku, jer su naučeni na tu pojavu i jer savršeno razumiju, zbog čega se tako lako zaspao, kad čovjek udobno sjedne i otrgne misli od dnevnih briga, a ruke opruži, pa onda podvije pod pazuhu il nasloni na koljena il ih oboči na klupu laktovima, a dlanovima podboči glavu. U takom bi položaju umoran graničar zaspao, pa da propovjeda sam Sveti naš Rok, na pomoć nam bio! To razumije svako domaće čeljad, pa se ni ne čudi kad opazi koga, kako sladko spava, dok plovana propovjeda.

"Svakog trena budimo spremni položiti račun prid licem našeg Gospodina" - rekao je plovana Barac, nastojeći neprikriivenom že-

ljom da mu glas bude što jači, što krepči i prodorniji. Međutim, taj je starački glas bio posve razbijen, slomljen, bez boje i jasna zvuka, što Perjas osjeti tolikom sigurnošću i jasnoćom, da je počeo paziti samo na tu stranu svećenikovih riječi. Nije ga zanimao sadržaj nego samo način, snaga i boja govora. Nehotice mu naleti misao:

- Bome, moj plovane, tvoj tren nije daleko --- a, sve se bojim, ni moj ---

Uz te je misli, i nehotice svratio pozornost na svoje tjelesne mane, slabost i boljetice, prevrćući jednu po jednu i ogledavajući ih letimično, u trku, kako je to moguće samo u mislima. Poslije nekoliko časaka je morao prekinuti te misli, jer ih je plovana stanje posve zaokupilo: starca je, naime, svećenika napao težak kašalj, koji ga je savijao i previjao tolikom snagom te se je činilo, da će ga zagušiti.

- Razmeđili smo, moj plovane! - pomisli Perjas, te se posve nehotice osmiehne. - Ja sam još momak prema tebi, a vindar sam, na moj račun koju godinu stariji --- Al nisu teške godine. Teška j' rđa i slaboća, a tog na meni nema ---

Pri tim se je mislima malko protegao i uzpravio, te je sjedio kao vojnik, upodpunjujući sliku junačkih staračkih likova lajtmana Marka Despota i veljbabe Jose iz Klanca. Sva tri su bila u seljačkim odielima, sva tri loše obrijana i još lošije počešljana, no neupućen bi stranac svakako zaključivao, gledajući ih pred sobom, da su predstavnici starih kneževskih koljenovića. Uz uzpravni stas, vedro, svjetlo čelo i lice, te orlov-

ski pogled, osobito se na njima isticala košulja iz domaćeg platna. Svakom je s košulje sievala najsjajnija svjedodžba ženskim članovima njihovih obitelji. Teško bi bilo reći, da li je ljepše samo platno sobom il bjelina, koja s njega sieva, a od koje se neobično značajno odbija zagasita boja prepelanulih lica i prošarica kosa i brkova.

Kad je plovana svršio propovjed il lagano silazio s propovjedaonice, Perjas se nagne prema lajtmanu kao da mu želi nešto reći, al ne reče ništa.

- E l` se vratije? - upita Despot, kad je uzalud nekoliko hipa čekao, da Perjas upita nešto njega. Govorio je posve tiho.

- Ni glasa ni traga - odgovori Perjas šaptom. - Kun da ga j' crna zemlja proždrla.

Niemo su se pogledali kao da tim putom dalje izmjenjuju misli, a zatim se razstali i ustavili poglede na plovana, koji je kod žrtvenika nastavio službu Božju.

Poslije mise su lagano izlazili jedan za drugim, propuštajući mlađe, da idu pred njima, jer se njima vazda žuri, kao što stariji redovno rade brže umom neg nogama.

- I, veliš, nema ga? - šane lajtman nešto glasnije, zastajkujući uz Perjasa. - I ne znaš, kud je otiša?!

- Ne znam - odgovori Perjas posve tiho kao da ne želi, da itko drugi razabere o čemu govori. Kun da ga j' vitar odnije ---

- I nije nikom ništa reka?!

- Nikom ni riči.

Pred crkvom je Despot htio nastaviti izpitivanje, no Perjas je vješto izbjegao, jer nije htio pri-

poviedati u velikom skupu ljudi.

- Al ja tebi velju, da su luđi od njega, koji divane, da j' un šeniije umom - govorio je lajtman Marko.
- Divaniije sam ja s njim puno puta i vaik sam se čudije, kako taj momak razgovara s čovjekom ---

- I ja tako mislim - potvrdi Perjas, uperivši pogled u veljbabu Josu, koji je mirno slušao taj razgovor. Po izrazu se je očiju vidjelo, da i sam razmišlja o istom pitanju, jer su mu se misli upravo iskriale na zjenicama i uokvirivale ih nekom blagom, ugodnom bojom.

Priključio im se je prvi Jocan Bilic, a za njim cijelo kolo rođaka i prijatelja. Svi su se redom rukovali i pitali za zdravlje.

- Kod vas Kresojića vaik ništo, što nije ni kod koga drugog! reče Ican Krpan Perjasu, držeći ga čvrsto za ruku, kao da ga na taj način želi pridržati i prisiliti, da mu nešto odgovori, jer je svakako očekivao, da se Perjas ne će lako razpripoviedati. On ni inače ne baca rieči uzalud u vjetar, a sad je sigurno, da je pogotovo mučaljiv, kad se radi o pitanju, koje još ni sam ne zna pravo raztumačiti.

- A, znaš, brate, kako j'?! - odgovori Perjas krepko:

- Na široka pleća more i Sveto Brdo pasti, pa izdrže!

- Est i tako! - potvrđuje Krpan, a ostali se smijulje. Još ne znadu, što bi rekli, jer je događaj i nejasan i neobičan. Osim toga - ni s Kresojića se kućom ni s Perjasom ne može nitko poigravati, pa se svaki ominje i oklieva, da reče svoje mišljenje il da postavi pitanje.

Jocan je neko vrieme letio pogledom s jednog lica na drugo kao da

se sprema odlučan korak, pa prije zaleta proučava svakog pojedinca, a kad je nastao tajac između pitanja i odgovora, on reče malko povišenim glasom, na kom se je osjećalo, da podrhtava i treperi:

- Ja sam bije puno po svietu i vidiije sam dosta i mlađi i stariji ljudi, al ni boljeg ni mudrijeg od našeg Ivana, ja, lje, ne vidi!

- Est uvano tako, kun da čitaš iz Svetog pisma! - reče veljbaba Joso sigurnim, čvrstim glasom. - Ja sam š njim puno divaniije, pa sam vidiije. Kun da nije od ovog svita ---

- Uprav tako!

- A jer se j' unda ženiije, kad nije od ovog svita?! - upita neki iz društva. Po zvuku se je glasa moglo sigurno zaključivati da je malko i zloban i malko neodlučan u svom prusuđivanju, pa pita da dobije razjašnjenje tog čuda, koje se je odigralo prošle nedjelje. - I ne more se reći, da nije bije ka i svaki momak, kad pristupa k oltaru i kleči pred plovanom kraj svoje cure. I odgovara j' ka i svaki drugi što odgovara plovanu na njegova pitanja. Reka j', da je uzimlje i da je ne će ostaviti.

- E, e! - potvrđuje Perjas nevoljko. - A vindar je načiniije sve drugačije. Taki je naš Ivan, a Svemogućić zna, jer je taki ---

Iza Perjasovih se je leđa skupilo desetak Kresojića, a svaki nekako nakostrušen, mrk i zaoštrena pogleda, kao da su spremni na obću tučnjavu i na nemilosrdno obraćunanvanje sa svakim, tko im reče samo jednu neogodnu il nepriličnu.

- A, vaj, brate, kud je okreniije?! -

- Ne znam. Ništa ne znam?! - odgovori Perjas, ogleđavajući se u neprilici oko sebe. Osjećao je veliku tjeskobu i nelagodnost zbog tog izpitivanja, no ujedno je posve sviestno znao, da ne može ljudima zamjeriti, što ih je sve zaokupilo samo to jedino pitanje. Da je, slučajno, izbilo rat il da se dogodila kakva druga nesreća, onda bi Ivanov postupak posve izbledio i izgubio najveći dio svoje sadašnje važnosti, no dok nema upravo nikakvog drugog većeg događaja, on je svakako na središtu zanimanja i u obliku pitanja vijori na svakim usnama i na svakom pogledu.

- Da nije pobiga k Nikoli u ajduke? - upita Pajcov Rukavina.

- Šališ se ti, striče Pajo! - dobaci mu Maleta, stric Srđenov. - Vole se nji dva ka rođena braća, al su na dva brda tkani!

- E, da! - potvrđuje neki iz velikog kruga. - Da j' Ivan rođen za ajdukovanje, ne bi ga bili još iz malena prozvali smrzmom i "Srđenom". A ne bi mu se, uvano, bilo ni uno na Svetom Brdu ukazalo ---

- E, e --- A, vaj, braćo, e l' mu se uprav uno ukazalo il se samo tako pripovida?! - upita Jurlina Smolčić piskutljivim glasom kao da se nećim davi.

- E l' mu se ukazalo, nije li mu se ukazalo - odgovori Perjas malko povišenim glasom - ja uprav ni neznam, jer nisam bije š njim na Svetom Brdu, al znam, da j' odonda drugi čovik! To znam! A on mi je sam pripovidiije, kako j' bilo š njim u planini.

- A odkad je na svit ziniije - upotpunjuje Maleta Perjasovo pripoviedanje i podkrepljuje ga dokaziema - nije izustijie lažne riči.

- To nije! - potvrđuju još nekoliko u jedan glas.

- Eto, braćo - opet će Jurlina Smolčić - mi smo i rod i zna se, da ga volim ka svoje dite i svako mi je Kresojića pašče drago, da bi ga u nidrim nosije, pa znate, da želim dobro, al vindar ja sve mislim i kontam: e l' un na svoj šesti, Bog bije š njim?! ---

Iza tih rieči nastaje tajac, a svi se pogledi ustaviše na Perjasovom licu i usnama. On je oborio pogled i šutio kao da smišlja, kako bi što bolje i jasnije odgovorio. Jurlina pomisli, da je predaleko zabrazdilo svojim pitanjem, pa se počeo izpravljati i opravdavati:

- Eto, Pere, ne zamiri mi što ovako upita, a i sam znaš, kako se držimo, pa znaš, da nije od zla srdca i pogane duše ---

- Ne daj, Bože! - odgovori Perjas, podigne glavu i baci pogled prema Svetom Brdu.

- Znam ja, da j' tako, kako veliš --
- Nego, naš je Ivan i mudar i promišljen, čemu kraja nije. I uprav, da vam pravo velim: to i est uno, što i mene smućuje! Da j' un bluna, kakvi ima na torove i kojim samo uno nosine smeta, da ne pasu travu, a vamo ka mudrijaši i brkonje, ne bi ja za njim bije jadan i žalostan. Ne bi se ni čudijel! Al ovako --- A nu ---

- A kad uprav ode? - upita Markić Pastuvoć - U nedilju se j' vinča potlje svete mise ---

- Iz crikve smo se dovezli kući - odgovorio je Maleta mjesto dida Perjasa - užinali, i Ivan sve s nami. Ja sam vidije na njem, da j' ništo nemiran, ka paripče, kad občuti vuka. Uprav sam gleda, oče li kad baciti oko na Kajju. Ka, reko, sad su vinčani, žena mu je, pa more. Un nije nikad prije tije ni divaniti o ženskiljim, a ni nju nije kod užne ni pogleda.

- Uprav ste vi njega nagnali, da se ženi! - dobaci neki.

- To nismo! - uzvratil Perjas žestoko. Ja mu esam svitova i reka, da bi uzeje ovu sad našu Kajju Viduke Peršića i un mam prista.

- I pobiga od svadbenog stola!

- Da nije mladu ni u slamu odvejel!

- Est sve tako! - potvrdil Perjas posve mirno. U njemu se je sve nekako sleglo i mogao je mirno razgovarati o tom događaju kao da je već sve prebolio il kao da se njegova ognjišta ni ne tiče.

- A di je Kajja?!

- A di bi bila, man kod svog ognjišta? - upita Maleta.

- Čura na ognjištu svog čovika! A čovika nema ---

- A nu! - reče Perjas i slegne ramenima.

PRIPOMENE UZ PRAVOPIS I UZ IZBOR MISLI IZ BUDAKOVOG „BAZALA“ (1)

mr. sc. Dragan Hazler, Basel, Švicarska

Valja pripomenuti da je roman BAZALO pisan do 16. poglavlja etimološkim pravopisom, ali su tu i tamo pojedine riječi - namjerno ili zabunom napisane fonetskim pravopisom, kao na pr. umjesto glasba i svatba piše glazba i svadba i ima još par neznatnih miješanja i nedosljednosti u pisanju jednim ili drugim hrvatskim pravopisom. Zanimljivo je da Budak umjesto dijakritičkog "đ," kojeg je zadržao Hrvatski pravopis iz 1943. piše "dj".

Od 16. poglavlja do kraja Budak je pisao roman BAZALO fonetski zadržavši tu i tamo poneku riječ napisanu etimološkim pravopisom: poputbina - popudbina; pretpostavljaju - pretpostavljaju...

U transkripciji iz strojopisom natipkanog izvornika tako napisane riječi nisu ispravljane jer su oba pravopisa hrvatska. Takvim stavom nastojalo se je zadržati tekst u obliku, kako ga je Budak napisao.

Nažalost, neke stranice strojopisnog izvornika BAZALA su zubom vremena uništene, ali koliko toliko čitljive pa su ispravno obnovlje-

ne, ali dijelovi nekih stranica su posve uništeni i nenadoknadivi. U to će se uvjeriti svaki čitatelj. U ovom izdanju nije se ulazilo u nikakvu restauracijsku dopunu tih dijelova uništenih stranica romana.

***

U daljnjem će izbor navoda iz romana BAZALO biti prikazan, kako je napisan u izvorniku:

"... Sve je na njemu bilo najnaravnije, najjednostavnije i posve priprosto. On je već iz ranijih godina tu svoju osobinu gojio svjestno, iz podsviesticne bojazni, da ne bi bio preuzetan il umišljen. On je nosio u sebi mjeru za ljudsku vrijednost i važnost u odnosu s prirodom i Stvoriteljem, a ta je njegova mjera bila savršeno osjetljiva i veoma malena za čovjekove sposobnosti. Prema sebi je bio prestrog, a prema drugima veoma strog, no to nije rado pokazivao, jer je najradije šutio i zakukuljio se sa svojim mislima i zaključcima ---

***

...Ovdje se ne vidi ništa osim silnih, golemih

vrata, jer je kuća iza njih, u samoj planini, u utrobi našeg divnog, dragog i svetog Velebita. On krije tu tajnu i štiti naše vile, koje vole svoje Ličane, čuvaju ih, ljube i miluju --

Tu su naše vile, naše drugarice i prijateljice, koje ne ostavljaju našeg kraja i našeg Velebita, a s njima skupa su i kao i s nama svima duše naših predja --- One su vječno s nama vezane, one nas jačaju, one nas štite i vode kroz životne oluje i bure, kroz jade i nevolje, kroz borbe i umiranja --- Eto, baš tu u Velebitu, pod samim Svetim Brdom, više našeg Svetog Roka, imadu mjesto, na kom se sigurno svake noći roče. To je liep, čaroban proplanak u moru stanca kamena. Zove se - Dušice. To je ime po njima, po tim dobrim svetim dušama naših pređa, koji i nisu vazda provodili svet život, al su ga vazda živjeli uzdignuta čela i ljudski, ne predajući se ni pred kim ni pred čim, izkapljajući svaku čašu i otrova i medovine na kap. S tog i zasluži svaki diku nebesku i pravo, da se naviek smije vraćati na ova sveta mjesta svog zemaljskog života i štiti svoju krv i svoju zemlju ---

SVOJIM ŽIVOTOM I VJEROM U ISUSA KRISTA I KAMEROM SVJEDOČIM ŽIVOT ČOVJEKA

Zvonko B. Ranogajec, kršćanski TV producent, 2537 Eastwood Avenue, Evanston, Illinois 60201 SAD, e-mail: ZRanogajec@sbcglobal.net

KRIZA VRIJEDNOSTI U SVIM DIMENZIJAMA, OD MORALNIH PA DO ONIH KOJE VLADAJU U EKONOMIJI (3)

Biblijska (Božja) perspektiva razumijevanja i gledanja o krizi u svim demenzijama, od morala pa do onih koji vladaju u ekonomiji

Mudar čovjek, a onda i narod u teškim trenucima kušnje i sumnje obraća se Bogu, našem Spasitelju, Sinu Božjem, Gospodinu Isus Kristu za savjete i upute koje se nalaze u Svetom pismu, a ne čovjeku! Narod u Hrvatskoj treba Božje blagoslove, Božju milost, Božju naklonost kako bi mudro mogli obnoviti sve razrušeno. Ali narod treba biti pripravan za promjene u skladu sa Svetim pismom, jer to je jedini put kojim želimo se svidjeti Bogu, našem Spasitelju, Sinu Božjem, Gospodinu Isusu Kristu. Potrebna je duhovna i materijalna obnova.

Što je zapravo obnova? Obnova nije čekanje da nam tko drugi obnovi razrušenu domovinu, kuće, obitelji, upropaštene ljudske duše i unakaženo povjerenje. No to se ne događa u obnoć. Obnova nije uživanje minulog rada, nego stvaranje novih materijalnih i duhovnih vrijednosti. Bog je čovjeku podario slobodu izbora za život, i najveću prigodu za životnom promjenom osobnim obraćanjem. Prema

Božjoj riječi, svaki čovjek ima prigodu ostvariti novi život u vjeri s Bogom, našim Spasiteljem, Sinom Božjim, Gospodinom Isusom Kristom!

Mi možemo ignorirati Sveto pismo i ne vjerovati Božjoj riječi, koja nam nepokolebljivom sigurnošću stavlja istinu pred oči. Sve tvrdnje nevjernika ne mogu to pobiti, pa makar se netko od njih i čvrsto drži svojih stajališta. To ništa ne mijenja o činjenice o kojima Sveto pismo govori. U Svetom pismu možemo naći veliki broj primjera koji nas upozoravaju (a to je spasonosno Božje zrcalo istine) da ne smijemo zatvarati oči i dalje biti slijepi pred ozbiljnošću situacije u kojoj se nalazi naša domovina Hrvatska!

Mi možemo ne vjerovati u Boga, našeg Spasitelja, Sina Božjeg, Gospodina Isusa Krista, ali to ne znači da On ne postoji. Bez obzira na to koliko se ljudi u Hrvatskoj izjasnili kršćanima, katolicima, Hrvatska neće biti ništa više kršćanska nego što je danas, jer problem je kudikamo dublji i složeniji od toga, problem je u duhovnosti naroda!

Mi, Hrvati, brojčano smo mali narod. Nije tragedija biti brojčano mali narod, ali tragedija je kada se brojčano mali narod međusobno dijeli i ne slaže!

U Svetom pismu piše: "Ako je u sebi nesložno, svako će kraljevstvo propasti. Ni jedan grad ili dom, ako je sam u sebi nesložan, neće opstati!" (Matej 12,25)

RIJEČ ZA SVAKI TJEDAN (24)

Mieczystaw Malinski

JUDA, NJEGOV IZDAJNIK

Došao je čas izdaje. Izdaje ga jedan od njegovih prijatelja. Drugi su pobjegli. Mnoštvo osta nježno. Mnoštvo – to su oni koji su za njim išli naokolo, koji su ga slušali, koji su gledali njegova čudesa – oduševljeni, izliječeni, svi, koji su od njega primili toliko dobra. Pod križem stajalo je samo nekoliko najvjernijih.

Dolazi čas izdaje, kad će te izdati pouzdanici, zatajiti prijatelji, ignorirati poznanici – ljudi, kojima si pomagao, koje si podupirao, koji su ti prilazili s velikim simpatijama, a s kojima si se često častio, koji su te pomagali. Svoj ćeš križ sam nositi. Možda ćeš imati sreću da ti neki Šimun pripomogne, da ti neka Veronika ublaži boli.

Dolazi čas izdaje. Kad ćeš potkazati svoje prijatelje, iz zavisti, za novac ili pod prinudom, kad ćeš

ih zatajiti iz straha od onih koji bi mogli nauditi. Ili ćeš ih jednostavno ostaviti na cjedilu, premda su ti mnoga dobra učinili, premda su ti bili vrlo dragi. Ne ćeš im se pridružiti na križnom putu, ne ćeš ostati pod njihovim križem, kad budu izdisali praćeni grdnjama, ruganjima i prezirom. – Kad bi barem nakog toga zaplakao nad sobom kao Petar.

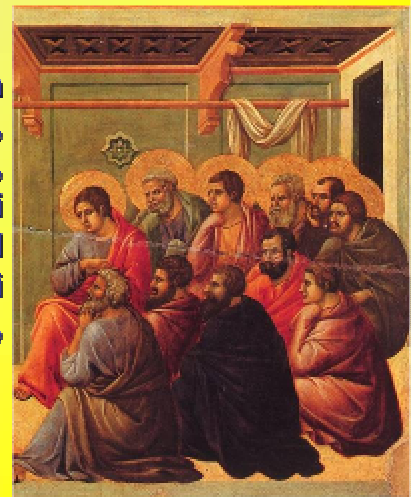
Sveti Petak, Iv 18, 1-19, 42

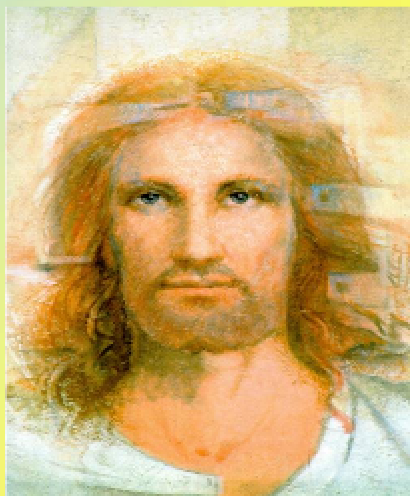
**II^a
USKRSNA
NEDJELJA
GODINA B**

Ivan 20, 19-31

**Uvečer toga
istog dana,
prvog u tjednu,
dok su učenici
u strahu od
Židova bili
zatvorili vrata,**

**dođe Isus,
stane u
sredinu i
reče im:
"Mir vama!"**

**To rekavši, pokaza im svoje ruke i bok. I
obradovaše se učenici vidjevši
Gospodina.**

**Isus im stoga
ponovno reče:
"Mir vama! Kao
što mene posla
Otac i ja šaljem
vas."**

**To rekavši,
dahne u njih
i kaže im:
"Primito
Duha
Svetoga.**

**Kojima
otпустite
grijehe,
otpuštaju im
se; kojima
zadržite,
zadržani su
im."**

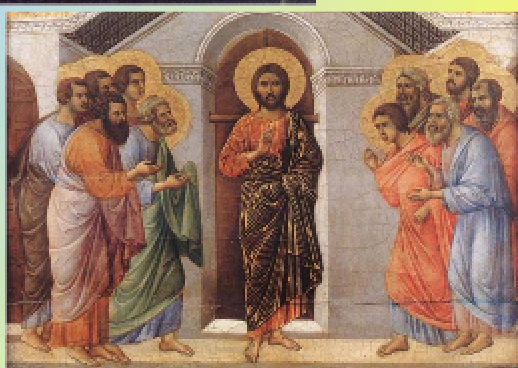
**Ali Toma zvani Blizanac, jedan od
dvanaestorice, ne bijaše s njima kad dođe
Isus. Govorili su mu dakle drugi učenici:
"Vidjeli smo Gospodina!"**

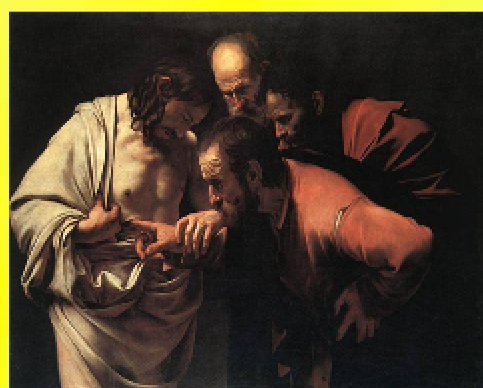
**On im odvrati:
"Ako ne vidim
na njegovim
rukama biljeg
čavala i ne
stavim svoj
prst u mjesto
čavala, ako ne
stavim svoju
ruku u njegov
bok, neću
vjerovati."**

**I nakon osam dana bijahu njegovi
učenici opet unutra, a s njima i Toma.**

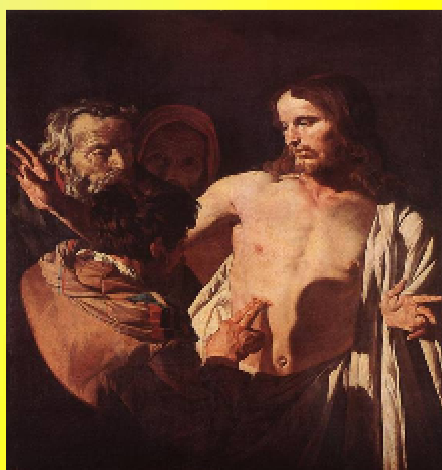

**Vrata bijahu zatvorena, a Isus dođe,
stade u sredinu i reče: "Mir vama!"
Zatim će Tomi:**

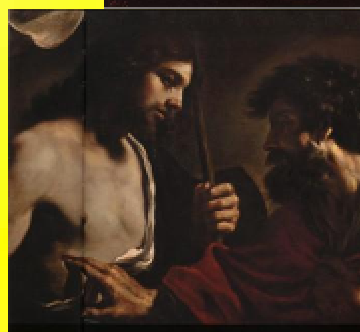
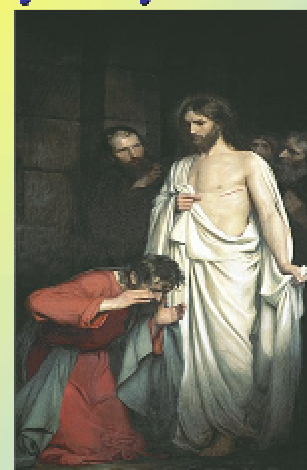

**"Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke!
Prinesi ruku i stavi je u moj bok**

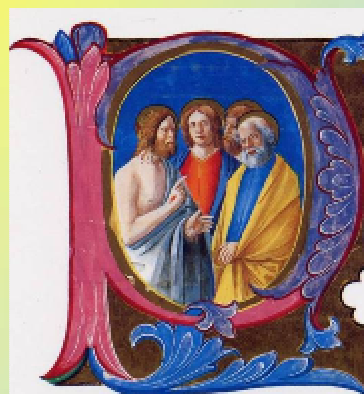
**i ne budi
nevjeran
nego
vjeran."**

**Odgovori mu
Toma:
"Gospodin moj i
Bog moj!"**

**Reče mu Isus: "Budući da si me vidio,
povjerovao si. Blaženi koji ne vidješe, a
vjeruju!"**

**Isus je pred
svojim
učenicima
učinio i mnoga
druga
znamenja koja
nisu zapisana u
ovoj knjizi. A
ova su
zapisana da
vjerujete:**

Isus je Krist, Sin Božji, i da vjerujući imate život u imenu njegovu.

Prezentaciju je izradio
**FRANJEVAČKI SAMOSTAN i Župni ured sv.
 Nikole Tavelića**
 Ivekovićeva 8 51000 RIJEKA
 Tel. 051/ 641-449 Fax: 051/ 648-697
 E-mail adresa: frs-sv.nikola@ri.htnet.hr

NE ZNAM TOGA ČOVJEKA

Kako još ljubiti, kad smo toliko puta bili prevareni i iznevjereni? Kako još vjerovati, kad su nam toliko puta slagali? Kako se još pouzdati, kad smo se toliko puta razočarali?

Dakle, nema više smisla ni vjerovati, ni pouzdati se, ni ljubiti? Bit će najbolje zatvoriti se u se, ograditi se, povući se?

Pa ipak, iako smo toliko puta bili prevareni, obmanuti i izdani, dužni smo i vjerovati i uzdati se i lju-

biti. Jer jedino ćeš na taj način biti kadar razbuditi u ljudima slabašni plamen vjere, nade i ljubavi. Jedino ćeš im tako uvećati žar.

Sveti Petak, Iv 18, 1-19, 42

GLEDAT ĆE ONOGA KOGA SU PROBOLI

Pobjeda Raspetoga. To je Isusova istina. Istina svih mučenika Crkve i onih koji su se na svijetu borili za slobodu, pravednost i pravo. Pobjeda Raspetoga. Jer u svakom

čovjeku – pa i onom koji je ove noći zatajio svog prijatelja i njegovu stvar, dapače i u onom koji je svog prijatelja izdao za trideset srebrnika - tinja iskra čovječnosti, iskrenosti, pravednosti.

Pobjeda raspetog Krista u nama. Premda smo i mi malodušni, potkupljivi i bezdušni; i u nama trepti iskra pravednosti, čovječnosti, iskrenosti, koja se po Kristovom križu može raspaliti u plamen.

Sveti Petak, Iv 18, 1-19, 42

LITANIJE NAŠEG OCA NEBESKOG (1)

fra Petar Filić

Gospodine smiluj se

Kriste, smiluj se

Gospodine, smiluj se

Kriste, čuj nas

Kriste, usliši nas

Oče nebeski, Bože

Sine, Otkupitelju svijeta Bože

Duše Sveti Bože

Smiluj se nama

Sveto Trojstvo jedan Bože

Oče naš, koji jesi na nebesima

Oče naš, radi Tvoje neizmjerne Očinske dobrote

Oče naš, radi neizmjerne ljubavi Sina

Tvoga premiloga prema nama

Oče naš, radi predragocjenog Tijela i Krvi Isusove

Oče naš, radi pregorke Muke i smrti Isusove

Oče naš, radi zasluga Marije Majke naše i svijetu svetih

Oče naš, milosni i brižni

Oče naš, radi slabosti naše

Oče naš, u teškoći našoj

Smiluj se nama

Oče naš, u bolesti našoj

Oče naš, u vrijeme kušnja i napasti naše

Oče naš, radi velikih briga naših

Oče naš, zaštitniče naš

Oče naš, u svakoj potrebi našoj

Oče naš, istinski i pravedni

Oče naš, bez čije se volje i dopuštenja ništa ne događa

Oče naš, svemogućí

Oče naš, sveznajući

Oče naš, svudašnji

Oče naš, cijeli živote naš

Oče naš, na času smrti naše

Oče naš, pri kojemu će se sve tajne otkriti

Oče naš, vječni

Smiluj se nama

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, oprosti nam Gospodine

HRABRO PARTIZANSKO SRCE

Gen Kameni, Zagreb

A: Spremni.

B: Spremni!

A: Što je to Jure? Kakva je to galama?

Jure: Stipe umakao s Partizanskog vašara u Hudoj Jami.

A: Zar Stjepan Mesić nije naš?

štine. Jedino im se on smije.

A: Zar?

Jure: Udite i poslušajte.

* * *

Stipe: ... Onda moj Stari zgrabi šmajser. Bez metaka. Pa na vrh brda. Pogleda dolje, a ono 50.000 Talijana.

B: Nisu ustaše?

Stipe: Kakve ustaše! Mi smo surađivali s ustašama.

B: Dušan Bilandžić kaže ...

Stipe: Laže. ... Zovne Stari Bagubu. Sjuri se s njim niz brdo. Njih dvojica pobiju sve Talijane. Osim jednoga. Bio čovjek na WCu. Bilo mu ga žao.

B: Baguba?

Stipe: Lav. Lav Staroga mog. Opasan lav. Krvožedan, ali i dugovijek. Još je živ. Sad je uvijek sa mnom.

A: Ibro. Ja bih rekao da je to običan pas.

Ibrahim: Znete Vi Stipu. Ono što on priča ... ne bi ni pas s maslom pojeo. Mora imati lava!

A: Vidim g. Antica, zauzeti ste. Drugi ću put.

B: Ništa, ništa! Pozdravite urednika. Neka navrati. Na čaj. Romanijski, od čubre.

A: Hoću. Spremni.

B: Spremni!

Jure: Jeste. Naš je, ali ponekad ne uspijeva umaći starom društvu.

A: Pa onda ravno k Antici?

Jure: Da. Doći u sjedište Nove Ustaške Stranke za njega je odmor. I psihoterapija. Zna Antica svoj posao.

A: Sad i pjeva?

Jure: Znete Vi onu njegovu: „Evo zore, evo dana ...“

A: Čini mi se kao da se i šali?

Jure: Priča partizanske dogodov-

MIRINI VINKOVAČKI KOLAČI

Pripremila:
Marija Dragun rođ. Takšić

KARIRANI KOLAČ

Sastojine za tijesto:

30 dag glatkog brašna,
1/2 praška za pecivo,
22 dag maslaca,
10 dag šećera,
1 jaje i
1 limun.

Sastojine za nadjev:

Pekmez od kajsijsa (marelica),
3 jaja,
15 dag šećera i
15 dag mljevenih oraha.

Snimio: Marko Stjepan Mirković

Izrada

Izrada tijesta: U 30 dag brašna utrti 22 dag maslaca. Dodati 1/2 praška za pecivo, 10 dag šećera, naribanu koricu od 1 limuna, sok od 1 limuna i 1 jaje, te zamijesiti tijesto. Tijesto ostaviti u hladnjaku dok se priredi nadjev.

Izrada nadjeva: Od 3 bjelanjka istući čvrsti snijeg, dodati 15 dag šećera i 3 žumanjka, te dalje mikserom izmiješati. Na kraju žlicom umiješati 15 dag mljevenih oraha.

Završna obrada: Tepsiju pomastiti i pobrašniti. Tijesto podijeliti na dva dijela i to na 2/3 i 1/3. Od 2/3 razvaljati tijesto na veličinu tepsije i staviti u tepsiju. Tijesto premazati pekmezom od kajsijsa. Odozgo usuti nadjev i razmazati ga po tijestu.

Od preostalog tijesta (1/3) izvaljati valjčice debljine olovke i slagati preko tijesta kao rešetku.

Peči u zagrijanoj pećnici na 200°C oko 25 minuta dok ne porumeni.

Dobar tek!

BAL VAMPIRA U JASENOVCU

Poštovani,

Čitajući članke o pojedinim događajima u povijesti hrvatskog naroda kao i o Balu vampira u Jasenovcu odlučio sam Vam napisati ovaj mail kako bi Vam izrazio apsolutnu podršku i svoje slaganje sa svim navedenim. Isto tako izrazito mi je drago što postoji portal ovakvog tipa kao Vaš na kojem se činjenicama pobijaju desetljetne laži "antifašista" i komunista te se time brani čast hrvatskog naroda kojemu se stalno želi nametnuti nekakva genocidnost.

Ja osobno već zadnje tri-četiri godine intenzivno proučavam sve vezano za 2. svjetski rat općenito pa tako i ratna događanja na ovim prostorima i korisno je svako malo saznati neku novu informaciju. Svaka čast na dosad napisanom i prikazanom te nastavite u istom tonu.

Sa štovanjem,

Davor Lisac

davor.lisac2@ri.t-com.hr

REAL ELECTION DEMOCRACY IN CROATIA (1)

Hrvoje,

Good to meet with you today, here is the first draft of what to become the engine for election reform in Croatia.

Real election democracy in Croatia is a process that has taken too long its time!

-- Now is its time and in its place --

-- 26 June 2009 in Chicago, Illinois, USA --

-- followed by near where other Croatian Diaspora live --

INTRODUCTION

There is no greater

power of earth than an idea whose time has come! French Poet, Victor Hugo (1800-1850) Real election democracy in Croatia is a process that has taken too long it's time. There is now a vision and plan that is a small step for mankind and a giant leap for Croatia.

The opportunity is the coming December 2009 presidential election in Croatia.

The vision is America's "Ranked voting" electoral process implemented in Croatia that will empower exciting Croatian entrepreneurial political process.

Real election democracy in Croatia is a process that must be committed to, to eliminate the historical legacy of communistic based rules and regulations that suppress the potential for Croatia to be the central player in the center of Europe. To empower Croatia to thus: become the stabilizing imperative for all of Central Europe.

This is of considerable interest to the "western oriented" thinking countries. This process will be the modern way for Croatia to arise as the new form of the classic story "The Mouse that Roared" in political emergence because: "Only the truly unexpected can achieve the truly innovative".

Connor Vlakancic

connorv@gmail.com

OBAVIJEST

BESPLATAN PRIJEVOZ NA MACELJ

organizira Franjevački samostan - Kaptol 9, Zagreb. Potrebno se najaviti i dogovoriti na telefone 01-48.98.333 i 48.98.327

Polazak je u nedjelju 7. lipnja u 14,00 sati ispred zagrebačke katedrale.

MACELJ - CRKVA MUKE ISUSOVE

GODIŠNJA SPOMEN-MISA
PRIGODOM 64. OBLJETNICE KRIŽNOG PUTA
NEDJELJA, 07. lipnja 2009. u 17,00 sati

Predvoditelj:
msgr. Valentin Pozaić, pomoćni biskup zagrebački

Program: 16,00 - Križni put - Gospodinov i naš (o. Bonaventura Duda)
Ispovijedanje hodočasnika u crkvi Muke Isusove
17,00 - Svečana procesija i koncelebrirana sveta misa
Vjerničko druženje i domjenak za sve hodočasnike
uz prigodni duhovno-kulturni program

"MACELJ - CORA ZLOČINI" - dokumentarni film

Hrvatski
uljudbeni
pokret

**Udruga za zaštitu
prava građana**

Pete poljanice 7
10000 Zagreb
Hrvatska
tel: +385 1 29-23-756
fax: +385 1 29-23-757

hrvatska.uljudba@gmail.com
www.hrvatskauljudba.hr
www.svakovamdobro.hr
www.pravednostiljubav.hr
www.borovnicaunas.hr
www.redangus.hr
www.blackdragun.hr
www.laudonovgaj.hr
www.ne-kor.hr

Glasnik
Hrvatskog uljudbenog pokreta
Izlazi subotom

Nakladnik:
**Poslovna savjetovanja
Dragun d.o.o.**

Uredništvo:
dr. sc. Tomislav Dragun
glavni urednik
091/33-88-431

Hrvoje Mirković
grafički urednik
091/33-88-432

Lovorka Dragun Mirković, dipl.
oec. za izdavača
091/33-88-433

Priloge slati na adresu:
Zagreb, Pete poljanice 7
hrvatska.uljudba@gmail.com
Idejno rješenje:
© Hrvoje Mirković